

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2024:20

Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö Helsinki 2024

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Maa- ja metsätalousministeriö

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-366-716-7

ISSN pdf: 1797-397X

ISBN painettu: 978-952-366-720-4

ISSN painettu: 1238-2531

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2024

Paino: Grano Oy, 2024

Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisu 2024:20

Julkaisija Maa- ja metsätalousministeriö

Yhteisötekijä Maa- ja metsätalousministeriö
Kieli suomi

Sivumäärä 90

Tiivistelmä

Suomen ja Ruotsin välinen rajajokisopimus kattaa Tornionjoen kansainvälisen vesistöalueen. Alueen suurimmat joet ovat Tornionjoki ja sen sivujoki Muonionjoki. Sopimuksen tarkoitus on turvata rajajokien tasapuolinen käyttö, torjua tulva- ja ympäristövahinkoja, sovittaa yhteen vesienhoidon suunnitelmat ja toimenpiteet sekä edistää yhteistyötä vesi- ja kalastusasioissa. Rajajokikomissio on Suomen ja Ruotsin välinen yhteistyöelin, joka kehittää ja edistää rajajokisopimuksen tavoitteita sekä molempien maiden viranomaisten yhteistyötä rajavesistössä.

Vuonna 2010 päivitetyn suomalais-ruotsalainen rajajokisopimuksen päätavoitteita on rajajokien tasapuolisen käytön turvaaminen, tulva- ja ympäristövahinkojen torjuminen, vesien tilan ja kestävän käytön tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien toimien yhteensovittaminen sekä vesi- ja kalastusasioissa tehtävän yhteistyön edistämisen. Erityistä huomiota kiinnitetään pinta- ja pohjavesien tilatavoitteiden saavuttamiseen sekä vesivarojen sekä kalakantojen kestävään käyttöön. Tornionjoen kalastussääntö on olennainen osa rajajokisopimusta. Uusi sopimus on ollut menestyksenkäs ja nykyisin Tornionjoki tuottaa valtaosan Itämeren lohen poikastuotannosta ja mahdollistaa myös merkittävän kalastuksen itse joessa.

Asiasanat Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä, kansainväliset sopimukset, lainsäädäntö, vesihallinto

ISBN PDF 978-952-366-716-7

ISBN painettu 978-952-366-720-4

ISSN PDF 1797-397X

ISSN painettu 1238-2531

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-716-7>

Gränsälvsöverenskommelse mellan Finland och Sverige

Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 2024:20

Utgivare Jord- och skogsbruksministeriet

Utarbetad av Jord- och skogsbruksministeriet
Språk finska

Sidantal 90

Referat

Gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige omfattar Torne älvs internationella avrinningsområde. De största älvarna i området är Torne älv och dess biflöde Muonio älv. Syftet med överenskommelsen är att trygga en jämlik användning av gränsälvarna, förebygga översvämnings- och miljöolyckor, samordna planerna och åtgärderna för vattenförvaltningen och främja samarbetet i vatten- och fiskefrågor. Gränsälvscommissionen är ett samarbetsorgan mellan Finland och Sverige som utvecklar och främjar målen i gränsälvsöverenskommelsen och samarbetet mellan myndigheterna i båda länderna kring gränsvattendraget.

Det huvudsakliga syftet med den finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsen, som uppdaterades 2010, är att trygga en jämlik användning av gränsälvarna, att förebygga översvämnings- och miljöolyckor, att samordna de program, planer och åtgärder som behövs för att uppnå de mål som bestämts för vattnets kvalitet och vattnets hållbara nyttjande och att främja samarbetet i vatten- och fiskefrågor. Särskild vikt fästs vid kvalitetsmålen för yt- och grundvatten och vid hållbart nyttjande av vattenresurserna och fiskbestånden. Torne älvs fiskestadga utgör en väsentlig del av gränsälvsöverenskommelsen. Den nya överenskommelsen har varit framgångsrik. Torne älv producerar i dag merparten av laxynglen i Östersjön och möjliggör också ett betydande fiske i själva älven.

Nyckelord Gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige, internationella överenskommelser, lagstiftning, vattenförvaltning

ISBN PDF 978-952-366-716-7

ISSN PDF 1797-397X

ISBN tryckt 978-952-366-720-4

ISSN tryckt 1238-2531

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-716-7>

Agreement between Finland and Sweden Concerning Transboundary Rivers

Publications of the Ministry of Agriculture and Forestry 2024:20

Publisher Ministry of Agriculture and Forestry

Group author Ministry of Agriculture and Forestry
Language Finnish **Pages** 90

Abstract

The Agreement between Finland and Sweden Concerning Transboundary Rivers covers the international waters of the River Tornionjoki river basin. The largest rivers in the area are the River Tornionjoki and the River Muonionjoki. The purpose of the Agreement is to secure equal opportunities to use transboundary rivers, prevent flood and environmental damages, reconcile the programmes, plans and measures in the water management area, and promote collaboration between the two states in water and fisheries issues. The Finnish-Swedish Transboundary River Commission is a cooperation body between Finland and Sweden, which develops and promotes the objectives of the Agreement and cooperation among the authorities of the two states in the transboundary rivers.

The main objectives of the Agreement between Finland and Sweden Concerning Transboundary Rivers updated in 2010 are to secure equal opportunities to use the transboundary rivers, prevent flood and environmental damages, reconcile the measures for reaching the objectives set for the status and sustainable use of waters, and promote collaboration in water and fisheries issues. Special attention is paid to reaching the objectives for the status of surface waters and groundwater and to the sustainable use of water resources and sustainable exploitation of fish stocks. The Fishing Rule for the River Tornionjoki Fishing District is an integral part of the Agreement. The new Agreement has been successful. Today, the River Tornionjoki accounts for the main part of the juvenile production of the Baltic Sea salmon, and also enables significant fishing effort in the river itself.

Keywords Agreement between Finland and Sweden Concerning Transboundary Rivers, international agreements, legislation, water administration

ISBN PDF 978-952-366-716-7 **ISSN PDF** 1797-397X
ISBN printed 978-952-366-720-4 **ISSN printed** 1238-2531

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-716-7>

Sisältö

Esipuhe	7
Johdanto	9
Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä	10
Yleisiä määräyksiä	10
Yhteistyö	13
Valtioiden välinen yhteistyöelin	13
Rajan ylittävät vaikutukset.....	16
Kalastusmääräykset.....	19
Loppumääräykset	22
Liite: Suomalais – ruotsalaisen rajajokikomission ohjesääntö	25
Liite: Torniojoen kalastusalueen kalastussääntö	28
Yleiset määräykset.....	28
Pyyntivälineet, kalastusajat ja vähimmäismitat.....	30
Vapakalastusta ja lippoamista koskevat erityismääräykset.....	36
Muut määräykset	36
Liite: Kalastussäännön soveltamisalue ja rauhoituspiirit meressä	40
Soveltamisalueen rajaus meressä.....	40
Rauhoituspiirit	41
Liite: Apajapaikat	45
Rajajokisopimus – perustelut	47
Yleisiä määräyksiä	47
Yhteistyö	50
Valtioiden välinen yhteistyöelin	52
Rajan ylittävät vaikutukset.....	56
Kalastusmääräykset.....	62
Loppumääräykset	65
Ohjesääntö	67
Kalastussääntö.....	68
Laki rajajokisopimuksen voimaansaattamisesta	85
Tasavallan presidentin asetus rajajokisopimuksen voimaansaattamisesta	87

ESIPUHE

Suomen ja Ruotsin välillä solmittua rajajokisopimusta sovelletaan Tornionjoen, Muonionjoen ja Könkämäenon vesistöissä, yhteensä noin 40 000 km² alueella. Joet alkavat Ruotsin, Norjan ja Suomen tunturialueilta, ja päätyvät Pohjanlahteen Tornion ja Haaparannan kaksoiskaupungin kohdalla.

Sopimuksen tarkoitus on turvata vesistön tasapuolinen käyttö rajaseudun etuja edistävällä tavalla. Valtiot ovat sopineet tulva- ja ympäristövahinkojen torjumisesta, vesienhoidon suunnitelmien yhteen sovittamisesta ja yhteistyön yleisestä edistämisestä vesi- ja kalastusasioissa.

Sopimuksella perustettu yhteistyöelin, rajajokikomissio, koostuu molempien valtioiden alueellisten vesiviranomaisten ja vesistöalueen kuntien esittämistä jäsenistä. Alueellinen edustavuus mahdollistaa alueelle tärkeiden kysymysten tunnistamisen ja alueelle kiinnittyvän toiminnan.

Komissio kehittää ja edistää yhteistyötä vesistöalueella sekä varmistaa tiedonkulun sopimuksen mukaisissa asioissa. Yhteistyö rajajoella on velvollisuus, mutta on se myös mahdollisuus. Rajajokisopimuksen toimeenpano tarjoaa tilaisuuden jakaa resursseja, tietoa ja tekniikkaa kestävien ratkaisujen edistämiseksi. Rajajoella voidaan suunnitella vesistön hoitoa ja käyttöä sekä tulvariskien hallintaa siten, että se edistää alueen hyvinvointia riippumatta siitä, kummassa valtiossa ollaan tai toimitaan.

Tornionjoen kansainvälinen vesistöalue sijaitsee Meänmaassa, Suomen ja Ruotsin Tornionlaaksossa sekä saamelaisten kotiseutualueella Sápmissa Ruotsin puolella ja Suomessa Enontekiön kunnan alueella. Alueella puhutaan suomea, ruotsia, meänkieltä ja pohjoissaamea. Rajajoki, Väylä, tarjoaa monenlaista virkistystä ja toimeentuloa, sekä ainutlaatuisen maiseman ja luonnon. Väylä edustaa myös juurevaa kulttuuria, mistä esimerkkinä on koskikalastusperinne, lippoaminen, joka on parhaillaan matkalla UNESCO:n aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon valtioiden yhteisenä esityksenä.

Rajat ylittävä yhteistyö kansainvälisellä vesistöalueella on välttämätöntä. Valtioiden yhteinen tavoite on vesistön kestävä käyttö ja hoito. Erityistä huomiota kiinnitetään kalakantoihin. Olennainen osa rajajokisopimusta on Tornionjoen kalastussääntö, josta ilmenee muun muassa kalastusajat ja -rajoitukset sekä pyyntivälineet ja vähimmäismitat.

Tornionjoen lohi on viime vuosikymmenenä ollut menestystarina. Vesistö on tuottanut hyvin ja mahdollistanut merkittävän kalastuksen joessa. Viimeiset vuodet lohien osalla ovat olleet heikompia, mikä korostaa tarvetta yhteisen rajavesistön vaalimiseksi.

Toimintaympäristö on muuttunut varsin paljon sopimuksen solmimisen jälkeen. Esimerkiksi kaivoksiin ja energian tuotantoon liittyvä hanketoiminta alueella on lisääntynyt, ja ilmastonmuutos ja luontokato ovat ilmiöinä nousseet toiminnan keskiöön. Edellä mainitut seikat korostavat yhteistyön tarvetta sopimuksen koko soveltamisalalla. Tässä yhteydessä voi mainita Tornion ja Haaparannan kaupunkien yhteiset toimenpiteet tulvariskien hallitsemiseksi ja siten ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.

On käynyt ilmiselväksi, että ihmistoiminnan vaikutuksia vesistöihin tulisi pyrkiä vähentämään ja aiheutettuja vaurioita korjaamaan. Vesistöalueella on käynnistetty vesiluontoa ennallistava Triwa LIFE -hanke. Vesistöalue on suuri ja mittavia ovat myös hankkeen tavoitteet. Vuoteen 2030 jatkuvan hankkeen myötä on tarkoitus muun muassa vapauttaa yli 3000 kilometriä vesiväyliä vaeltavan vesieliöstön käyttöön.

Yhteistyössä useiden ruotsalaisten ja suomalaisten toimijoiden kesken toteutettava hanke on tärkeä sekä kansainvälisten että kansallisten tavoitteiden toimeenpanossa. Tärkeää on myös se, että hankkeessa tehtävät toimet on otettu alueella hyvin myönteisesti vastaan.

Rajajokisopimus on ollut voimassa 14 vuotta. Kuluneet vuodet ovat osoittaneet sopimukselle olevan tarve, mutta myös sen, että sopimuksen ja sen soveltamisen tulee elää ajassa ja muuttua muuttuvien tarpeiden myötä. Rajajokikomissio on keskeinen toimija rajat ylittävässä yhteistyössä, mutta yksin sen voimat ovat rajalliset. Jotta turvaamme ainutlaatuisen vesistön kestävä käytön tulevaisuudessa, se vaatii rajoista riippumatonta ja laaja-alaista yhdessä tekemistä jokien alkulähteiltä merelle saakka.

Timo Jokelainen

Puheenjohtaja, Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

20.6.2024

Johdanto

Suomen ja Ruotsin välinen rajajokisopimus tuli voimaan 1.10.2010. Se korvasi maiden välillä vuonna 1971 tehdyn sopimuksen. Sopimuksen tarkoituksena on edistää rajan ylittävää yhteistyötä vesi- ja kalastusasioissa. Rajajokiyhteistyön pyrkimyksenä on turvata mahdollisuudet rajajokien tasapuoliseen käyttöön rajaseudun etuja edistävällä tavalla. Tarkoituksena on myös torjua tulva- ja ympäristövahinkoja.

Uudella rajajokisopimuksella luotiin edellytykset EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin ja tulvadirektiivin toimeenpanolle Tornion-Muonionjoen vesistöalueella. Sopimuksella perustettiin Suomen ja Ruotsin kansainvälinen vesienhoitoalue sekä suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio. Komissio toimii yhteistyössä vesistöalueen kuntien, elinkeinonharjoittajien, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.

Sopimusta uudistettaessa oli tavoitteena luoda vesiasioissa edellytykset muutoksenhauille Tornionjoen vesistöalueella toteutettavien hankkeiden lupapäätöksistä. Sopimuksen mukaan vesilupa-asioissa Tornionjoen vesistössä sovellettava lainsäädäntö ja lupaviranomaiset määräytyvät kummankin maan kansallisen lainsäädännön mukaan. Sopimus turvaa alueen asukkaille kuitenkin laajat osallistumisoikeudet myös rajan toisella puolella käsiteltäviin vesilupa-asioihin.

Kalastuksen osalta rajajokisopimuksen uudistamisen tavoitteena oli kalastuksen järjestäminen Tornionjoen kalastusalueella kestävän käytön periaatteen mukaisesti niin, että Tornionjoen lohien poikastuotanto on kestävän enimmäistuoton tasolla. Sopimuksen olennaisena osana on kalastussääntö, joka sisältää määräyksiä muun muassa rauhoituspiireistä, rauhoitusajoista, vähimmäismitoista sekä pyyntivälineistä ja niiden käytöstä. Suomen ja Ruotsin hallitusten määräämät viranomaiset keskustelevat vuosittain tarpeesta poiketa kalastussäännöstä. Poikkeustarpeet arvioidaan kalakantojen kehityksen perusteella ja ne voivat koskea esimerkiksi sallittuja kalastusaikoja.

Tämä julkaisu sisältää Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen tekstin sekä sopimusartiklojen sisältöä kuvaavat perustelut sopimuksen hyväksymistä koskevasta hallituksen esityksestä eduskunnalle (He 264/2009). Julkaisu sisältää myös ne kansalliset säädökset eli lain ja tasavallan presidentin asetuksen, joilla sopimus on saatettu Suomessa voimaan.

Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä

Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta, jäljempänä sopimuspuolet, jotka haluavat korvata Suomen ja Ruotsin välillä vuonna 1971 tehdyn rajajokisopimuksen uudella sopimuksella,

- ottavat huomioon vuonna 1810 tehdyn rajanjärjestelysopimuksen,
- ottavat huomioon kansainvälisen vesioikeuden periaatteet,
- ottavat huomioon vuonna 1992 maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä tehdyn yleissopimuksen ja sen vettä ja terveyttä koskevan pöytäkirjan sekä vuoden 1992 yleissopimuksen Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelusta,
- ottavat huomioon euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY yhteisön vesipolitiikan puitteista ja euroopan yhteisöjen muun asianomaisen lainsäädännön, ja
- ottavat huomioon vuoden 1982 Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeus-yleissopimuksen 66 artiklan sekä vuoden 1992 biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen, ovat tehneet seuraavan sopimuksen:

Yleisiä määräyksiä

1 artikla Maantieteellinen soveltamisalue

- 1) Sopimusta sovelletaan seuraavien vesistöjen, mukaan lukien järvien, vesistöalueilla:
 - a) Könkämäeno ja Muonionjoki sekä se osa Tornionjoesta ja ne järvet, joissa Suomen ja Ruotsin välinen valtakunnanraja kulkee (rajajoet);
 - b) ne vesistöt, jotka ovat rajajokien sivu-uomia tai laskevat rajajokiin; ja
 - c) Tornionjoen suuhaarat.

- 2) Sopimusta sovelletaan seuraavilla rannikkovesialueilla (rannikkovesialueet):
 - a) Ruotsin rannikkovesialueella se osa Perämerta, jonka raja noudattaa mantereelta Patokarin niemen eteläkärjestä Skomakaren itäpuolitse ja Stora Hepokarin pohjoiskärjen kautta samansuuntaisesti valtakunnanrajan kanssa etelään yhden merimailin päähän perusviivasta vedettyä linjaa ja jatkuu tällä etäisyydellä perusviivasta itään valtakunnanrajalle saakka; sekä
 - b) Suomen rannikkovesialueella se osa Pohjanlahtea, jonka raja noudattaa 24°20,2'- pituuspiiriä Tornion ja Kemin väliselle kunnanrajalle ja jatkuu kunnanrajaa pitkin lounaaseen edelleen valtakunnanrajalle saakka, lukuun ottamatta Iso-Huiturin saarta.
- 3) Tämän artiklan 1 ja 2 kappaleessa luetellut alueet muodostavat suomalais-ruotsalaisen vesienhoitoalueen (vesienhoitoalue). Vesienhoitoalueen sijainti kuvataan pääpiirteissään liitteenä olevassa kartassa.
- 4) Kalastusta koskee 23 artiklassa määritelty erityinen soveltamisalue.

2 artikla Tarkoitus

- 1) Sopimuksen tarkoituksena on
 - a) turvata vesienhoitoalueella kummankin sopimuspuolen mahdollisuudet rajajokien tasapuoliseen käyttöön rajaseudun etuja edistävällä tavalla;
 - b) torjua tulva- ja ympäristövahinkoja;
 - c) sovittaa yhteen vesienhoitoalueella ohjelmat, suunnitelmat ja toimenpiteet, jotka ovat tarpeen vesien tilalle ja kestäväille käytölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, ottaen huomioon sopimuspuolia sitovat kansainväliset velvoitteet ja yhteisön oikeus; sekä
 - d) edistää muutoinkin sopimuspuolten välistä yhteistyötä vesi- ja kalastusasioissa.

- 2) erityistä huomiota on kiinnitettävä
 - a) yhteisten pinta- ja pohjavesien tilatavoitteiden saavuttamiseen;
 - b) luonnonsuojeluun, kulttuuriarvojen suojeluun ja ympäristönsuojeluun;
 - c) vesivarojen kestäväan käyttöön; sekä
 - d) kalakantojen suojeluun ja kestäväan käyttöön.
- 3) Sopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi tarvittavan yhteistyön edellytysten luomiseksi perustetaan valtioiden välinen yhteistyöelin.

3 artikla Oikeus rajajokien veteen ja vesialueeseen

- 1) Kummallakin sopimuspuolella on yhtäläinen oikeus rajajokien ja niiden sivu-uomien veteen siinäkin tapauksessa, että vedestä virtaa toisen sopimuspuolen alueella suurempi osa kuin toisen sopimuspuolen alueella. Tämä ei muuta sitä oikeutta veteen, joka yksityisellä saattaa olla tuomion, ylimuistoisen nautinnan tai muun erityisen oikeusperusteen nojalla.
- 2) Joka omistaa rajajoella rantaa tai jolla on rannan käyttöoikeus, saa valtakunnanrajasta riippumatta käyttää vesialuetta rantansa edessä pienehköä rakennelmaa kuten laituria tai venevajaa varten.
- 3) Jokaisella on oikeus käyttää rajajokien vettä ja jäätä kotitarpeeseen sekä muuhun vastaavaan tarkoitukseen.
- 4) Jokaisella on oikeus vapaasti kulkea rajajoissa.
- 5) Edellä 2–4 kappaleessa tarkoitettussa käytössä tulee ottaa huomioon kansalliset oikeusjärjestykset, eikä siitä saa aiheutua sanottavaa haittaa yksityiselle tai yleiselle edulle. Käyttö ei saa vaikeuttaa kalastusta.

Yhteistyö

4 artikla Yhteiset ohjelmat ja suunnitelmat

Sopimuspuolten viranomaiset ovat keskenään yhteistyössä pyrkien siihen, että laaditaan yhteisiä ohjelmia ja suunnitelmia tämän sopimuksen 2 artiklan 1 kappaleessa määrätyn tarkoituksen toteuttamiseksi.

5 artikla Rajajokien vesiympäristön tilatavoitteet

Rajajokien vesiympäristön tilalle asetettavat kansalliset tavoitteet on mahdollisuuksien mukaan sovittava yhteen sopimuspuolten kesken.

6 artikla Tulvavahinkojen torjuminen

Avustaakseen toisen sopimuspuolen viranomaisia voivat tulvantorjuntaan osallistuvien viranomaisten edustajat ylittää valtakunnanrajan, kun on tarpeen ryhtyä käytännön toimiin välittömän tulvan vaaran torjumiseksi rajajoessa. Tähän tulee ennakolta saada toisen sopimuspuolen nimeämän viranomaisen suostumus.

7 artikla Virtaussuhteiden valvominen

Sopimuspuolet valvovat jatkuvasti veden virtaussuhteita sillä kohdalla, jossa Tärennönjoki lähtee Tornionjoesta. Valvontatiedot toimitetaan valtioiden väliselle yhteistyöelimelle tiedoksi.

Valtioiden välinen yhteistyöelin

8 artikla Suomalais – ruotsalainen rajajokikomissio

- 1) Sopimuspuolet perustavat täten valtioiden välisen yhteistyöelimen, Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission (komissio), hoitamaan tässä sopimuksessa määrättyjä tehtäviä.
- 2) Komissiolla tulee olla tehtäviensä hoitamiseksi tarpeellinen oikeuskelpoisuus molemmissa maissa.
- 3) Komission hallinnolliset määräykset sisältävä ohjesääntö (ohjesääntö) on olennainen osa sopimusta.

9 artikla Kokoonpano

- 1) Kumpikin sopimuspuoli nimittää komissioon määrääjäksi kolme jäsentä, joista yhden vesiasioista vastaavasta valtion viranomaisesta ja yhden sopimuksen soveltamisalueen kunnasta, sekä nimittää kullekin jäsenelle yhden tai useampia varajäseniä.
- 2) Komission puheenjohtajuus vaihtuu sopimuspuolten välillä kalenterivuositain. Puheenjohtajan nimittää se sopimuspuoli, jolla on puheenjohtajuus, ja toinen sopimuspuoli nimittää varapuheenjohtajan. Molempien tulee olla komission jäseniä.
- 3) Kumpikin sopimuspuoli voi nimittää komissiota avustamaan korkeintaan kolme pysyvää asiantuntijaa. Komissio voi käyttää myös muita asiantuntijoita.

10 artikla Tehtävät

- 1) Komission tulee tämän sopimuksen määräysten mukaisesti:
 - a) kehittää sopimuspuolten yhteistyötä vesienhoitoalueella;
 - b) edistää sopimuspuolten viranomaisten välistä yhteistyötä sellaisten ohjelmien, suunnitelmien ja toimenpiteiden yhteensovittamiseksi, joiden tarkoituksena on vesiympäristön tilatavoitteiden saavuttaminen ja vesien tilan seuraaminen;
 - c) edistää sopimuspuolten viranomaisten ja kuntien suunnittelutyön yhteensovittamista tulva- ja ympäristövahinkojen torjumiseksi rajajoissa;
 - d) edistää sopimuspuolten viranomaisten ja kuntien rajajokien luonnonsuojelusuunnitelmiin liittyvän työn yhteensovittamista;
 - e) vastata siitä, että tässä artiklassa mainituista ohjelmista ja suunnitelmista tiedotetaan yhdessä ja pidetään yhteisiä kuulemistilaisuuksia; sekä
 - f) vahvistaa tai hylätää ehdotukset vesienhoitoaluetta koskeviksi ohjelmiksi tai suunnitelmiksi.
- 2) Komission tulee seurata tämän sopimuksen soveltamista ja lupakäytäntöä sekä kiinnittää sopimuspuolten huomiota tarpeeseen muuttaa sopimusta.

11 artikla Toimivalta

- 1) Komissiolla on vesi- ja ympäristölainsäädännön alaan kuuluvissa vesienhoitoalueella harjoitettavaa toimintaa koskevissa asioissa, joilla saattaa olla vaikutusta rajajokien tai rannikkovesialueiden tilaan ja käyttöön, oikeus:
 - a) lausua lupa-asiassa;
 - b) hakea valittamalla muutosta lupa-asiassa; ja
 - c) saattaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti viranomaisen käsiteltäväksi vaatimus lupapäätöksen taikka lain tai sen nojalla annettujen säännösten rikkomisen oikaisemiseksi.
- 2) Komissiolla on oikeus tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja muissa vesienhoitoalueen vesiä koskevissa asioissa.
- 3) Komissiolla on oikeus antaa lausunto ennen kuin kalastusta koskevista määräyksistä ja niistä myönnettävästä poikkeuksesta tehdään päätös.

12 artikla Tiedonsaantioikeus

- 1) Edellä 4 artiklassa tarkoitettuja ohjelmia ja suunnitelmia valmistelevien viranomaisten tulee pitää komissio jatkuvasti ajan tasalla työnsä etenemisestä.
- 2) Komission tulee saada tieto asioista ja päätöksistä, joista sillä on oikeus lausua tai joihin sillä on oikeus hakea muutosta, niin että komissio voi käyttää sille 11 artiklan mukaan kuuluvaa toimivaltaa.
- 3) Tuomioistuinten ja viranomaisten tulee pyynnöstä antaa komissiolle kaikki saatavilla olevat, sen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

13 artikla Julkisuus

- 1) Jokaisella on oikeus saada tieto komission hallussa olevista asiakirjoista siten kuin jäljempänä 2 ja 3 kappaleessa määrätään.
- 2) Pyydettyäessä komissiolta tietoa Suomen tai Ruotsin viranomaiselta tulleesta asiakirjasta, päättää asiakirjan antamisesta se viranomainen, joka asiakirjan on komissiolle toimittanut, tähän viranomaiseen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti. Komission tulee viipymättä välittää tieto tällaisesta pyynnöstä asianomaiselle viranomaiselle.
- 3) Komission hallussa olevan muun asiakirjan, mukaan lukien 34 artiklan 7 kappaleessa tarkoitettut asiakirjat, antamisesta päättää 17 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu valvontaviranomainen komission kanslian sijaintimaassa kyseisen maan lainsäädännön mukaisesti. Komission tulee ratkaisua varten toimittaa vaatimus ja kyseessä oleva asiakirja viipymättä valvontaviranomaiselle.

14 artikla Kustannukset

Komission toiminnasta aiheutuvista kustannuksista vastaa puoliksi kumpikin sopimuspuoli. Tästä annetaan tarkempia määräyksiä ohjesäännössä.

Rajan ylittävät vaikutukset

15 artikla Sopimuksen suhde pohjoismaiseen ympäristönsuojelusopimukseen

- 1) Toimintaan tai toimenpiteeseen vesienhoitoalueella, joka voi aiheuttaa rajan ylittäviä vaikutuksia vesien tilaan tai käyttöön, sovelletaan tämän sopimuksen 16–21 artiklan määräyksiä Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välillä 19 päivänä helmikuuta 1974 tehdyn ympäristönsuojelusopimuksen sijasta.
- 2) Edellä 1 kappaleessa tarkoitetuissa asioissa myös muut kuin vesien tilaan tai käyttöön kohdistuvat rajan ylittävät vaikutukset on käsiteltävä samassa menettelyssä.

16 artikla Yhdenvertainen kohtelu

- 1) Kun toisen maan tuomioistuin tai viranomainen ratkaisee kysymystä luvasta taikka toiminnan tai toimenpiteen sallittavuudesta 15 artiklassa tarkoitettussa asiassa, tulee vaikutukset, jotka toiminnasta tai toimenpiteestä aiheutuvat tai voivat aiheutua toisen sopimuspuolen alueella, ottaa huomioon samalla tavoin kuin vastaavat vaikutukset omassa maassa.
- 2) Sille, jota 15 artiklassa tarkoitettusta toisen sopimuspuolen alueella harjoitetusta tai harjoitettavasta toiminnasta tai toimenpiteestä aiheutuvat vaikutukset koskevat tai saattavat koskea, tunnustetaan samat oikeudet tuomioistuimessa tai viranomaisessa kuin asianosaiselle toiminnan tai toimenpiteen sijaintimaassa.
- 3) Mitä 2 kappaleessa määrätään, on vastaavasti sovellettava myös toiminnan tai toimenpiteen takia esitettäviin vaatimuksiin vahingon korvaamisesta.
- 4) Muilla kuin 2 kappaleessa tarkoitetuilla tahoilla, joilla 15 artiklassa tarkoitettussa asiassa on jommankumman maan lainsäädännön nojalla puheoikeus tai oikeus mielipiteen esittämiseen, tulee olla vastaava oikeus toisessa maassa niiden säännösten mukaisesti, jotka tässä maassa ovat voimassa niihin verrattavissa olevista toimijoista

17 artikla Yleisen edun valvonta

- 1) Kumpikin sopimuspuoli määrää valvontaviranomaisen, jonka tulee valvoa yleistä etua 15 artiklassa tarkoitettua toimintaa tai toimenpidettä koskevissa asioissa toisen sopimuspuolen lupia myöntävässä tuomioistuimessa tai viranomaisessa.
- 2) Valvontaviranomaisella on yleisen edun huomioon ottamiseksi oikeus vaatia lisäselvityksiä, tulla kuulluksi, käyttää puhevaltaansa tai valittaa toisen sopimuspuolen tuomioistuimessa tai viranomaisessa, jos viranomainen tai muu yleisen ympäristöedun edustaja toisessa maassa voi tulla kuulluksi, käyttää puhevaltaa tai valittaa vastaavassa asiassa.
- 3) Jos valvontaviranomainen ilmoittaa toisen sopimuspuolen tuomioistuimelle tai viranomaiselle, että valvontaviranomaisen tehtävistä jossakin asiassa vastaa muu viranomainen, koskevat sopimuksen määräykset soveltuvin osin myös tätä viranomaista.
- 4) Kukin valvontaviranomainen vastaa sopimuksen soveltamisesta sille aiheutuvista kustannuksista.

18 artikla Lupa-asioista tiedottaminen

- 1) Kun tuomioistuimessa tai viranomaisessa tulee vireille 16 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu asia, tulee viranomaisen tai tuomioistuimen tiedottaa siitä toisen sopimuspuolen valvontaviranomaiselle. Tämän valvontaviranomaisen tulee huolehtia lupahakemuksesta kuuluttamisesta ja tiedoksi antamisesta omassa maassaan. Kuuluttaminen ja tiedoksi antaminen on tehtävä samalla tavalla ja samassa laajuudessa kuin jos kyse olisi vastaavasta hakemuksesta omassa maassa.
- 2) Mitä 1 kappaleessa määrätään, koskee vastaavasti tuomioista ja päätöksistä tiedottamista

19 artikla Tarkastus

Jos 16 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä on tarpeen suorittaa toisen sopimuspuolen alueella tarkastus rajan ylittävien vaikutusten arvioimiseksi, voi viranomainen tai tuomioistuin suorittaa tarkastuksen toisen sopimuspuolen valvontaviranomaisen suostumuksella ja yhteistyössä sen kanssa. Tarkastuksessa voi valvontaviranomainen tai sen määräämä asiantuntija olla läsnä.

20 artikla Vaikutuksiltaan merkittävät vesistöhankeet

Sopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen mukaisella soveltamisalueella ei saa ilman sopimuspuolten ennalta käymiä neuvotteluja myöntää lupaa vesivoimalaitoksen rakentamiseen, vesistön säännöstelyyn tai veden siirtämiseen vesistöstä siten, että hanke voi merkittäväällä tavalla vaikuttaa rajajoen vesioloihin. Näissä neuvotteluissa pyritään sopimuksen tarkoituksen mukaiseen lopputulokseen.

21 artikla Lupakäsittelyjen yhteensovittaminen

- 1) Haettaessa lupaa sellaiselle toiminnalle tai toimenpiteelle rajajoessa, joka edellyttää lupaa kummankin sopimuspuolen tuomioistuimelta tai viranomaiselta, tulee asianomaisten tuomioistuinten tai viranomaisten pyrkiä käsittelemään lupahakemukset samanaikaisesti. Tuomioistuimen tai viranomaisen tulee antaa toisen sopimuspuolen tuomioistuimelle tai viranomaiselle tietoja lupa-asian käsittelystä.
- 2) Tuomioistuimen tai viranomaisen tulee lähettää 1 kappaleessa tarkoitettussa asiassa antamansa tuomio tai päätös tiedoksi toisen sopimuspuolen tuomioistuimelle tai viranomaiselle.
- 3) Tuomioistuin tai viranomainen ei saa määrätä, että 1 kappaleessa tarkoitettua toimintaa tai toimenpidettä koskeva lupa on täytäntöön pantavissa ennen tuomion tai päätöksen lainvoimaiseksi tuloa, ellei tuomio tai päätös toisen maan lupaasiassa ole tullut lainvoimaiseksi.

22 artikla Hakemusasioiden kieli

Edellä 16 ja 21 artikloissa tarkoitettua lupa-asiaa käsittelevän tuomioistuimen tai viranomaisen on huolehdittava siitä, että käsittelyn kuluessa annetaan riittävästi tietoa suomeksi ja ruotsiksi 16 artiklassa tarkoitetuille tahoille. asianomaisten tuomioistuimen tai viranomaisen on huolehdittava siitä, että yleiskuvaukset lupahakemuksesta ja tuomiosta tai lupapäätöksestä ovat saatavilla suomen ja ruotsin kielellä. Sen tulee huolehtia myös siitä, että hakemusasiakirjat ovat tarpeellisilta osin saatavilla suomen ja ruotsin kielellä.

Kalastusmääräykset

23 artikla Maantieteellinen soveltamisalue

Tässä jaksossa on perusmääräyksiä kalastuksen sääntelystä seuraavilla vesialueilla (Tornionjoen kalastusalue):

- a) Könkämäeno ja Muonionjoki sekä se osa Tornionjoesta ja ne järvet, joissa Suomen ja Ruotsin välinen valtakunnanraja kulkee (rajajoet);
- b) ne vesistöt, jotka ovat rajajokien sivu-uomia, ei kuitenkaan vesistöt, jotka laskevat rajajokiin;

- c) Tornionjoen suuhaarat; sekä
- d) se osa Perämerta, joka sijaitsee Haaparannan satamasta Skomakaren koillisimpaan pisteeseen, Ylikarin itäisimpään pisteeseen, Sarvenkatajan pohjoisimpaan pisteeseen ja sieltä suoraan itään valtakunnanrajalle sekä siitä etelään valtakunnanrajaa pitkin Tornion ja Kemin kuntien rajalle ja edelleen koilliseen kunnanrajaa pitkin mantereelle vedetyn viivan pohjois- ja sisäpuolella.

24 artikla Kalaväylä

- a) Jokaisessa jokihaarautumassa, missä kala kulkee, tulee olla kalaväylä veden syvimmällä kohdalla. Kalaväylä on kolmannes veden leveydestä tavanomaisen alivedenkorkeuden aikana. Kalaväylä, joka asianomaisen valtion lain mukaisesti on jokeen laskevassa vesistöissä, jatkuu leveydeltään muuttumattomana joessa olevaan kalaväylään saakka.
- 2) Kalanpyydyistä tai muuta laitetta ei saa sijoittaa tai käyttää siten, että kalan kulku kalaväylässä voi estyä tai kala ei pääse siihen tai siinä liikkumaan. Kalaväylässä kulkuverkolla tai kulteella kalastettaessa on väylän leveydestä vähintään puolet oltava avoinna. Jos jollakin on erityinen oikeus kalastusta varten sulkea kalaväylä, tämä oikeus pysyy.

25 artikla Tarkemmat määräykset

- 1) Tornionjoen kalastusalueella kalastamista koskeva kalastussääntö (kalastussääntö) on olennainen osa sopimusta.
- 2) Sopimuspuolet sitoutuvat Tornionjoen kalastusalueen sivuvesistöjen kohdalla antamaan tarvittavia määräyksiä ja ryhtymään tarvittaviin toimiin kalakantojen edistämiseksi.

26 artikla Valtuutus

Kalastussäännössä mainitaan kalastusta kalastusalueella hallinnoivat viranomaiset sekä missä laajuudessa ne voivat antaa kalastusta koskevia lisämääräyksiä ja myöntää poikkeuksia kalastussäännössä olevista määräyksistä. ennen päätöksen tekemistä komissiolle on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen.

27 artikla Kalakantoja koskeva tutkimus ja tilastointi

- 1) Sopimuspuolet suorittavat yhteistyössä kalakantojen tutkimusta ja seurantaa.
- 2) Sopimuspuolet laativat vuosittain yhteisiä kalastustilastoja. Tätä tarkoitusta varten tarvittavat tiedot pyyntiosuuksista ja saalismääristä kerätään kultakin kalastuskaudelta.
- 3) Sopimuspuolten asianomaiset viranomaiset kokoavat tiedot yhteisiä menettelytapoja noudattaen.

28 artikla Toimenpiteet kalakantojen suojelemiseksi taudeilta ym.

- 1) Sopimuspuolet sitoutuvat ryhtymään tarvittaviin toimiin kalakantojen suojelemiseksi vakavilta tarttuvilta kalataudeilta ja vieraiden kalalajien ja kalakantojen istutusten torjumiseksi.
- 2) Sopimuspuolet ovat kumpikin velvollisia välittömästi ilmoittamaan toisilleen vakavien tarttuvien kalatautien epäilystä tai toteamisesta.

29 artikla Kalastusmääräysten rikkominen

Kunkin maan voimassaolevia rangaistusta, takavarikkoa, menettämistä, erityistä oikeusvaikutusta ja muuta rikosseuraamusta koskevia säännöksiä sovelletaan tämän sopimuksen sekä kalastussäännön ja sen nojalla annettujen määräysten rikkomiseen samalla tavalla kuin lain rikkomiseen siinä maassa, jossa rikos on tapahtunut.

Loppumääräykset

30 artikla Riitojen ratkaisu

- 1) Sopimuspuolten välinen riita sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta ratkaistaan neuvottelemalla tai muulla sopimuspuolten hyväksymällä tavalla.
- 2) Neuvottelut tulee käynnistää kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun sopimuspuoli esittää neuvottelupyynnön diplomaattista tietä toiselle sopimuspuolelle.

31 artikla Seuranta ja muutokset

- 1) Sopimuspuolet kokoontuvat tarpeen mukaan seuratakseen sopimuksen soveltamista. Tapaaminen tulee järjestää viimeistään kolmen kuukauden kuluessa sopimuspuolen esittämästä vaatimuksesta.
- 2) Tätä sopimusta ja sen liitteitä voidaan muuttaa sopimuspuolten sopimuksella. Muutokset tulevat voimaan 35 artiklassa määrätyllä tavalla.

32 artikla Irtisanominen

- 1) Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen toiselle sopimuspuolelle osoitetulla kirjallisella ilmoituksella. Irtisanominen tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua tällaisen ilmoituksen vastaanottamisesta.
- 2) Jos tämä sopimus irtisanotaan, sopimuspuolten tulee varmistaa, että ne voivat muutoin täyttää kansainväliset velvoitteensa.

33 artikla Kumoutuvat sopimukset

Tämän sopimuksen tullessa voimaan lakkaavat seuraavat sopimukset olemasta voimassa:

- a) Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan kesken uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa 17 päivänä helmikuuta 1949 tehty sopimus;

- b) Suomen ja Ruotsin välillä 16 päivänä syyskuuta 1971 tehty rajajokisopimus (vuoden 1971 sopimus); ja
- c) Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä 3 päivänä lokakuuta 2003 tehty sopimus yhteisen vesienhoitoalueen perustamisesta.

34 artikla Siirtymäsäännökset

- 1) Tämän sopimuksen tullessa voimaan vuoden 1971 suomalais-ruotsalaisessa rajajokikomissiossa vireillä olevat asiat tulee siirtää asianomaisten kansallisten tuomioistuinten ja lupaviranomaisten käsiteltäviksi.
- 2) Asiassa, jossa on sovellettu vuoden 1971 sopimuksen 8 luvun 4 artiklan säännöksiä tämän sopimuksen tullessa voimaan, sovelletaan vuoden 1971 sopimuksen aineellisia säännöksiä. Muutoin sovelletaan kansallisia säännöksiä.
- 3) Vuoden 1971 sopimuksen nojalla annetut luvat jäävät voimaan niin kuin ne olisi annettu asianomaisten kansallisen lainsäädännön nojalla. Niiden tarkistamiseen, muuttamiseen ja noudattamisen valvontaan sovelletaan kansallisia säännöksiä.
- 4) a) Joka rikkoo vuoden 1971 sopimuksen nojalla annetun luvan määräyksiä ennen tämän sopimuksen voimaantuloa, on tuomittava rangaistukseen tekohetkenä voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti.
- b) Joka rikkoo vuoden 1971 sopimuksen nojalla annetun luvan määräyksiä tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen, on tuomittava rangaistukseen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.
- 5) Vuoden 1971 suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission päätöksen mukaisesti kalastuskorttien myynnistä kertyneet varat siirtyvät tämän sopimuksen voimaan tullessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Fiskeriverketille.
- 6) Vuoden 1971 suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission muut varat, joista velat on vähennetty, siirtyvät tämän sopimuksen voimaan tullessa komissiolle. Voimassa olevissa lupapäätöksissä vuoden 1971 suomalais-ruotsalaiselle rajajokikomissiolle maksettavaksi määrätty maksut tulee tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen maksaa komissiolle.

- 7) Vuoden 1971 suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission hallussa olevat asiakirjat siirretään komissiolle.
- 8) Sopimuksen tullessa voimaan käytössä olevia sallittuja verkkoja, jotka eivät täytä kalastussäännön 8 §:n 1 momentin vaatimuksia pyydysten rakenteesta, voidaan käyttää kolmen vuoden ajan sopimuksen voimaantulosta.

35 artikla Voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen diplomaattista tietä sopimuksen voimaantulolle valtiosäännön mukaan asetettujen vaatimusten täyttämistä.

Tämän vakuudeksi ovat molemmat valtuutetut allekirjoittaneet tämän sopimuksen kahtena suomen- ja ruotsinkielisenä kappaleena molempien kielten ollessa yhtä todistusvoimaiset

Tukholmassa 11 päivänä marraskuuta 2009.

Suomen tasavallan puolesta:
Alec Aalto

Ruotsin kuningaskunnan puolesta
Åsa-Britt Karlsson

Liite: Suomalais – ruotsalaisen rajajokikomission ohjesääntö

1 § Kanslia

Suomalais-ruotsalaisella rajajokikomissiolla on kotipaikka ja kanslia sillä rajaseudulla sijaitsevalla paikkakunnalla, jonka sopimuspuolet määräävät. Komissiolla on posti-osoite kummassakin valtiossa.

Kanslia hoitaa komission arkistoa ja diaaria.

2 § Henkilökunta

Komissiolla on sihteeri. Sihteeriksi valittavalla henkilöllä on oltava korkeakoulututkinto ja hänen on hallittava sekä suomen että ruotsin kieltä. Tarvittaessa voidaan valita yksi tai useampia avustavia sihteereitä.

Komissio voi ottaa palvelukseensa lisäksi muuta henkilökuntaa.

Sihteerin, avustavan sihteerin ja muun henkilökunnan palkkaamisesta päättää komissio.

Työsopimussuhteeseen sovelletaan komission kotipaikan ja kanslian sijaintimaan lakia.

3 § Päätöksenteko

Komissio on päätösvaltainen, kun kaikki kuusi jäsentä ovat läsnä. Jos jäsenet eivät ole päätöksestä yksimielisiä, siitä on äänestettävä. Äänestyksessä tulee päätökseksi mielipide, jota vähintään neljä jäsentä, niistä vähintään kaksi kummastakin valtiosta, on kannattanut.

Jos komissio ei voi osaltaan vahvistaa tai hylätä 10 artiklan 1 kappaleen f kohdassa tarkoitettua yhteistä ohjelmaa tai suunnitelmaa määräajassa, sen on ilmoitettava tilanteesta ja siihen johtaneista syistä asianomaisille viranomaisille.

4 § Puheenjohtajan, jäsenten ja asiantuntijoiden tehtävät

Puheenjohtaja johtaa komission työtä.

Komission muut jäsenet ja asiantuntijat ottavat puheenjohtajan kutsusta osaa komission kokouksiin sekä tarvittaessa erityisin selvityksin tai tutkimuksin avustavat omalla pätevyysalallaan asiain valmistelua.

Jäsenen ollessa estynyt on varajäsenen huolehdittava hänen tehtävistään puheenjohtajan kutsusta.

5 § Sihteerin tehtävät

Sihteerin avustaa puheenjohtajan ohjeiden mukaan asioiden valmistelussa, pitää komission pöytäkirjoja ja diaarioita, huolehtii kutsujen ja muiden asiakirjojen lähettämisestä sekä rahavarojen hallinnosta.

6 § Korvaukset ja palvelusehdot

Jäsenten ja asiantuntijoiden palkkiot, matkakustannukset ja päivärahat maksaa komissio. Sopimuspuolet päättävät yhteistyössä palkkioiden perusteista.

Jäsenten ja asiantuntijoiden matkakustannukset ja päivärahat korvataan jäsenten ja asiantuntijoiden kotimaan matkustussäännön mukaisesti.

Komissio määrää sihteerin, avustavan sihteerin ja muun henkilökuntansa palkkiot tai palkkauksen, ja maksaa ne.

Muista palvelusehdoista on soveltuvin osin voimassa, mitä komission kotipaikan ja kanslian sijaintimaan laki säättää valtion palvelukseen otetusta.

7 § Talousarvio ja tilintarkastus

Komission on viimeistään 1 päivänä maaliskuuta laadittava ehdotuksensa seuraavan kalenterivuoden talousarvioksi ja toimitettava se sopimuspuolille. Sopimuspuolet käyvät neuvonpitoa talousarvioesityksestä.

Sopimuspuolet osoittavat varat komission käyttöön vuosittain viimeistään 15 päivänä tammikuuta.

Sopimuspuolet päättävät tilintarkastuksesta yhdessä. Tilintarkastus- ja toimintakertomus laaditaan vuosittain ennen 1 päivänä helmikuuta.

8 § Aukioloajat ja vastaanotto

Kanslia on avoinna yleisölle. Komissio päättää aukioloajoista.

Puheenjohtaja, sihteeri tai avustava sihteeri on, jos pätevä syy ei ole esteenä, kansliassa tavattavana määrättyyn aikaan vähintään kerran viikossa.

Komission tiedottaa aukioloajoista.

9 § Asiakirjojen kieli

Komissiolle toimitettavat asiakirjat laaditaan sillä kielellä, jota yksityisellä asianomaisessa maassa on oikeus käyttää viranomaisissa. Jos asiakirjan kääntäminen on tarpeen, komissio vastaa siitä.

Komission pöytäkirjat laaditaan tarpeen mukaan suomeksi ja ruotsiksi.

10 § Työjärjestys

Komissio vahvistaa itselleen työjärjestyksen.

Liite: Torniojoen kalastusalueen kalastussääntö

Yleiset määräykset

1 § Tarkoitus

Tämä kalastussääntö on olennainen osa Suomen ja Ruotsin välistä rajajokisopimusta.

Kalastus on sallittua, jos se on kohtuullista Tornionjoen kalastusalueen kalakantojen suojelun ja kestäväen käytön kannalta sekä Suomessa että Ruotsissa. Lähtökohtana on saada aikaan kohtuullinen ja oikeudenmukainen tasapaino kalakannan ja hyödyntämisen näkökulmasta soveltamisalueen kalastusalueen välille kokonaisuutena, ottaen huomioon rajajokien kohtuullinen hyödyntäminen tavalla, joka edistää koko raja-alueen etua.

Kalastussäännön määräykset sekä tämän säännön nojalla annetut päätökset eivät saa johtaa soveltamiseen, joka on ristiriidassa tämän tarkoituksen kanssa tai muutoin Suomen ja Ruotsin kansainvälisten velvoitteiden ja erityisesti euroopan yhteisen kalastuspolitiikan kanssa.

2 § Soveltamisalue

Kalastussäännön määräyksiä sovelletaan seuraavilla rajajokisopimuksen 23 artiklassa määritellyillä vesialueilla (Tornionjoen kalastusalue):

- a) Könkämäeno ja Muonionjoki sekä se osa Tornionjoesta ja ne järvet, missä Suomen ja Ruotsin välinen valtakunnanraja kulkee (rajajoet);
- b) ne vesistöt, jotka ovat rajajokien sivu-uomia, ei kuitenkaan vesistöt, jotka laskevat rajajokiin;
- c) Tornionjoen suuhaarat; sekä
- d) se osa Perämerta, joka sijaitsee Haaparannan satamasta Skomakaren koillisimpaan pisteeseen, Ylikarin itäisimpään pisteeseen, Sarvenkatajan pohjoisimpaan pisteeseen ja sieltä suoraan itään valtakunnanrajalle sekä siitä etelään valtakunnanrajaa pitkin Tornion ja Kemin kuntien rajalle ja edelleen koilliseen kunnanrajaa pitkin mantereelle vedetyn viivan pohjois- ja sisäpuolella. Näiden kalastusalueen rajaavien pisteiden koordinaatit ovat liitteessä 1.

Jokialueella tarkoitetaan tässä kalastussäännössä Tornionjoen kalastusalueen sitä osaa, joka sijaitsee jokisuun pohjoispuolella, määriteltynä Hellälän pohjoisen niemen kärjestä Suomen puolella Ruotsin puolella olevan Virtakarin niemen kärkeen vedettynä suorana viivana, sekä pohjoispuolella Uksein ja Palosaaren eteläkärjen läpi vedettyä suoraa viivaa. Merialueella tarkoitetaan kalastusalueen sitä osaa, joka sijaitsee näiden viivojen eteläpuolella.

3 § Rauhoituspiirit

Merialueella on kummankin valtion vesialueella laissa säädetyn kalaväylän lisäksi rauhoituspiirejä. Nämä muodostuvat vesialueista, jotka ulottuvat 200 metriä niiden viivojen kummallekin puolelle, joiden koordinaatit ovat liitteessä 1.

Kalanpyydystä tai muuta laitetta ei saa sijoittaa tai käyttää siten, että kalan kulku rauhoituspiirissä voi estyä tai että kala ei pääse rauhoituspiiriin tai siinä liikkumaan.

Kaikenlainen kalastaminen isorysällä, pohjalla varustetulla pyydyksellä sekä koukkuverkolla ja muulla lohien tai taimenien pyydystämiseen tarkoitetulla välineellä on kielletty siinä osassa merta, jonka rajana on jokisuu ja Salmenlahden suun eteläiseltä rannalta Kraaselin ja Tirron saarten eteläisten niemiä kautta Sellön luoteisen kärjen yli Pirkkiön luoteiseen niemeen vedetty viiva.

4 § Määritelmät

Tässä säännössä tarkoitetaan:

- 1) kiinteällä pyydyksellä johtoaidalla varustettua pyydystä kuten lohirsää tai isorysää, joka on tarkoitettu käytettäväksi samalla paikalla vähintään kahden vuorokauden ajan,
- 2) pikkurysällä pohjaan painotettua rysää, jonka vanteen halkaisija on alle 1,0 metriä ja joka ei miltei osin ole korkeampi kuin 1,5 metriä;
- 3) ankkuroidulla verkolla verkkoa, joka ankkureilla, painoilla tai omalla painollaan lasketaan pohjaan tai ankkuroidaan pohjaan tai pohjan yläpuolelle ja joka ei ajelehdi veden mukana;
- 4) kulkuverkolla virrassa ajelehtivaa verkkoa;

- 5) kulteella (kulleverkko) veneeseen kiinnitettyä nuottaa;
- 6) vieheellä keinotekoisesti valmistettua uistinta, vaappua, perhoa tai niihin rinnastettavaa koukuilla varustettua houkutinta, joka liikkeellään, värillään tai muodollaan houkuttaa kalaa iskemään;
- 7) vapakalastusvälineellä vapaa, pilkkiä ja vastaavia liikuteltavia välineitä, jotka ovat varustettuja siimalla ja vieheellä tai koukulla; sekä
- 8) luonnollisella syötillä eläviä tai tapettuja syöttejä ja hajuvalmisteita.

5 § Kalastuksenhoitomaksu

Siltä osin kuin kalastuksenhoitomaksu kansallisen lainsäädännön mukaisesti on suoritettava siinä maassa, jossa kalastusta harjoitetaan, on tällainen maksu suoritettava sen lainsäädännön mukaisesti.

Kun veneestä vieheellä kalastettaessa maksu on 1 momentin mukaisesti suoritettava, koskee tällainen maksu myös henkilöä, joka soutaa kyseessä olevaa venettä.

Pyyntivälineet, kalastusajat ja vähimmäismitat

6 § Sallitut pyydykset

Lohen ja taimenen kalastuksessa ainoastaan seuraavien pyydysten käyttö on sallittu:

- 1) kiinteä pyydys merialueella;
- 2) kulkuverkko ja kulle jokialueella liitteen 2 apajapaikoissa;
- 3) vapa ja viehe; ja
- 4) lippo liitteen 2 apajapaikoissa.

Muiden lajien kuin lohen ja taimenen kalastuksessa ainoastaan seuraavien pyydysten ja kalastustapojen käyttö on sallittu:

- 1) kiinteä pyydys merialueella;
- 2) kulkuverkko ja kulle jokialueella liitteen 2 apajapaikoissa;
- 3) ankkuroidut verkot merialueella sekä jokialueen hitaasti virtaavissa vesissä, suvannoissa ja järvissä;
- 4) made- ja haukikoukku sekä maderysä;
- 5) nuotta merialueella;
- 6) lippo liitteen 2 apajapaikoissa;
- 7) merta ja pikkurysä sekä katiska;
- 8) vapa ja viehe sekä pilkki; ja
- 9) onkiminen luonnollisella syötillä paitsi koskipaikoilla ja virtaavassa vedessä.

Vapakalastusvälineillä kalastettaessa saa samanaikaisesti käyttää enintään kolmea viehettä välinettä kohti. Kalastettaessa vakalastusvälineillä välineiden on koko ajan oltava kalastajan ulottuvilla.

Apajapaikoissa, joissa kulletta, kulkuverkkoa ja lippoa liitteen 2 mukaisesti saa käyttää, apajapaikkojen raivaus kalastusta varten on sallittu kalastuksen edellyttämässä laajuudessa.

Edellä 4 momentin mukaisessa raivauksessa ei saa käyttää kalaa pyytäviä välineitä, jos tarkoituksena on kalan pyytäminen niillä raivauksen aikana.

Henkilön, joka 4 momentin mukaan aikoo raivata apajapaikan, on viimeistään seitsemän työpäivää ennen tämän aloittamista ilmoitettava aikeestaan Suomessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Ruotsissa paikalliselle poliisille.

7 § Kielletyt pyydykset ja kalastustavat

Muut kuin 6 §:ssä mainitut pyydykset ovat kiellettyjä. Kaikkien lajien kalastusta koskee lisäksi seuraavaa.

Kalastus harrilaudalla tai siihen verrattava kalastustapa on kielletty.

Ampuma-aseen, huumaavan tai myrkyllisen aineen tai sähkövirran käyttäminen kalastuksessa on kielletty.

Kalastus on kielletty vapakalastusvälineillä ja muilla koukuilla kuin made- tai haukikoukulla, joiden tarkoituksena on kalan tartuttaminen ulkopuolelta, tai siten, että tarttumisen vaara on ilmeinen. Suun ulkopuolelta koukkuun tarttunut kala on välittömästi laskettava takaisin veteen.

Kalastus on kielletty atraimella tai muulla välineellä, joka lävistää kalan ulkopuolelta. Varrellisen nostokoukun käyttäminen on kuitenkin sallittu muuhun pyydykseen tarttuneen kalan nostamiseen.

Ankkuroiduilla verkoilla kalastettaessa virtasuojan, johtoaidan tai muun kiinteän rakennelman käyttäminen on kielletty.

Kalan säikäyttämiseen tai sen kulun estämiseen tarkoitettuja esineitä ei saa asettaa veteen tai veden yläpuolelle.

Kiellettyjä pyyntivälineitä ei saa säilyttää veneessä tai pitää muutoin käsillä. Sama koskee muulloin sallittuja pyydyksiä kieltoaikana. Metsästyksen käytettävän ampuma-aseen kuljettaminen on kuitenkin sallittu. Merialueella on kieltoaikana myös sallittu kuljettaa 6§:n mukaisesti sallittuja pyydyksiä. Tämä sillä edellytyksellä, että pyydykset ovat sidottuja ja pakattuja.

8 § Pyydysten rakenne ja sijoittelu

Muita lajeja kuin lohta ja taimenta verkolla kalastettaessa saa käyttää ainoastaan sellaisia kulkuverkoja ja ankkuroituja verkkoja, jotka koostuvat yksiliinaisesta hapaasta ilman pussia (riimua) ja jotka on valmistettu yksisäikeisestä nailonlangasta (monofiililanka), jonka vahvuus saa olla enintään 0,20 millimetriä. Meressä on kuitenkin sallittu käyttää vahvempaa lankaa verkossa, jonka silmäkoko on enintään 40 millimetriä.

Kulkuverkko saa olla enintään 120 metriä pitkä. Kulle saa olla enintään 200 metriä pitkä.

Ankkuroitu verkko saa olla enintään 60 metriä pitkä. Tämä ei kuitenkaan koske kalastusta merialueella elokuun 1 päivän ja huhtikuun 30 päivän välisenä aikana. Tämä ei myöskään koske kalastusta merialueella ankkuroiduilla verkoilla, joiden silmäkoko on enintään 40 millimetriä. Ankkuroitujen verkkojen välisen etäisyyden on oltava vähintään 60 metriä.

Nahkiaisien pyyntiin tarkoitetun merran nielu ei saa ylittää 16 senttimetriä mihinkään suuntaan.

Mertaa, lohen ja taimenen pyyntiin tarkoitettua lippoa ja katiskaa lukuun ottamatta kalanpyydyksissä ei ole sallittua käyttää metallilankaa, metallivaijeria tai vastaavaa.

Muun kalan kuin lohen ja taimenen lippoaminen jokialueella on sallittu vain lipolla, joka on valmistettu enintään 0,40 millimetrin vahvuisesta yksisäikeisestä nailonlangasta (monofiililanka) ja vähintään 80 millimetrin silmäkoon hapaasta.

9 § Pyydysten merkitseminen

Pyyntiin käytettävä pyydys on merkittävä siten, että merkinnästä ilmenee selvästi, kuka on pyydyksen omistaja tai käyttäjä sekä hänen yhteystietonsa. Merkinnän on oltava hyvin havaittavissa ilman, että pyydystä tarvitsee nostaa vedestä. Merkintää ei tarvitse olla kädessä pidettävissä tai muutoin kalastajan ulottuvilla olevissa vapakalastusvälineissä.

10 § Silmäkoko

Jokialueella pyydysten silmäkoon on oltava:

- 1) lohta tai taimenta kulkuverkolla ja kulteella kalastettaessa vähintään 100 millimetriä;
- 2) muita lajeja kuin lohta ja taimenta kulkuverkolla ja kulteella kalastettaessa vähintään 80 millimetriä ja enintään 100 millimetriä;
- 3) ankkuroiduilla verkoilla kalastettaessa vähintään 80 millimetriä ja enintään 100 millimetriä; ja
- 4) pikkurysällä kalastettaessa enintään 80 millimetriä.

Merialueella pyydysten silmäkoon on oltava:

- 1) kalastettaessa kiinteillä pyydyksillä kalapesässä enintään 80 millimetriä; ja
- 2) ankkuroiduilla verkoilla kalastettaessa toukokuun 1 päivän alusta heinäkuun 31 päivän loppuun enintään 90 millimetriä ja muuna aikana enintään 40 millimetriä tai vähintään 90 millimetriä.

11 § Kalastuskausi ja rauhoitusajat

Lohen ja taimenen kalastus on kielletty, ellei tässä pykälässä toisin mainita.

Kaikenlainen kalastus jokialueella on kielletty syyskuun 15 päivän alusta joulukuun 15 päivän loppuun lukuun ottamatta nahkiaisen kalastusta merralla.

Lohen ja taimenen kalastus vapakalastusvälineillä on sallittu kesäkuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun. Tällainen lohen ja taimenen kalastus on kuitenkin kielletty sunnuntaista kello 19 Suomen aikaa (18 Ruotsin aikaa) maanantaihin kello 19 (18).

Lohen ja taimenen kalastus jokialueella on sallittu liitteen 2 apajapaikoissa:

- 1) lipolla juhannusviikolla maanantaista kello 19 (18) sunnuntaihin kello 19 (18), ja
- 2) kulkuverkolla ja kulteella juhannusviikon tiistaista torstaihin ja juhannusta seuraavina kahtena viikonloppuna perjantaista kello 19 (18) seuraavaan sunnuntaihin kello 19 (18).

Muiden lajien kuin lohen ja taimenen kalastus jokialueella on sallittu liitteen 2 apajapaikoissa:

- 1) lipolla ainoastaan juhannusviikon maanantaista kello 19 (18) syyskuun 14 päivän loppuun, ja
- 2) kulkuverkolla ja kulteella ainoastaan heinäkuun 15 päivän alusta syyskuun 14 päivän loppuun.

Merialueella muiden lajien kuin lohen ja taimenen kalastus kiinteillä pyydyksillä on sallittu kesäkuun 11 päivän alusta lokakuun 31 päivän loppuun. Taimenen kalastus kiinteillä pyydyksillä on sallittu kesäkuun 17 päivästä kello 12 alkaen elokuun 31 päivän loppuun. Lohen kalastus kiinteillä pyydyksillä on sallittu kesäkuun 17 päivästä kello 12 alkaen syyskuun 15 päivän loppuun.

Kumpikin sopimuspuoli saa vahvistaa kansallisilla määräyksillä eri kalastajaluokille myöhäisemmät aloituspäivämäärät kuin 6 momentissa mainitut kuitenkin siten, että ammattikalastus tai muu kalastus kiinteillä pyydyksillä alkaa viimeistään 29 päivänä kesäkuuta. Tällaiset kansalliset määräykset voivat koskea myös pyydysrajoituksia.

Kiinteiden pyydysten paalutuksen ja ankkuroinnin saa aloittaa ennen kuin kalastus on sallittu. Muiden kuin kalaa pyytävien johtoaitojen asettamisen saa aloittaa aikaisintaan seitsemän vuorokautta ennen kuin kalastus on sallittu.

12 § Vähimmäismitat ja kalojen vapauttaminen

Alle 50 senttimetrin mittaisen lohen tai taimenen sekä alle 35 senttimetrin mittaisen harjuksen pyytäminen ja tappaminen on kielletty. Pituus mitataan leuan kärjestä suoraksi ojennetun, yhteen puristetun pyrstöevän kärkeen.

Alimittainen kala on välittömästi laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena.

Täysimittainen kala on laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena, jos se on:

- 1) pyydetty rauhoitusaikana;
- 2) pyydetty kielletyllä pyydyksellä tai kielletyllä kalastustavalla; tai se on
- 3) talvehtinut lohi.

Sen, joka 11 §:n 6 momentin perusteella kalastaa kiinteillä pyydyksillä muita lajeja kuin lohta ja taimenta ennen kuin lohen ja taimenen kalastus on sallittu, on vähintään kerran vuorokaudessa koettava kaikki kalapesät ja varoen vapautettava niistä kaikki lohet ja taimenet.

Vapakalastusta ja lippoamista koskevat erityismääräykset

13 § Saaliskiintiö

Vavalla ja vieheellä tai lipolla kalastettaessa sallitaan yhden lohien tai taimenen pyytäminen ja saaliiksi ottaminen kalastajaa ja vuorokautta kohti.

14 § Veneen käyttö viehekalastuksessa

Lohen ja taimenen kalastaminen vapakalastusvälineillä ankkuroidusta veneestä ei saa häiritä muiden kalastusta.

Vieheellä veneestä kalastettaessa moottorin käyttö on kielletty, lukuun ottamatta suvantopaikoissa, jotka ovat Ruotsin Ylitornion ja Suomen aavasaksan välisestä sillasta alavirtaan. Moottoria ei saa käyttää 200 metriä lähempänä koskialueita. Tämän momentin kieltö ei koske henkilöitä, joiden toimintakyky on heikentynyt siten, että se vaikeuttaa veneen käyttöä ilman moottoria.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Fiskeriverket voivat hakemuksesta yksittäistapauksissa kumpikin erikseen päättää poikkeuksien tekemisestä 2 momentissa tarkoitetusta kiellosta, jos siihen on erityinen syy. Viranomaisten on ilmoitettava toisilleen tällaisista annetuista luvista.

Muut määräykset

15 § Viranomaiset

Rajajokisopimuksen 26 artiklassa tarkoitetut viranomaiset ovat maa- ja metsätalousministeriö tai Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Fiskeriverket tai Norrbottenin läänin lääninhallitus tai niiden tilalle tulevat viranomaiset, kun kyse on kalastuksen hallinnoinnista kalastusalueella ja poikkeusten myöntämisestä kalastussäännön määräyksistä. Kalastusta koskevista lisämääräyksistä voivat sopia Suomen ja Ruotsin hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset.

16 § Kalastussäännöstä poikkeavat määräykset

Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat tämän säännön 1 §:ssä mainitun tarkoituksen ja kummankin maan kansallisen lainsäädännön mukaisesti yhdessä sopimalla poiketa kalastussäännön määräyksistä, jotka koskevat sallittuja kalastusaikoja, kalastustapoja, sallittuja pyydyksiä, pyydysten määrää tai muita teknisiä sääntöjä sekä liitteeseen 2 kuuluvia apajapaikkoja, jos:

- 1) kalakantojen tila sen sallii; tai
- 2) se on kalakantojen suojelemisen ja kestäväen hyödyntämisen varmistamisen kannalta välttämätöntä.

Määräykset voidaan rajata koskemaan kalastusalueen tai kalastuskauden osaa tai yksittäistä kalastustapaa. Määräykset voidaan antaa määräajaksi yhdeksi kalastuskaudeksi kerrallaan, ja niitä voidaan tarvittaessa arvioida ja muuttaa sen mukaan kuin se Tornionjoen kalastusalueen kalakantojen säilyttämisen kannalta on välttämätöntä.

Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset tarkastelevat vuosittain kalastuksen sallittuja aloitusajankohtia tämän säännön 11 §:n ja tämän pykälän 1 momentin mukaisesti ja sopivat yhdessä mukautuksista ottaen huomioon alueen kalakantojen tilanteen. Muutokset kirjataan erityiseen, yhdessä laadittuun pöytäkirjaan.

Määräysten muuttamista koskevat neuvottelut on käynnistettävä sellaisena ajankohtana ja niitä on käytävä siten, että paikallisia tahoja ehditään kuulla ja määräyksiä koskevien päätösten tekemiselle on edellytykset viimeistään huhtikuun 1 päivänä määräysten soveltamisvuonna.

17 § Kalastusluvut

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Fiskeriverket tai se, jolle viranomaiset tehtävän antavat, voivat luovuttaa kalastuslupia siellä, missä oikeus lohen tai taimenen kalastukseen kuuluu valtiolle. Tällaista lupaa voidaan edellyttää myös sou-tajalta, joka aktiivisesti osallistuu lohen ja taimenen kalastukseen.

Viranomaiset voivat sopia jokialueen muiden kalastusoikeuden haltijoiden kanssa yhteisestä kalastusluvasta. Yhteinen kalastuslupa oikeuttaa kalastukseen kalastuslupa-alueella valtakunnanrajasta riippumatta. Viranomaiset voivat antaa kalastuslupien myyntiin ja myynnin tulojen tilityksiin liittyviä määräyksiä ja ohjeita sekä valvoa yksityisten tahojen lupamyyntiä.

Kalastuslupien tietyllä alueella tuottama tulo kuuluu alueen kalastusoikeuden haltijoille näiden vesialueosuuksien mukaisessa suhteessa. Poikkeuksena edellä mainitusta on valtion kalastusoikeuteen tai muuhun erityiseen perusteeseen perustuva kalastusoikeus, jonka arvo-osuus määritellään 2 momentissa tarkoitetussa sopimuksessa.

Lupien luovuttamisesta tietyltä alueelta saadut tuotot tuloutetaan Suomen ja Ruotsin yhteiselle tilille. Kun kalastusoikeuden haltijoille on annettu heidän osuutensa, on viranomaisten käytettävä jäljelle jäävä osuus yhteisesti päätettyihin valvonnan ja tutkimuksen toimenpiteisiin alueella.

18 § Kalastusnäytökset ja kalastuskilpailut

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Fiskeriverket ja Norrbottenin läänin lääninhallitus saavat kalastussäännön määräyksistä poiketen yksittäistapauksissa ja asiasta sovittuaan myöntää luvan viranomaisten sopimien suuntaviivojen mukaiseen kalastamiseen kalastusnäytöksissä ja kalastuskilpailuissa. Luvan myöntävä viranomainen voi lupaehdoissa sallia kalastussäännön pyydyksiä koskevista määräyksistä poikkeavien perinteisten pyyntimuotojen esittelyn kalastusnäytöksissä. Luvan myöntää sen maan viranomainen, jossa toimintaa harjoitetaan. Luvasta on ilmoitettava toisen sopimuspuolen viranomaiselle. Asian käsittelyssä on sovellettava rajajokisopimuksen 21 artiklaa.

19 § Pyynti tieteellisessä tarkoituksessa

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Fiskeriverket ja Norrbottenin läänin lääninhallitus saavat kalastussäännön määräyksistä poiketen yksittäistapauksissa ja asiasta sovittuaan myöntää luvan viranomaisten sopimien ehtojen mukaiseen tieteellisessä tarkoituksessa tapahtuvaan pyyntiin. Luvan myöntää sen maan viranomainen, jossa toimintaa harjoitetaan. Lisäksi tarvitaan kalastusoikeuden haltijan lupa. Tieteelliseen tutkimukseen myönnetystä luvasta on ilmoitettava toisen sopimuspuolen viranomaiselle. asian käsittelyssä on sovellettava rajajokisopimuksen 21 artiklaa.

20 § Rajakomission lausunto

Rajajokisopimuksen 11 artiklan 3 kappaleessa tarkoitettua lausuntoa ei ole tarpeen hankkia tapauksissa, joissa vastuuviranomaisella voidaan katsoa olevan tarvittava ja riittävä toimivalta asiassa.

21 § Valvonta

Tämän kalastussäännön noudattamista valvovat Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Norrbottenin läänin lääninhallitus sekä toimielimet, jotka kummankin maan lainsäädännön mukaan valvovat kalastusta. Kummankin sopimuspuolen on toimittava siten, että riittävä määrä kalastuksenvalvoja nimitetään ja että valvonta on riittävää.

Kalastusta saavat lisäksi valvoa yhteiset suomalais-ruotsalaiset valvontapartiot. Tällaisessa valvonnassa toisen maan valvojat ovat tarkkailijan asemassa.

Asianomaiset lainvalvontaviranomaiset ja kalastuksenvalvojat Suomessa ja Ruotsissa vaihtavat tarvittaessa tietoja keskenään.

22 § Yleisen kalastuslainsäädännön soveltaminen

Ellei tässä säännössä ole erityismääräyksiä, kunkin maan kalastuslainsäädäntö ja sen nojalla annetut säännökset ovat voimassa.

Liite: Kalastussäännön soveltamisalue ja rauhoituspiirit meressä

Soveltamisalueen rajaus meressä

Kalastussäännön 2 §:n d kohdassa tarkoitetun soveltamisalueen eteläraja kulkee suorina viivoina seuraavien pisteiden kautta. Pisteet on merkitty kolminumeroisina lukuina liitteen lopussa olevaan karttaan. Koordinaatit perustuvat eTrS89 (WGS84)-järjestelmään.

Nro	Lat ggmm.ddd	Lon ggmm.ddd	Selite
991	65 46.1562	23 53.8963	Haaparannan sataman aallonmurtaja
992	65 41.5757	24 00.1305	Skomakaren koillisin piste
993	65 39.5405	24 05.0768	Ylikarin itäisin piste
994	65 37.3485	24 08.3960	Sarvenkatajan pohjoisin piste
100	65 37.3484	24 09.7714	Piste, jossa Ruotsin puolella itäsuunnassa menevä viiva kohtaa valtakunnanrajan
444	65 37.1570	24 09.6966	Piste IV valtakunnanrajalla
101	65 36.7703	24 09.5888	Piste, jossa Tornion kunnan raja kohtaa valtakunnan rajan
189	65 41.1659	24 17.4295	rajakivi 189 Iso-Huiturilla, kunnan raja
437	65 46.0298	24 26.1716	rajakivi 437 rajakarilla, jossa kolmen kunnan rajat kohtaavat
222	65 46.7880	24 26.9516	rajakivi 2 Koivuluodolla

Rauhoituspiirit

Kalastussäännön 3 §:n 1 momentissa tarkoitetut rauhoituspiirit muodostuvat vesialueista, jotka ulottuvat 200 metriä suorien viivojen kummallekin puolelle. Viivojen pisteet on merkitty kaksinumeroisina lukuina liitteen lopussa olevaan karttaan. rauhoituspiirit jatkuvat soveltamisalueen ulkopuolelle kansallisen lainkäyttövallan alaisuudessa.

- a) Kraaselikarista joen suun ulkopuolella pisteestä $65^{\circ}47,147' N$, $24^{\circ}07,109' O$ (nro 10) pisteeseen $65^{\circ}45,780' N$, $24^{\circ}06,160' O$ (nro 11), siitä pisteeseen $65^{\circ}43,930' N$, $24^{\circ}09,710' O$ (nro 12), siitä pisteeseen $65^{\circ}40,480' N$, $24^{\circ}11,660' O$ (nro 13) ja siitä pisteeseen $65^{\circ}36,773' N$, $24^{\circ}09,594' O$ (nro 19),
- b) a-kohdan mukaan lähtevän viivan pisteestä $65^{\circ}45,930' N$, $24^{\circ}06,264' O$ (nro 20) pisteeseen $65^{\circ}45,980' N$, $24^{\circ}02,460' O$ (nro 21), siitä pisteeseen $65^{\circ}43,930' N$, $23^{\circ}59,210' O$ (nro 22), siitä pisteeseen $65^{\circ}41,930' N$, $24^{\circ}01,410' O$ (nro 23) ja siitä pisteeseen $65^{\circ}41,177' N$, $24^{\circ}01,101' O$ (nro 29),
- c) pisteestä $65^{\circ}43,930' N$, $23^{\circ}59,210' O$ (nro 22) pisteeseen $65^{\circ}43,162' N$, $23^{\circ}57,977' O$ (nro 39),
- d) b-kohdan mukaan lähtevän viivan pisteestä $65^{\circ}44,530' N$, $24^{\circ}00,170' O$ (nro 40) pisteeseen $65^{\circ}44,492' N$, $23^{\circ}56,166' O$ (nro 49),
- e) pisteestä $65^{\circ}43,930' N$, $24^{\circ}09,710' O$ (nro 12) pisteeseen $65^{\circ}43,880' N$, $24^{\circ}13,860' O$ (nro 52) ja siitä pisteeseen $65^{\circ}40,726' N$, $24^{\circ}16,642' O$ (nro 59),
- f) pisteestä $65^{\circ}43,880' N$, $24^{\circ}13,860' O$ (nro 52) pisteeseen $65^{\circ}43,730' N$, $24^{\circ}19,110' O$ (nro 62) ja siitä pisteeseen $65^{\circ}43,018' N$, $24^{\circ}20,749' O$ (nro 69).

Rauhoituspiirien pisteet taulukkomuodossa. Soveltamisalueen ulkopuolella olevat rauhoituspiirien linjaukset on otettu mukaan lisätietona.

Viiva a)

Nro	Lat ggmm.ddd	Lon ggmm.ddd	Lisätieto
10	65 47.147	24 07.109	
11	65 45.780	24 06.160	
12	65 43.930	24 09.710	
13	65 40.480	24 11.660	
19	65 36.773	24 09.594	a-loppupiste (= soveltamisalueen ukorajan leikkauskohta)
1	65 34.930	24 08.570	a-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella

Viiva b)

Nro	Lat ggmm.ddd	Lon ggmm.ddd	Lisätieto
20	65 45.930	24 06.264	
21	65 45.980	24 02.460	
22	65 43.930	23 59.210	
23	65 41.930	24 01.410	
29	65 41.177	24 01.101	b-loppupiste
24	65 35.930	23 58.960	b-piste soveltamisalueen ulkopuolella
2	65 34.930	23 59.849	b-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella

Viiva c)

Nro	Lat ggmm.ddd	Lon ggmm.ddd	Lisätieto
22	65 43.930	23 59.210	
39	65 43.162	23 57.977	c-loppupiste
32	65 38.930	23 51.210	c-piste soveltamisalueen ulkopuolella
33	65 37.930	23 50.360	c-piste soveltamisalueen ulkopuolella
3	65 34.930	23 51.552	c-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella

Viiva d)

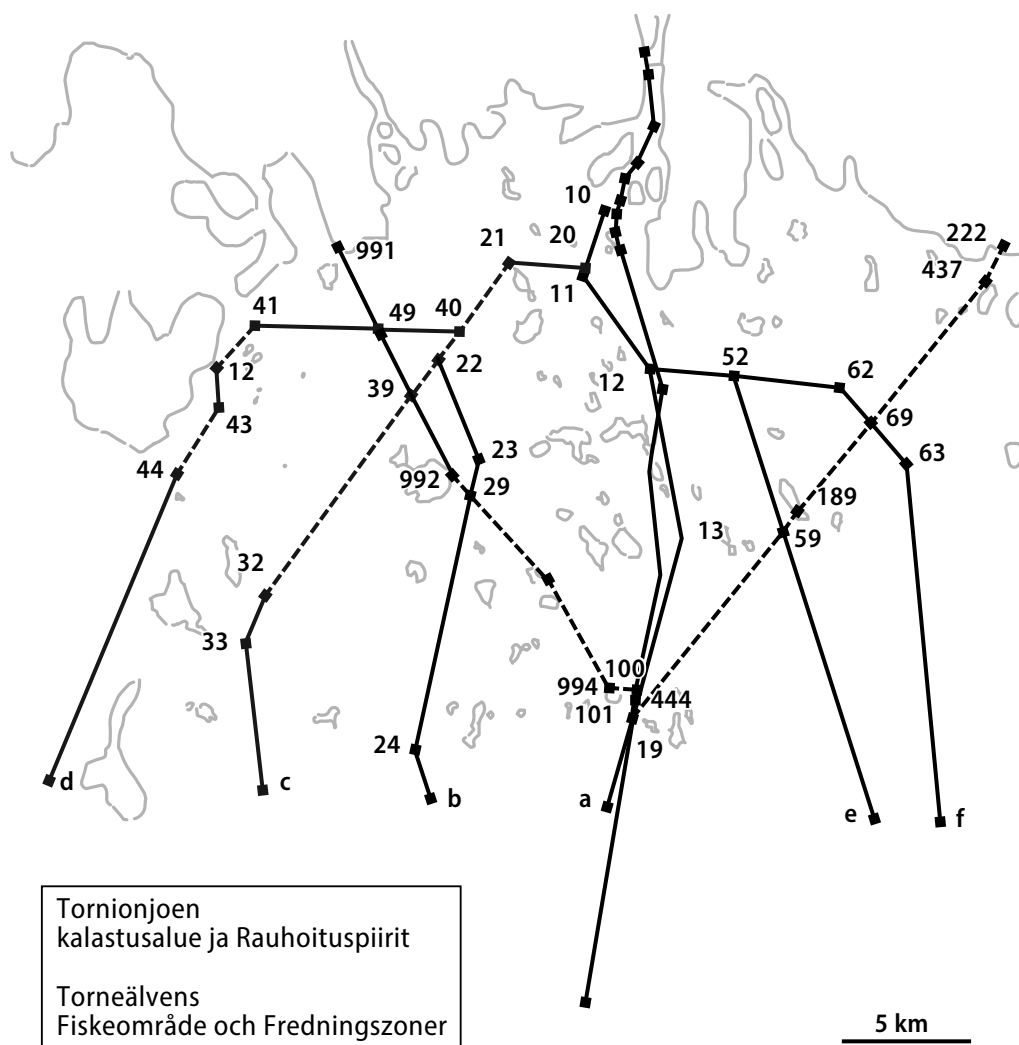
Nro	Lat ggmm.ddd	Lon ggmm.ddd	Lisätieto
40	65 44.530	24 00.167	
49	65 44.492	23 56.166	d-loppupiste
41	65 44.430	23 50.010	d-piste soveltamisalueen ulkopuolella
42	65 43.530	23 48.210	d-piste soveltamisalueen ulkopuolella
43	65 42.730	23 48.410	d-piste soveltamisalueen ulkopuolella
44	65 41.330	23 46.560	d-piste soveltamisalueen ulkopuolella
4	65 34.929	23 41.055	d-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella

Viiva e)

Nro	Lat ggmm.ddd	Lon ggmm.ddd	Lisätieto
12	65 43.930	24 09.710	
52	65 43.880	24 13.860	
59	65 40.726	24 16.642	e-loppupiste
5	65 34.931	24 21.721	e-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella

Viiva f)

Nro	Lat ggmm.ddd	Lon ggmm.ddd	Lisätieto
52	65 43.880	24 13.860	
62	65 43.730	24 19.110	
69	65 43.018	24 20.749	f-loppupiste
63	65 42.230	24 22.560	f-piste soveltamisalueen ulkopuolella
6	65 34.931	24 24.993	f-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella

Kuva piirretty uusiksi vuonna 2024, virallinen kuva Finlexissä.

Karttaselitys: Soveltamisalueen eteläraja kolminumeroisina lukuina 991, 992, 993, 994, 100, 444, 101, 189, 437, 222. Valtakunnanrajan pisteet ilman numeroita. rauhoituspiirien keskiviivat kaksinumeroisina lukuina.

Viiva a: 10, 11, 12, 13, 19.

Viiva b: 20, 21, 22, 23, 29.

Viiva c: 22, 39.

Viiva d: 40, 49.

Viiva e: 12, 52, 59.

Viiva f: 52, 62, 69.

Liite: Apajapaikat

Huom! Apajapaikkoja koskevat tiedot saattavat muuttua. Ajantasainen luettelo apajapaikoista on saatavissa osoitteesta www.mmm.fi/apajapaikat

Lippo

Apajapaikka	Sijainti	Osakaskunta
Vaarankoski	Vojakkalan kylä	Ylivojakkalan osakaskunta
Kukkolankoski	Kukkolankylä	Kukkolan osakaskunta ja Kukkolan siikakalastusyhtymä
Kukkolankoski	Kukkola 6:12	Lahti
Kukkolankoski	Kukkola 80:1	Saukkola Ohtonen
Matkakoski	Korpikylä	Korpikylän osakaskunta ja Matkakosken siikakalastusyhtymä
Vuennonkoski	Vitsaniemen kylä	Pekanpään kalastuskunta ja Vitsaniemis fiskeförening

Kulkuverkko ja kulle

Apajapaikka	Sijainti	Osakaskunta
Mustasaaren apaja	Karungin kylä	Karungin osakaskunta/ Karungin perinnekalastajat osuuskunta Karungis fiskeförening
Järviväylän apaja	Karungin kylä	Karungin osakaskunta/ Karungin perinnekalastajat osuuskunta Karungis fiskeförening
Matkakoski	Korpikylä	Korpikylän osakaskunta
Tuoheanlahti	Korpikylä	Korpikylän osakaskunta

Apajapaikka	Sijainti	Osakaskunta
Kultaniitty <i>Puittamonsaari</i>	Pekapää	Pekapään kalastuskunta <i>Koivukylä-Päkkilä-Vitsaniemi- fiskeförening</i>
Pukulmi <i>Bockholmen</i>	Kainuunkylä	Kainuunkylän kalastuskunta <i>Koivukylä-Päkkilä-Vitsaniemi- fiskeförening</i>
Tulkkila	Armassaari	Armassaaren kalastuskunta
Laurinhietä	Nuotioranta	Nuotiorannan kalastuskunta Luppjos laxfiskeförening
Niemis byomorode		Luppjos laxfiskeförening
Karjosaari	Alkkula	Alkkulan kalastuskunta Ruskolas fiskeförening
Vasikkasaari	Närkki-Tengeliö	Närkki-Tengeliön kalastuskunta
Hannukkala	Närkki-Tengeliö	Närkki-Tengeliön kalastuskunta
Kauvosaari	Kauliranta	Kaulirannan kalastuskunta
Koulunapaja	Kauliranta	Kaulirannan kalastuskunta
Juoksenki	Juoksengin kylä	Juoksengin kalastuskunta Niemen-Saloniemen kalastuskunta Juoksengi Pia osakaskunta
Juoksengi	Juoksengin kylä	Juoksengi skifteslags sällighetsförening
Kärsänkin- Kulleapaja	Kuivakangas	Kuivakangas kalastuskunta Kuivakangas skifteslags sällighetsförening

Rajajokisopimus – perustelut¹

Yleisiä määräyksiä

1 artikla. Maantieteellinen soveltamisalue. Artiklassa määritellään sopimuksen soveltamisalue, joka muodostuu artiklan 1 kappaleessa luetelluista vesistöalueista ja 2 kappaleessa määritellyistä rannikkovesialueista. Artiklan 1 kappaleen mukaiset vesistöalueet vastaavat vuoden 1971 sopimuksen 1 artiklassa lueteltuja vesistöjä. Perämeren merialueelle sijoittuvat rannikkovesialueet on artiklan 2 kohdassa sen sijaan rajattu hieman nykyisessä sopimuksessa määriteltyä aluetta suppeammaksi. Perusteena rajauksen muutokselle on ollut vesipolitiikan puitedirektiivin 2 artiklan 7 kohtaan sisältyvä rannikkovesien määritelmä. rajausta on tarkasteltu erityisesti suhteessa Tornionjoen valuma-alueen läntiseen ja itäiseen rajaan Kainuunjoen ja Kemijoen valuma-alueiden kanssa, jonka vuoksi rajausta on katsottu tarpeelliseksi jossain määrin supistaa.

Sopimuksen soveltamisalue muodostaa myös vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisen kansainvälisen vesienhoitoalueen. Samalla sopimus korvaa Ruotsin kanssa vesipolitiikan puitedirektiiviin sisältyvien vaatimusten täyttämiseksi noottienvaihdolla tehdyn väliaikaisen sopimuksen. Sopimuksen kalastusta koskevia määräyksiä sovelletaan 23 artiklassa ja kalastussäännössä määritellyllä alueella.

2 artikla. Tarkoitus. Artiklan 1 kappaleen a kohdan mukainen tasapuolisen käytön käsite perustuu kansainvälisen vesioikeuden periaatteisiin ja erityisesti ECE:n rajavesistösovimukseen. Määräyksellä pyritään turvaamaan Suomen ja Ruotsin tasapuoliset mahdollisuudet käyttää rajajokia hyödyksi.

Artiklan 1 kappaleen a kohdassa käytetään käsitteitä vesienhoitoalue ja rajajoet rinnakkain. Tarkoituksena on ollut, että artiklassa tarkoitettu yhteistyö ja tehtävät toimenpiteet voivat sijoittua laajasti koko vesienhoitoalueelle, mutta niiden ensisijaisena tavoitteena on rajajokien käytön ja tilan turvaaminen. Toimenpiteet kattavat sekä viranomaisten hallinnollisen yhteistyön että konkreettiset vesien tilaan vaikuttavat toimenpiteet.

1 Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta (He 264/2009 vp), yksityiskohtaiset perustelut.

Rajajokisopimuksessa on myös yleisiä määräyksiä yhteistyöstä Suomen ja Ruotsin välillä tulva- ja ympäristövahinkojen torjumiseksi. Sopimuksen eräänä tarkoituksena on artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaisesti torjua tulvavahinkoja, ja tämän tarkoituksen toteuttamiseksi rajajokikomission tulee edistää viranomaisten ja kuntien suunnittelutyön yhteensovittamista 10 artiklan mukaisesti.

Näiden sopimusmääräysten taustalla on ECE:n rajavesistö sopimus ja sen nojalla annetut suositukset kestävästä tulvantorjunnasta. ECE:n rajavesistö sopimuksen tarkoituksena on, että rajavesistöjen käytöstä ja hoidosta tulvariskien hallinta mukaan lukien sovitaan vesistövaltioiden kesken ja että yhteistyötä edistämään perustetaan erityisiä yhteistyöelimiä kuten rajavesistökomissioita. Sopimusmääräykset palvelevat myös osaltaan EU:n tulvadirektiivin toimeenpanoa. Direktiivin veloitteiden toteuttamisessa ensimmäisenä tulee kuitenkin tehtäväksi tulvariskien alustava arviointi. Vasta sen perusteella selviää, missä laajuudessa muihin direktiivin edellyttämiin toimiin on Tornionjoella tarvetta.

Artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaiseen tulvavahinkojen torjuntaan sisältyvät erilaiset tulvariskien hallinnassa tarpeelliset toimenpiteet ja niiden suunnittelu. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi tulvien todennäköisyyksien ja niistä aiheutuvien vahinkojen arviointi, tulvalle alttiiden alueiden kartoittaminen, tulvariskien hallintasuunnitelmien laatiminen, tulvariskeistä tiedottaminen, tulvariskien huomioon ottaminen alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa, tulvasuojelurakenteet, tulvavaroitusjärjestelmät sekä toiminta tulvan uhatessa ja tulvatilanteessa. Ennakko-toimenpiteisiin kuuluvat vesitilanteen seuranta ja ennustaminen, jäänmittaukset ja seurannat, sahaukset ja hiekoitukset sekä ennakkotiedottaminen. Torjunta-tehtäviin tulvatilanteessa kuuluvat esimerkiksi jää- ja hyydepatojen räjäytystyöt, tulvanaikainen vesitilanteen seuranta, yhteydenpito muihin viranomaisiin ja alueen asukkaisiin sekä tulvan aikaisista toimenpiteistä tiedottaminen.

Ympäristövahinkojen torjunnan osalta 2 artiklan 1 kappaleen b kohta voi tarkoittaa yhteisten varautumissuunnitelmien laatimista esimerkiksi vaarallisten kemikaalien kuljetuksista rajajoelle aiheutuvien riskien torjumiseksi.

Artiklan 1 kappaleen c kohdan viittaus sopimuspuolia sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin ja yhteisöoikeuteen on laaja. Sen on tarkoitus kattaa erityisesti vesipolitiikan puitedirektiivin 4 artiklan mukaiset ympäristötavoitteet, joiden saavuttamiseksi kohdassa tarkoitettuja ohjelmia ja suunnitelmia on tarkoitus yhteistyössä laatia. Näihin direktiivin 4 artiklan mukaisiin tavoitteisiin viitataan vastaavasti myös artiklan 2 kappaleen a kohdassa. Vastaavasti viittaus tarkoittaa myös tulvadirektiivin täytäntöönpanossa tarpeellista yhteensovittamista.

Artiklan 2 kappaleessa on lueteltu sellaisia tärkeitä etuja, jotka 1 kappaleessa tarkoitettua sopimuksen tarkoitusta toteutettaessa on erityisesti otettava huomioon. Artiklan 2 kappaleen b kohdan viittaus luonnonsuojeluun tarkoittaa, että erityisesti Tornion-Muonionjoen asema EU:n Natura 2000 -verkostoon kuuluvana suojelualueena tulee ottaa huomioon. Samassa kohdassa kulttuuriarvoilla tarkoitetaan esimerkiksi erityisiä kivikautisia kaivauksia tai Kukkolankosken kulttuurihistoriallisesti arvokasta ympäristöä. Kulttuuriarvojen käsite on tarkoitettu laajaksi, eikä sillä viitata vain erityisiin kansallisen lainsäädännön nojalla suojeltuihin, ennalta tiedossa oleviin kohteisiin. Ruotsissa käsite esiintyy myös lainsäädännössä, mutta se on sielläkin laaja yleiskäsite.

Artiklan 3 kappaleessa viitataan sopimuksella perustettavaan yhteistyöelimeen, jonka kokoonpanoa, tehtäviä ja toimivaltaa on tarkemmin käsitelty 8–14 artiklassa. Viittauksella on haluttu sitoa sopimuksen tarkoituksen toteuttaminen ja yhteistyöelimen perustaminen selvästi yhteen ja korostaa yhteistyöelimen merkitystä sopimuksen tarkoituksen ja rajavesistöyhteistyön edistämiseksi.

3 artikla. Oikeus rajajokien veteen ja vesialueeseen. Artikla sisältää määräyksiä sopimuspuolten ja yksityisten oikeudesta rajajokien veteen ja vesialueeseen. Artiklan 1 kappaleen määräys sopimuspuolten oikeudesta rajajoissa ja niiden sivu-uomissa virtaavaan veteen vastaa vuoden 1971 sopimuksen 1 luvun 5 artiklaa. Rannanomistajan käyttöoikeutta koskeva 2 kappale ja veden kotitarvekäyttöä koskeva 3 kappale vastaavat puolestaan vuoden 1971 sopimuksen 1 luvun 6 artiklaa ja vesillä liikkumista koskeva 4 kappale 1 luvun 7 artiklaa. Artiklan sanamuotoa on kuitenkin jonkin verran nykyaikaistettu. Artiklan 2–4 kappaleet vastaavat sisältönsä, mitä Suomessa vesilain 1 luvun 24, 27 ja 28 §:ssä säädetään vesistön yleiskäytöstä.

Artiklan 2 kappaleen viittauksella valtakunnanrajaan ja 5 kappaleen viittauksella kansallisiin oikeusjärjestyksiin pyritään korostamaan sitä, että artiklassa otetaan kantaa ainoastaan valtakunnanrajan oikeusvaikutukseen. Artiklan tavoitteena on turvata se, ettei rajasta itsessään aiheudu estettä eri toiminnoille. Mitään uusia, kansallisista oikeusjärjestyksistä poikkeavia oikeuksia artiklalla ei kuitenkaan perusteta. Lainsäädännön sijasta artiklassa viitataan oikeusjärjestykseen, koska se kattaa molemmissa maissa myös vesien yleiskäytön ja jokamiehen oikeudet.

Yhteistyö

4 artikla. Yhteiset ohjelmat ja suunnitelmat. Artiklassa tarkoitettuja ohjelmia ja suunnitelmia ovat vesipolitiikan puitedirektiivissä tarkoitetut toimenpideohjelmat ja hoitosuunnitelmat, mutta myös kaikki muut ohjelmat ja suunnitelmat, joilla edistetään sopimuksen tarkoituksen toteutumista. Tällainen muu suunnitelma voisi olla esimerkiksi tulvadirektiivin mukainen tulvariskien hallintasuunnitelma. Vastuu ohjelmien ja suunnitelmien laatimisesta olisi yleensä kansallisilla viranomaisilla, mutta myös sopimuksella perustettava rajajokikomissio voi omalla työllään edistää tarpeelliseksi katsomiensa ohjelmien ja suunnitelmien laadintaa.

5 artikla. Rajajokien vesiympäristön tilatavoitteet. Artiklan tavoitteena on ensisijaisesti turvata se, että vesiympäristön tilatavoitteet, joita asetetaan esimerkiksi vesipolitiikan puitedirektiivin toimeenpanemiseksi, sovitetaan yhteen eikä samaan vesistöön kohdistu keskenään ristiriitaisia tavoitteita. Molemmissa maissa voidaan kansallisestiasettaa esimerkiksi tiettyjen vaarallisten aineiden pitoisuuksille erilaisia tilatavoitteita, mistä voi aiheutua ongelmallisia tulkintoja yhteisissä rajajoissa. Tällöin voi olla tarkoituksenmukaista asettaa kansallisista tilatavoitteista poikkeavia yhteisiä tavoitteita rajajokien veden laadulle. Vesiympäristön tilan käsitteellä artiklassa viitataan vesistön fysikaalis-kemiallista tilaa laajempaan tarkasteluun, johon sisältyy myös muun muassa vesien ekologinen tila.

6 artikla. Tulvavahinkojen torjuminen. Artikla antaa tulvantorjuntaan osallistuville kansallisille viranomaisille oikeuden valtakunnan rajan ylittämiseen toisen sopimuspuolen nimeämän viranomaisen suostumuksella. edellytyksenä rajan ylittämiseksi on, että on tarpeen ryhtyä käytännön toimiin välittömän tulvan vaaran torjumiseksi rajajoissa. Tarkoituksena sopimusta valmisteltaessa on ollut, että artiklassa tarkoitettujen suostumuksen voisivat antaa alueelliset tulvantorjunnasta vastaavat viranomaiset, eli Suomessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Ruotsissa Norrbottenin lääninhallitus. Suostumus voitaisiin kiireellisissä tapauksissa antaa myös suullisesti, vaikka yleensä esimerkiksi joka kevät toistuvista jäänsahauksista sovittaisiin etukäteen viranomaisten kesken. artiklassa tarkoitettu oikeus rajan ylittämiseen voi olla tulvantorjunnasta päävastuussa olevien viranomaisten lisäksi myös muilla tulvantorjuntaan osallistuvilla viranomaisilla.

Eryityssäännöstä tulvantorjuntaan liittyvästä viranomaisyhteistyöstä on pidetty tarpeellisena, koska pohjoismainen pelastuspalvelusopimus soveltuu huonosti esimerkiksi jokakeväisiin jäiden sahauksiin. Pohjoismainen pelastuspalvelusopimus sisältää määräyksiä avun pyytämisestä, pelastustoimen johtamisesta, kustannuksista sekä vahingonkorvauksesta ja se kattaa myös ennakoivat toimenpiteet

uhkaavissa onnettomuusvaratapauksissa. Pohjoismainen pelastuspalvelusopimus on kuitenkin puitesopimus, jonka määräykset tulevat sovellettaviksi vain toissijaisesti, kun erityisalojen sopimuksista ei muuta johdu.

Pohjoismainen pelastuspalvelusopimus lähtee siitä, että apua tarvitseva sopimuspuoli pyytää sitä muilta. Jäänsahausta ei tehdä tulvatilanteessa, vaan hyvissä ajoin ennalta lähes jokakeväisten jääpatotulvien ehkäisemiseksi. Näin ollen pelastuspalvelusopimuksessa tarkoitettua avunpyyntöä ei tehdä. Valtakunnanrajan sijaitessa keskellä jokea on esimerkiksi jäänsahausta suoritettaessa käytännössä mahdotonta välttää rajan ylittämistä ja kohdistaa suojelutoimenpiteitä vain toiseen puoliskoon joesta. riippumatta toisen sopimuspuolen avuntarpeesta voi työtä suorittavan viranomaisen oman työn kannalta olla välttämätöntä tai ainakin tarkoituksenmukaista voida ylittää valtakunnanraja. artikla mahdollistaa rajan ylittämisen toisen sopimuspuolen viranomaisen suostumuksella ilman pohjoismaisen pelastuspalvelusopimuksen mukaista avunpyyntöä ja johtosuhteiden luomista.

Kun aloite rajan ylittämiseen ei riipu avunpyynnöstä, vaan voi tulla myös rajan ylittävältä viranomaiselta, ei ole myöskään tarkoituksenmukaista soveltaa pohjoismaisen pelastuspalvelusopimuksen 4 artiklan määräyksiä kustannusten jaosta tai 5 artiklan määräyksiä isäntävaltion vahingonkorvausvelvollisuudesta. Tarkoituksena on, että tulvantorjuntaan osallistuvien viranomaisten edustajat säilyttävät valtakunnanrajan ylittäessäänkin heille kansallisen lainsäädännön nojalla kuuluvat vastuut ja velvollisuudet. Mahdollisten tulvantorjunnasta aiheutuvien vahinkojen korvaaminen määräytyy siten kyseistä viranomaista koskevien kansallisten säännösten perusteella.

7 artikla. Virtaussuhteiden valvominen. Artikla vastaa vuoden 1971 sopimuksen 9 luvun 3 artiklan määräystä. Virtaussuhteiden valvominen on tarpeen, jotta 3 artiklan 1 kappaleen mukainen sopimuspuolten yhtäläinen oikeus rajajokien ja niiden sivu-uomien veteen voidaan varmistaa.

Valtioiden välinen yhteistyöelin

8 artikla. Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio. Sopimuksella perustetaan uusi Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio, joka on ensisijaisesti valtioiden välinen yhteistyöelin. Komissio ei käytä päätösvaltaa yksittäisissä lupa-asioissa nykyisen komission tapaan, vaan lupa-asioden käsittely siirtyy kansallisille lupaviranomaisille. artiklan 2 kappaleen mukaisesti uudella komissiolla tulee olla tehtäviensä hoitamiseksi tarpeellinen oikeuskelpoisuus. artiklan 3 kappaleen mukaan sopimuksen liitteenä oleva komission ohjesääntö on sopimuksen olennainen osa.

9 artikla. Kokoonpano. Artiklan 1 kappaleessa on määräys komission kokoonpanosta. Samoin kuin lakkautettavassa rajajokikomissiossa, uudessa komissiossa on yhteensä kuusi jäsentä, joista kumpikin sopimuspuoli nimittää kolme ja kullekin yhden tai useampia varajäseniä. Yhden komission jäsenistä kummastakin maasta tulee olla vesiasioista vastaavasta valtion viranomaisesta eli Suomessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, ja yhden sopimuksen soveltamisalueen kunnasta. artiklassa on jätetty avoimeksi, millä perusteella komission kolmas jäsen nimitetään. Sopimusneuvotteluissa vallitsi kuitenkin yhteisymmärrys siitä, että paikallisen edustuksen tulisi olla vahva eikä valtioneuvoston tai keskushallinnon edustajalle ole erityistä tarvetta. Tässä suhteessa komission kokoonpano voi poiketa nykyisestä suomalais-norjalaisesta ja suomalais-venäläisestä rajavesistökomissiosta, joissa on Suomesta edustus ministeriötasolta. Artiklan 2 kappaleessa on määräys komission puheenjohtajuudesta vastaavasti kuin vuoden 1971 sopimuksen 2 luvun 2 artiklassa. Artiklan 3 kappaleessa määrätään komissiota avustavista asiantuntijoista.

10 artikla. Tehtävät. Artiklan 1 kappaleen a–c kohdan mukainen rajavesistön hoitoa, suojelua sekä tulva- ja ympäristövahinkojen torjuntaa palvelevan yhteistyön edistäminen on komission päätehtävä. artiklassa tarkoitettuja ohjelmia, suunnitelmia ja toimenpiteitä ovat ainakin vesipolitiikan puitedirektiivin mukaiset hoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat sekä niihin sisältyvät toimenpiteet. Myös eCe:n rajavesistösopimuksen vettä ja terveyttä koskevan pöytäkirjan tavoitteet on tarkoitus ottaa huomioon rajavesistöyhteistyössä. Artiklan 1 kappaleen c kohdan mukaista yhteistyötä tulvantorjunnassa on käsitelty edellä 2 artiklan yhteydessä.

Artiklan 1 kappaleen d kohdan mukainen viranomaisten ja kuntien rajajokien luonnonsuojelusuunnitelmiin liittyvän työn yhteensovittaminen voi erityisesti tulla esille EU:n Natura 2000 -verkostoa koskevan suojelun toteuttamiseksi. Suomi ja Ruotsi ovat molemmat osaltaan sisällyttäneet Tornion-Muonionjoen vesistön Natura 2000 -verkostoon. Kansallisesti laadittavat hoito- ja käyttösuunnitelmat tulee pyrkiä artiklan 1 kappaleen d kohdan mukaisesti mahdollisimman pitkälle sovittamaan yhteen.

Artiklan 1 kappaleen e kohdassa määrätään komission tehtäväksi sen varmistaminen, että artiklassa mainituista ohjelmista ja suunnitelmista tiedotetaan yhdessä ja pidetään yhteisiä kuulemistilaisuuksia. Kansallisiin lainsäädäntöihin saattaa sisältyä määräyksiä siitä, miten ohjelmista ja suunnitelmista tulee tiedottaa ja kuulla kansalaisia. Tällöin tiedottamisessa ja kuulemisessa tulee noudattaa näitä kansallisia säännöksiä. Tarkoituksena kuitenkin on turvata myös riittävä yhteinen tiedottaminen, jotta kansalaiset valtakunnanrajan molemmilla puolilla saavat mahdollisimman yhdenmukaista tietoa viranomaisten yhteistyössä laatimista ohjelmista ja suunnitelmista. Tähän tavoitteeseen kuuluu myös se, että tiedottaminen tapahtuu mahdollisimman samanaikaisesti molemmissa maissa.

Ohjelmien ja suunnitelmien hyväksymistä koskevan 1 kappaleen f kohdassa on ajateltu ensisijaisesti vesipolitiikan puitteiden mukaisesti laadittavia vesienhoitoalueen hoitosuunnitelmia ja toimenpideohjelmia sekä c ja d kohdissa tarkoitettuja tulvariskien hal- lintasuunnitelmia tai luonnonsuojelusuunnitelmia. Niiden valmistelusta vastaavat pitkälti kansalliset viranomaiset eli käytännössä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Norrbottenin lääninhallitus sekä alueen pelastusviranomaiset ja kunnat. Koko vesienhoitoalueen yhtenäisen tarkastelun varmistamisessa ja suunnitelmien yhteensovittamisessa sopimuksen 2 artiklan mukaisen tarkoituksen toteuttamiseksi on uudella komissiolla kuitenkin keskeinen tehtävä. Tämän vuoksi on katsottu, että komission tulee vahvistaa ehdotukset tällaisiksi yhteisiksi, koko vesienhoitoaluetta koskeviksi ohjelmiksi tai suunnitelmiksi ennen kuin niistä tehdään kansallisia päätöksiä. Komissio voi tässä vaiheessa valmistelua vain joko vahvistaa tai hylätä ehdotuksen, eikä se siis voi tehdä siihen omia muutoksia. Tarkoituksena on, että komission näkökannat otetaan huomioon jo ohjelmaa tai suunnitelmaa valmisteltaessa, eli a–e kohdassa tarkoitetuissa eri vaiheissa. Komission päätös vahvistaa tai hylätä vesienhoitosuunnitelma ei ole valituskelpoinen päätös, vaan se rinnastuu vesienhoitosuunnitelmasta annettavaan lausuntoon. Suunnitelmien hyväksymisen tulee tapahtua molempien maiden kansallisen päätöksenteon kautta siten, että kuitenkin samalla varmistetaan molempien maiden päätösten yhteensovittaminen. Suomessa vesienhoitosuunnitelmat hyväksyy vesienhoidon järjestämisestä annetun lain 17 §:n mukaan valtioneuvosto. Ruotsissa vesienhoitosuunnitelmista päättää vesiviranomainen (vattenmyndighet), joka voi omasta aloitteestaan pyytää hallitusta käsittelemään asiaa.

Artiklan 2 kappaleeseen sisältyvän komission seurantaveloitteen taustalla on sopimuksen voimaantuloon liittyvä lupa-asioiden käsittelyn siirtyminen rajajokikomissiolta kansallisille lupaviranomaisille. Sopimusta valmisteltaessa on katsottu, että Suomen ja Ruotsin vesi- ja ympäristölainsäädäntö eivät luvanvaraisuutta ja luvan myöntämisen edellytyksiä koskevilta osin eroa olennaisesti toisistaan. EU:n ympäristölainsäädäntö ja kansainväliset ympäristösopimukset ovat viime aikoina vielä lisänneet lainsäädäntöjen yhtenäistymistä. Siltä varalta, että lupakäytännöt

eriytyvät Suomessa ja Ruotsissa tulevaisuudessa kuitenkin suuremmassa määrin kuin mitä sopimusta valmisteltaessa on ennakoitu, komissiolla tulee olla mahdollisuus kiinnittää asiaan tarvittaessa sopimuspuolten huomiota.

Artiklan 2 kappaleen mukainen komission seurantavelvoite koskee myös kalastussäännön soveltamista. Komission tulee ilmoittaa sopijapuolten hallituksille mahdollisista sopimuksen tai kalastussäännön muutostarpeista. Lisäksi sopimuksen 31 artiklan mukaan sopimuspuolet kokoontuvat tarpeen mukaan seuratakseen sopimuksen soveltamista.

11 artikla. Toimivalta. Artikla sisältää määräyksiä komission oikeudesta käyttää puhevaltaa ja osallistua eri tavoin rajajokien tai rannikkovesien tilaan ja käyttöön liittyvien asioiden käsittelyyn kansallisissa viranomaisissa ja tuomioistuimissa. Lupa-asioiden siirtäminen kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten käsiteltäviksi aiheuttaa tarpeen varmistaa koko rajavesistön kattavan yhtenäisen näkökulman esille tuleminen artiklassa tarkoitettujen asioiden käsittelyssä.

Artiklan 1 kappaleen mukaiset komission oikeudet kattavat Suomessa erityisesti toimimisen vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa asioissa. artiklan 1 kappaleen c kohdan mukainen oikeus tarkoittaa siten esimerkiksi ympäristönsuojelulain 92 §:ssä tarkoitettua vireillepano-oikeutta ja vesilain 21 luvun 3 §:ssä tarkoitettua hallintopakkoa koskevan hakemuksen tekemistä. Kohdan viittaus kansallisen lainsäädännön mukaisiin menettelyihin tarkoittaa sitä, että artiklalla ei ole tarkoitus luoda uusia menettelyjä, vaan laajentaa mahdollisten olemassa olevien oikaisukeinojen soveltamisalaa siten, että myös komissiolla on oikeus niiden käyttöön. Jos tällaista oikaisukeinoa rikkomuksiin puuttumiseksi ei kansallisen lainsäädännön nojalla joissain asioissa ole, ei myöskään komissio voi edellyttää oman oikaisuvaatimuksensa tutkimista.

Artiklan 2 kappaleen mukaan komissiolla on yleinen oikeus tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja muissakin kuin 1 kappaleessa tarkoitetuissa asioissa 10 artiklan mukaisesti tehtäviensä hoitamiseksi. Komissio voi siten esimerkiksi antaa lausuntonsa rajajokeen tai vesienhoitoalueen muihin vesistöihin vaikuttavista kaavaehdotuksista tai muista maankäyttöä koskevista suunnitelmista.

Artiklan 3 kappale komission lausunnonanto-oikeudesta kalastusasioissa viittaa erityisesti hallituksille tai niiden määräämille viranomaisille kalastussäännön 16 §:ssä annettuun toimivaltuuteen yhdessä sopia sallittuja kalastusaikoja, kalastustapoja, sallittuja pyydyksiä tai pyydysten määrää koskevista määräyksistä ja liitteeseen

2 kuuluvista apajapaikoista myös kalastussäännön määräyksistä poiketen. rajajokikomission lausunnon pyytämistä kalastusasioissa on määräyksiä myös sopimuksen 26 artiklassa ja kalastussäännön 20 §:ssä.

12 artikla. Tiedonsaantioikeus. Artikla koskee ensisijaisesti komission tiedonsaanti- oikeutta ja kansallisten viranomaisten velvollisuutta antaa komissiolle sen tarvitsemia tietoja. Viranomaisten tiedonantovelvollisuus kattaa paitsi siltä nimenomaisesti pyydyt tiedot, myös aktiivisen tiedottamisen kaikista komission tehtävien kannalta keskeisistä asiakirjoista. Tällaisia ovat erityisesti 1 kappaleessa tarkoitettut 4 artiklan mukaisesti viranomaisten yhteistyönä laadittavien ohjelmien ja suunnitelmien kuten esimerkiksi vesienhoitosuunnitelmien ja niihin sisältyvien toimenpideohjelmien luonnokset sekä 2 kappaleessa tarkoitettut 11 artiklan piiriin kuuluvat lupahakemukset ja -päätökset sekä muut vesienhoitoalueen vesiä koskevat asiat. Näiden asiakirjojen lisäksi kansallisten tuomioistuinten ja viranomaisten tulee 3 kappaleen mukaisesti komission pyynnöstä antaa sille kaikki muutkin saatavilla olevat, sen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

13 artikla. Julkisuus. Artiklan 1 kappaleen yleisellä lausumalla on tarkoitus tuoda julki sekä Suomen että Ruotsin kansallisesta lainsäädännöstä ilmi käyvä julkisuusperiaate. Komission hallussa olevat asiakirjat ovat siten julkisia, ellei niiden salassapitoo ole erityisiä perusteita. Komission hallussa oleviin asiakirjoihin sovelletaan kansallisia säädöksiä eli Suomessa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki, ja Ruotsissa julkisuus- ja salassapitolakia (offentlighets- och sekretesslag 2009:400). Kansalliset säännökset asiakirjojen julkisuudesta eivät merkittävästi eroa toisistaan.

Artiklan 2 ja 3 kappaleiden erityissäännökset ovat tarpeen, jotta voidaan varmistaa valitsemättömyys komission hallussa olevien asiakirjojen julkisuutta koskevista päätöksistä. asiakirjan antamista koskevaan päätökseen sovelletaan artiklan säännösten mukaan joko Suomen tai Ruotsin lakia. Sovellettavaksi tulevat tällöin luonnollisesti myös kansalliset säännökset asiakirjojen salassapidosta. artiklan 2 kappale koskee sellaisia komission hallussa olevia asiakirjoja, jotka se on saanut Suomen tai Ruotsin viranomaiselta, ja 3 kappale puolestaan muita komission hallussa olevia asiakirjoja eli lähinnä komission itsensä laatimia tai yksityisiltä tahoilta saamia asiakirjoja.

14 artikla. Kustannukset. Komissiosta aiheutuvien kustannusten jakoa koskeva artikla vastaa pääperiaatteiltaan vuoden 1971 sopimuksen 2 luvun 4 artiklaa. Kustannukset jaetaan puoliksi Suomen ja Ruotsin kesken. Kustannusten perusteita ja maksatusta on sopimuksen ja komission ohjesäännön määräyksillä yksinkertaistettu nykyisestä.

Rajan ylittävät vaikutukset

15 artikla. Sopimuksen suhde pohjoismaiseen ympäristönsuojelusopimukseen. Ympäristölle haitallisen toiminnan käsite pohjoismaisessa ympäristönsuojelusopimuksessa kattaa lähinnä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan, mutta ei kaikkea rajajokisopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa vesien tilaan ja käyttöön vaikuttavaa toimintaa. rajajokisopimukseen otettujen erityissääntösten tarkoituksena on ollut varmistaa se, että kaikkiin vesien tilaan ja käyttöön vaikuttaviin hankkeisiin sovellettaisiin samoja määräyksiä riippumatta siitä, onko kyse vesien pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta vai muista vesitalous-hankkeista. Tämän vuoksi sopimuksen 16–21 artiklat sisältävät osin pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen kanssa päällekkäisiä määräyksiä. artiklan 1 kappaleen määräyksellä on haluttu selventää rajajokisopimuksen ensisijaisuutta pohjoismaiseen ympäristönsuojelusopimukseen nähden.

Artiklan 2 kappale täsmentää sopimuksen 16–21 artiklojen soveltamisalaa niissä tilanteissa, joissa hankkeella on sekä 1 kappaleessa tarkoitettuja rajat ylittäviä vaikutuksia vesien tilaan ja käyttöön että muita rajat ylittäviä vaikutuksia. Tällaisia muita vaikutuksia voivat olla esimerkiksi laitoksen päästöt ilmaan tai säteilyvaikutukset. Tällöin kaikki yhden hankkeen vaikutukset käsitellään samassa menettelyssä, eivätkä pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen määräykset tule miltään osin sovellettaviksi.

16 artikla. Yhdenvertainen kohtelu. Artikla vastaa pitkälti pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 2 ja 3 artiklaa, jotka sisältävät määräyksiä toiminnan rajat ylittävien vaikutusten huomioon ottamisesta ja kansalaisten yhdenvertaisesta kohtelusta lupa- asiaa käsiteltäessä ja vahingonkorvauksia määrättäessä. artiklan 1 kappaleessa määrätään pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 2 artiklan tavoin toiminnan rajat ylittävien vaikutusten rinnastamisesta toiminnan sijaintimaassa ilmeneviin vaikutuksiin. Vastaava säännös sisältyy Suomessa jo ympäristönsuojelulain 110 §:ään ja vesilain 21 luvun 13 §:ään.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään kansalaisten yhdenvertaisesta kohtelusta heidän asuinmaastaan riippumatta vastaavasti kuin pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 3 artiklan 1 kappaleessa. artiklassa käytetty asianosaisen käsite eli se, jota toiminnasta tai toimenpiteestä aiheutuvat vaikutukset koskevat tai saattavat koskea, vastaa Suomessa ympäristölainsäädännössä yleisesti vakiintunutta, normaalia hallintolainsäädäntöä laajempaa asianosaisen määritelmää.

Artiklan 3 kappaleessa laajennetaan 2 kappaleen mukainen yhdenvertaisen kohtelun vaatimus koskemaan myös toiminnan takia esitettäviä vahingonkorvausvaatimuksia. Päinvastoin kuin pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 3 artiklan

2 kappaleeseen, artiklan 3 kappaleeseen ei kuitenkaan sisälly vahingonkorvauksiin sovellettavan lainsäädännön valintaa koskevaa niin sanottua edullisemmuussääntöä. Lainsäädännön valinnasta siviiliperusteisten korvausvaatimusten käsittelyssä on annettu euroopan parlamentin ja neuvoston asetus

864/2007 sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista (niin kutsuttu Rooma II -asetus). asetuksen 7 artiklan mukaan ympäristövahinkojen korvaamisessa sovelletaan sen maan lakia, jossa ympäristövahinko on tapahtunut, paitsi jos vahingonkärsijä esittää vaatimuksensa sen valtion lain mukaan, jossa vahingon aiheuttanut teko on tehty. Sopimusneuvotteluissa katsottiin näin ollen tarkoituksenmukaiseksi olla antamatta rajavesistöihin liittyvien ympäristövahinkojen osalta erityisiä lainvalintamääräyksiä.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään muiden kuin asianosaisten oikeudesta osallistua toisessa maassa vireillä olevan lupa-asian käsittelyyn. Lähtökohtana on, että myös tällaisiin kansallisen lainsäädännön nojalla puhevaltaa käyttäviin tahoihin, kuten esimerkiksi ympäristöjärjestöihin, sovelletaan 2 kappaleessa tarkoitettua yhdenmukaisen kohtelun vaatimusta. Määräyksen taustalla ovat muun muassa tiedon saantia, kansalaisten osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen eli niin kutsutun Århusin sopimuksen määräykset ei-hallinnollisista yhteenliittymistä, järjestöistä ja ryhmistä. Suomessa järjestöjen puhevallasta ja muutoksenhakuoikeudesta ympäristöasioissa on säädetty ympäristönsuojelulain 92 ja 97 §:ssä sekä vesilain 17 luvun 1 §:ssä.

17 artikla. Yleisen edun valvonta. Edellä 16 artiklassa on määräyksiä kansalaisten oikeudesta osallistua rajavesistöön liittyvien asioiden käsittelyyn myös toisen maan viranomaisessa. Jotta myös kansallisilla viranomaisilla olisi mahdollisuus käyttää puhevaltaa toisen maan viranomaisessa tai tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, on 17 artiklassa määrätty yleistä etua valvovan viranomaisen nimeämisestä. Sopimusneuvotteluissa katsottiin, että valvontaviranomaisena sopimuksen tarkoittamissa asioissa toimisi alueellinen viranomainen. Tässä suhteessa rajajokisopimuksessa poiketaan pohjoismaisesta ympäristönsuojelusopimuksesta, joka muutoin sisältää varsin samankaltaiset määräykset yleisen edun valvonnasta vaikutuksiltaan rajat ylittävissä hankkeissa. Suomessa valvontaviranomaisena toimisi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, joka valvoo toimialueellaan myös kansallisesti vesilain ja ympäristönsuojelulain noudattamista ja yleistä etua vesiasioissa. Valvontaviranomainen ehdotetaan nimettäväksi voimaansaattamislaissa.

Artiklan 2 kappaleessa määritellään tarkemmin valvontaviranomaisen oikeudet vastaavasti kuin pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 4 ja 6 artikloissa. Tavoitteena on ollut, että valvontaviranomaisen oikeudet ovat yhtä laajat kuin kansallisilla yleisillä etua valvovilla viranomaisilla vastaavassa asiassa.

Artiklan 3 kappale valvontaviranomaisen puhevallan siirtämisestä tietyssä yksittäisessä asiassa toiselle viranomaiselle vastaa pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 9 artiklan määräyksiä. Puhevallan siirtäminen voi joissakin yksittäistapauksissa olla tarpeen, jos hankkeen vaikutukset kohdistuvat yksinomaan esimerkiksi vesiliikenteeseen. Tällöin artiklassa tarkoitettuja valvontaviranomaisen tehtäviä voisi Suomessa hoitaa esimerkiksi Liikennevirasto. Jos hankkeella olisi vaikutuksia useisiin yleisiin etuihin, hoitaisi valvontaviranomaisen tehtäviä kuitenkin kootusti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään valvontaviranomaisen tehtävistä aiheutuvien kustannusten jakamisesta. Samoin kuin pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 8 artiklassa määrätään, myös tämän sopimuksen mukainen valvontaviranomainen vastaa itse omista kustannuksistaan.

18 artikla. Lupa-asioista tiedottaminen. Artikla sisältää määräykset 16 artiklassa tarkoitettuihin lupa-asioihin liittyvästä tiedottamisesta. Tiedottamisen tarkoituksena on varmistaa, että kansalaisilla on myös tosiasialliset mahdollisuudet käyttää heille 16 artiklan mukaan kuuluvia oikeuksia. Vastaavaa määräystä ei sisälly pohjoismaiseen ympäristönsuojelusopimukseen, mikä on saattanut olla syynä ympäristönsuojelusopimuksen erittäin vähäiseen soveltamiskäytäntöön. Tiedottaminen tapahtuu noudattamalla toteuttamismaassa voimassa olevia säännöksiä lupahakemuksesta kuuluttamisesta ja tiedoksi antamisesta. Tämä on perusteltua, koska sekä tiedottamisesta vastaava valvontaviranomainen että kansalaiset tuntevat parhaiten oman maansa lainsäädännön ja hallinnon menettelyt. artiklassa tarkoitettu tiedottaminen kattaa lupahakemuksesta tiedottamisen lisäksi 2 kappaleen mukaan myös lupapäätöksistä ja tuomioista tiedottamisen.

19 artikla. Tarkastus. Artiklassa määrätään lupa-asiaa käsittelevän viranomaisen tai tuomioistuimen oikeudesta tehdä maastossa tarkastuksia myös toisen maan alueella rajat ylittävien vaikutusten toteutukseksi. Tarkastus on tehtävä yhteistyössä sen kohteen sijaintimaan valvontaviranomaisen kanssa, ja tarkastukseen on aina oltava valvontaviranomaisen suostumus. Tarkastusta suorittava viranomainen tai tuomioistuin toimii tarkastusta tehdessäänkin viranomaisroolissaan ja siihen liittyvällä vastuulla, vaikka sillä ei luonnollisesti toisen maan alueella olekaan samoja valtuuksia kuin omassa maassa toimiessaan. Tämän vuoksi on perusteltua, että tarkastusta suorittava viranomainen saa apua valvontaviranomaiselta. Pohjoismaisen

ympäristönsuojelusopimuksen 10 artiklassa määrätään vastaavaa tarkoitusta varten suoritettavasta valvontaviranomaisen katselmuksesta. Välittömyysperiaatteen turvaamiseksi on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että tarkastuksen voi tehdä lupa-asiaa käsittelevä viranomainen tai tuomioistuin.

20 artikla. Vaikutuksiltaan merkittävät vesistöhankeet. Artiklan määräykset sopimuspuolten neuvotteluista toteutettaessa eräitä vaikutuksiltaan merkittäviä vesistöhankeita pohjautuvat vuoden 1971 sopimuksen 3 luvun 13 artiklan määräykseen hallitusten ratkaistavaksi siirrettävistä asioista. Koska lupa-asioiden käsittely uuden sopimuksen mukaan siirtyy rajajokikomissiolta kansallisille viranomaisille ja tuomioistuimille, vaikutuksiltaan merkittävän vesistöhankkeen toteuttamiseksi saatetaan tarvita lupa molempien maiden viranomaisilta tai tuomioistuimilta. Tällaisista hankkeista ja niihin liittyvien lupakäsittelyjen yhteensovittamisesta on määräyksiä 21 artiklassa.

Vaikutuksiltaan merkittävä hanke voi kuitenkin sijaita kokonaisuudessaan toisen maan alueella, vaikka hankkeen vaikutukset ulottuvat toisen maan puolelle. Tällaiselle hankkeelle ei saa uuden sopimuksen mukaan myöntää lupaa ilman sopimuspuolten välisiä neuvotteluja, kun on kyse vesivoimalaitoksen rakentamisesta, vesistön säännöstelystä tai mittavasta veden siirtämisestä vesistöstä. Käytännössä tällaisia hankkeita ei ole suunnitteilla eikä artiklan soveltamisalaan kuuluvan hankkeen vireille tuloa pidetä todennäköisenä. Tällaisessa harvinaisessa tapauksessa olisi mahdollista sopia hankkeen toteuttamisesta myös erillisellä valtiosopimuksella.

21 artikla. Lupakäsittelyjen yhteensovittaminen. Artiklan määräykset lupakäsittelyjen yhteensovittamisesta ovat tarpeen, koska yhteisestä lupaviranomaisesta luovuttaessa osa nykyisin rajajokikomission ratkaistavaksi kuuluvista lupa-asioista tulee käsiteltäväksi molempien maiden viranomaisessa tai tuomioistuimissa. Käytännössä tällaisia molemmissa maissa lupaa edellyttäviä hankkeita voivat olla muun muassa rajajoessa tapahtuvat ruoppaukset tai sillan rakentaminen rajajoen ylitse. Lupa-asia käsitellään näissä tilanteissa Suomessa Lapin aluehallintovirastossa ja Ruotsissa Uumajan ympäristötuomioistuimissa.

Artiklan 1 kappaleessa asetetaan yleiseksi tavoitteeksi lupa-asioiden käsittely mahdollisimman samanaikaisesti molemmissa maissa. Koska lupa-asioiden vireille tulo riippuu täysin hankkeesta vastaavan tahdosta, ei määräys tältä osin voi olla viranomaista velvoittava. Lupa-asioiden yhtäaikainen ja joustava käsittely on yleensä myös luvanhakijan etu, joten hänkin pyrkinee hakemaan lupaa samanaikaisesti molemmissa maissa. Käytännössä samanaikaiseen käsittelyyn voidaan pyrkiä lupa-asioista vastaavien viranomaisten mahdollisimman hyvällä yhteistyöllä ja tietojenvaihdolla. Lupa-asiaa käsittelevien viranomaisten ja tuomioistuinten velvollisuus antaa toisilleen tietoja sisältyy siten artiklan 1 kappaleeseen.

Artiklan 2 kappaleessa laajennetaan 1 kappaleen mukainen tiedoksiantovelvollisuus koskemaan myös lupa-asiaa koskevaa päätöstä tai tuomiota. Kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten tulee lupa-asian käsittelyssä luonnollisesti noudattaa kansallista lainsäädäntöä. Kansalliset säädökset jättävät kuitenkin useissa asioissa viranomaiselle tai tuomioistuimelle harkintavaltaa esimerkiksi siinä, miten lupamääräykset yksityiskohdissaan muotoillaan. Samaa hanketta koskevien lupamääräysten tulisi olla keskenään yhteen sovitettuja siten, ettei hankkeen toteuttaminen vaikeudu tai käy mahdottomaksi sellaisissa tilanteissa, joissa kansalliset säädökset mahdollistavat useita erilaisia tapoja toteuttaa hanke lainmukaisesti. Lupamääräysten yhteensovittamiseksi lupa-asiaa käsittelevien viranomaisten ja tuomioistuinten tulisivatkin olla keskenään yhteydessä jo ennen lupa-asian ratkaisemista. Käsittelyaikataulut voivat kuitenkin olla niin erilaiset, että lupa-asia ratkaistaan toisessa maassa huomattavasti aikaisemmin kuin toisessa. Tällöin päätöksestä tai tuomiosta tiedottaminen on erityisen tärkeää.

Riippumatta siitä, ratkaistaanko samaa hanketta koskeva lupa-asia Suomessa ja Ruotsissa samanaikaisesti, voivat lupa-asian ratkaisusta tehtävät valitukset johtaa siihen, että lupaa koskeva päätös tai tuomio saa toisessa maassa lainvoiman aikaisemmin kuin toisessa. Muutoksenhaku voisi osittain käydä turhaksi, jos hankkeen toteuttaminen olisi tällaisessa tilanteessa mahdollista aloittaa toisessa maassa odottamatta valitusten käsittelyä. Oikeusturvan kannalta tällainen tilanne ei olisi hyväksyttävä, minkä vuoksi artiklan 3 kappaleessa kielletään tuomioistuinta tai viranomaista antamasta lupaa hankkeen toteutuksen aloittamiselle ennen tuomion tai päätöksen lainvoimaiseksi tuloa, ellei tuomio tai päätös toisen maan lupa-asiaassa ole tullut lainvoimaiseksi. Suomessa määräys tarkoittaa käytännössä sitä, ettei lupaviranomainen voi määrätä ympäristönsuojelulain 101 §:n nojalla toimintaa aloitettavaksi tai myöntää vesilain 2 luvun 26 §:n nojalla töidenaloittamislupaa, ellei samaa hanketta koskeva Ruotsin ympäristötuomioistuimen tuomio ole lainvoimainen.

Artiklassa ei rajoiteta kansallisten lupaviranomaisten harkintavaltaa siltä osin kuin kyse on luvan myöntämisen edellytyksistä. On siis mahdollista, että samaa hanketta koskeva lupahakemus hyväksytään toisessa maassa ja hylätään toisessa. Sopimusta valmisteltaessa tehdyn laajan vesi- ja ympäristölainsäädäntöjen vertailun perusteella tällainen tilanne on kuitenkin epätodennäköinen, sillä Suomen ja Ruotsin lainsäädännöt ja erityisesti vesi- ja ympäristöoikeuden perusperiaatteet ovat jo perinteisesti lähellä toisiaan. Yhteisön oikeuden vaikutuksesta lainsäädännöt yhtenäistyvät jatkuvasti myös monissa yksityiskohdissa. Lupakäsittelyjen yhteensovittamista on syytä kuitenkin käytännössä seurata sopimuksen voimaantulon jälkeen, ja tämä seuranta on annettu 10 artiklan 2 kappaleessa uuden rajajokikomission tehtäväksi.

22 artikla. Hakemusasioiden kieli. Hakemusasiakirjojen kieltä koskevaan artiklaan vaikuttavat Suomessa keskeisesti perustuslaki ja kielilaki (423/2003), ja artikla on pyritty muotoilemaan yhdenmukaisesti näihin säädöksiin sisältyvien säännösten kanssa. Perustuslain 17 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus käyttää viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimitusasiakirjansa tällä kielellä. Myös saamen kielilaki tulee sovellettavaksi pohjoisimassa osassa sopimusaluetta. Ruotsissa vastaavat säännökset oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa ja tuomioistuimessa sisältyvät uuteen lakiin kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (2009:724), joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Toiseksi perustuslaista johtuu, että jos asianosainen on esimerkiksi mahdollinen vahingonkärzijä Ruotsin puolella ja hänellä on oikeus osallistua asian käsittelyyn, hän tulee Suomen lainkäyttövallan piiriin ja häneen sovelletaan tältä osin perustuslain vaatimuksia yhdenvertaisuudesta ja oikeudesta saada asiansa käsitellyksi. Lupapäätös on käännettävä tällaisessa tapauksessa myös kokonaan Ruotsiksi, koska valitusmahdollisuudet on yhtäläisesti turvattava. Viranomaisen velvollisuus on antaa riittävästi tietoa hakemuksen käsittelyn kuluessa kaikille asianosaisille siten, että nämä pystyvät tehokkaasti valvomaan etujaan. Siten viranomaisen velvollisuudeksi tulee huolehtia yleiskuvauksen kääntämisestä toiselle kielelle, huolehtia hakemusasiakirjojen kääntämisestä toiselle kielelle siltä osin kuin ne koskevat asianosaisen etua tai oikeutta, sekä huolehtia lupapäätöksen kääntämisestä toiselle kielelle kokonaisuudessaan. Hakemusasiakirjojen kääntämistä on kielilain 20 §:ssä rajattu esimerkiksi teknisten selvitysten osalta. Siltä osin kuin viranomainen arvioi, että asiakirjalla ei ole vaikutusta asianosaisen oikeuteen, se voidaan jättää käännettäväksi. Käännettyyn materiaaliin tulee tällöin liittää luettelo aineistosta, jota ei ole käännetty. Pyynnöstä asianosaisella on oikeus saada käännös myös tällaisesta materiaalista.

Velvollisuus huolehtia kääntämisestä on viranomaisella. Viranomainen myös kantaa siitä aiheutuvat kustannukset, sillä kääntämistä ei ole verrattava ympäristölupahakemuksen aineelliseen sisältövaatimukseen. Sisältöselvitykset kuuluvat hakijan kustannettaviksi, mutta valtion maksuperustelain (150/1992) mukaan kääntämiskustannukset eivät ole sellaisia kustannuksia, joita voidaan hakijalta periä, vaan ne kuuluvat prosessin muodollisten vaatimusten hoitamiseen.

Kalastusmääräykset

23 artikla. Maantieteellinen soveltamisalue. Artiklassa määritellään sopimuksen ja siihen olennaisena osana kuuluvan kalastussäännön sisältämien kalastusta koskevien määräysten soveltamisalue. Se muodostuu artiklassa luetelluista rajajoista sekä niiden sivu-uomina olevista vesistöistä lukuun ottamatta vesistöjä, jotka laskevat rajajokiin, Tornionjoen suuhaaroista sekä artiklassa tarkemmin määritellystä Tornionjoen edustan Perämeren merialueesta. Vuoden 1971 sopimuksen 5 luvun 1 artiklassa määritellyyn nykyiseen Tornionjoen kalastusalueeseen verrattuna uusi rajajokisopimus ei muuta soveltamisaluetta jokialueella eikä Suomen puoleisella merialueella. Sen sijaan Perämeren merialue Ruotsin puolella pienenee nykyisestään merkittävästi käsittäen ainoastaan nykyiset niin sanotut 1- ja 2-alueet. Näin ollen kalastusmääräysten soveltamisalue merellä tulee olemaan suunnilleen yhtä suuri Suomen ja Ruotsin puolella.

24 artikla. Kalaväylä. Kalaväylää koskevilla määräyksillä pyritään kalan kulun turvaamiseen. artiklan 1 kappaleessa määrätään siitä, missä kalaväylä sijaitsee. Määräys on lähes kokonaan samansisältöinen kuin vuoden 1971 sopimuksen 5 luvun 2 artiklan määräys. Toisin kuin vuoden 1971 sopimuksessa, rajajokikomissiolla ei ole enää oikeutta määrätä kalaväylän poikkeuksellisesta sijainnista. Vastaavaa oikeutta ei ole annettu myöskään kalastusta hallinnoiville viranomaisille. Tällaista määräystä ei katsottu tarpeelliseksi sisällyttää uuteen sopimukseen, koska sitä ei ole tähänkään mennessä sovellettu ja siltä on siten puuttunut käytännön merkitys.

Vuoden 1971 sopimuksen tavoin artiklan 2 kappaleessa ehdotetaan rajoituksia kalastuksen harjoittamiselle kalaväylillä. Kalanpyydyksiä tai muita laitteita, kuten kalanpyydysten ei-kalastavia osia, johtoaitoja, kiinnityspaaluja, uittonippuja, laitureita tai ankkureita ei saa sijoittaa eikä käyttää sellaisella tavalla, joka voi estää kalan pääsyn kalaväylälle tai kalan liikkumisen väylällä. Kulkuverkolla tai kulteella kalaväylällä kalastettaessa on vähintään puolet väylän leveydestä oltava aina avoinna kalan vapaaseen kulkuun, mikä on uusi määräys verrattuna vuoden 1971 sopimukseen. Nykyisen kaltaisena säilyy määräys, joka pysyttää voimassa erityisen oikeuden sulkea kalaväylä.

25 artikla. Tarkemmat määräykset. Artiklan 1 kappaleesta ilmenee, että tarkemmat määräykset kalastamisesta Tornionjoen kalastusalueella annetaan sopimuksen liitteenä olevassa kalastussäännössä, joka on olennainen osa sopimusta. Kalastussäännön määräyksillä on siten samanlainen oikeudellinen asema kuin itse sopimuksen määräyksillä, minkä vuoksi niitä voidaan muuttaa vain sopimuspuolten välisellä sopimuksella rajajokisopimuksen 31 artiklan mukaisesti. Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat kuitenkin kalastussäännön 16 §:ssä määrättyin edellytyksin antaa kalastussäännön tietyistä määräyksistä poikkeavia säädöksiä.

Kalastussääntö sisältää yhteensä kaksikymmentäkaksi pykälää muun muassa lohen, taimenen ja muiden kalalajien kalastuksessa sallituista pyydyksistä sekä kokonaan kielletyistä pyydystyypeistä ja kalastustavoista. edelleen kalastussäännössä on määräksiä kalanpyydyksissä sallituista valmistusmateriaaleista ja mitoista. Siihen sisältyy myös lohen ja taimenen kalastuskielto poikkeuksineen sekä yleiset säännökset kalastuskausista joki- ja merialueella. artiklan 2 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli sitoutuu Tornionjoen sivuvesistöjen kohdalla antamaan tarvittavia määräksiä ja ryhtymään tarvittaviin toimiin kalakantojen edistämiseksi. Neuvotteluissa on keskusteltu muun muassa tarpeesta toteuttaa taimenen suojelemiseksi kansallisia toimenpiteitä Tornionjoen sivuvesistöissä.

26 artikla. Valtuutus. Artiklassa viitataan kalastussääntöön, jossa määritellään Tornionjoen kalastusalueella kalastusta hallinnoivat viranomaiset eli hallitusten lisäksi Suomessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Ruotsissa Fiskeriverket ja Norrbottenin läänin lääninhallitus. Lisäksi artiklassa määrätään rajajokikomission lausunnonanto-oikeudesta kalastusta hallinnoivien viranomaisten määräysvallassa olevista asioista. Hallitusten tai niiden määräämien viranomaisten yhteinen päätösehdotus kalastussäännön 16 §:n mukaisista poikkeuksista tulee antaa Suomalais-ruotsalaiselle rajajokikomissiolle lausuntoa varten niin hyvissä ajoin, että komissiolla on tosiasiallinen mahdollisuus käyttää oikeuttaan tulla kuuluksi ennen päätöksentekoa. rajajokikomissio ei voi lausunnollaan estää viranomaisia tekemästä päätöstä ehdotetun mukaisena. rajajokikomission näkökannalle tulee kuitenkin antaa riittävän suuri painoarvo erityisesti asioissa, jotka liittyvät sen omaan toimialaan. Komission lausunnonanto-oikeudesta on määräksiä myös sopimuksen 11 artiklassa ja kalastussäännön 20 §:ssä. Kalastussäännön 20 §:n perusteella lausuntoa ei ole tarpeen hankkia tapauksissa, joissa vastuuviranomaisilla on tarvittava ja riittävä toimivalta käsiteltävässä asiassa.

27 artikla. Kalakantoja koskeva tutkimus ja tilastointi. Tutkimusta ja tilastointia koskeva määräys on uusi verrattuna vuoden 1971 sopimukseen. Sen tarkoituksena on vakiinnuttaa nykyinen yhteistyö kalakantojen tutkimuksessa ja seurannassa. Riittävän tutkimustiedon avulla voidaan varmistua siitä, että kalastusta koskevat rajoitteet ovat oikein mitoitettuja kalakannan turvaamiseksi.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolet laativat vuosittain yhteisiä kalastus-tilastoja keräämällä kalastuskausittain tietoja pyyntiosuuksista ja saalismääristä. artiklan 3 kappaleessa asianomaiset viranomaiset veloitetaan kokoamaan tiedot yhteisiä menettelytapoja noudattaen. Suomessa tiedonkeruusta vastaa pääasiassa riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Yhteisistä menettelytavoista sovitaan

sopimusosapuolten tiedonkeruusta vastaavien viranomaisten kesken. Merialueen ammattikalastajat toimittavat yhteisön säädösten edellyttämät saalisilmoitukset Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen kuten nykyisinkin.

28 artikla. Toimenpiteet kalakantojen suojelemiseksi taudeilta ym. Artikla velvoittaa sopimuspuolia ryhtymään tarvittaviin toimiin kalakantojen suojelemiseksi vakavilta tarttuvilta kalataudeilta. Myös vieraiden kalalajien ja kalakantojen istutusta tulee toimenpitein torjua. Määräys rajoittaa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen harkintavaltaa Tornionjoen vesistöön kohdistuvista kalastuslain 121 §:n mukaisista kotiutus- ja siirtoistutuslupahakemuksista päätettäessä.

Jos toimenpiteistä huolimatta epäillään vakavan, tarttuvan kalataudin esiintymistä tai todetaan sellaisen esiintyminen, on siitä artiklan 2 kohdan nojalla ilmoitettava välittömästi toiselle sopimuspuolelle.

29 artikla. Kalastusmääräysten rikkominen. Artiklassa sidotaan sopimuksen sekä kalastussäännön ja sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset kummankin maan kansalliseen lainsäädäntöön. artikla merkitsee huomattavaa muutosta nykytilaan, koska tällä hetkellä sopimuksen ja kalastussäännön tiettyjen määräysten rikkomisesta seuraavista rangaistuksista ja menettämisseuraamuksista sekä takavarikosta määrätään pääasiassa kalastussäännössä. Lisäksi seuraamuksista säädetään nykyisin Suomessa kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annetussa laissa.

Artiklan mukaan kalastusta koskevien määräysten rikkomisesta rangaistaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Suomessa kalastusrikkomuksesta säädetään kalastuslain 108§:ssä, luvattomasta pyynnistä rikoslain 28 luvun 10 §:ssä ja kalastusrikoksesta rikoslain 48 a luvun 2 §:ssä. Ruotsin kalastuslainsäädännössä (fiskelag 1993:787) 1 päivänä heinäkuuta 2003 voimaan tulleet muutokset merkitsevät nykyistä ankarampien rangaistusuhkien käyttöönottoa myös Tornionjoen kalastusalueen Ruotsin puoleisella alueella tapahtuvassa kalastuksessa. Tämä koskee myös lakiin 1 heinäkuuta 2008 voimaan tulleita muutoksia rikkomuksista määrättävistä hallinnollisista maksuista.

Loppumääräykset

30 artikla. Riitojen ratkaisu. Artikla sisältää määräykset sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvien sopimuspuolten välisten riitojen ratkaisumenettelystä. artikla vastaa tavanomaista kansainvälistä sopimusoikeudellista käytäntöä.

31 artikla. Seuranta ja muutokset. Artikla sisältää määräykset sopimuksen soveltamisen seurannasta ja sopimuksen muuttamisesta. artikla vastaa tavanomaista kansainvälistä sopimusoikeudellista käytäntöä.

32 artikla. Irtisanominen. Artikla sisältää määräykset sopimuksen irtisanomismenettelystä. artikla vastaa tavanomaista kansainvälistä sopimusoikeudellista käytäntöä.

33 artikla. Kumoutuvat sopimukset. Uusi rajajokisopimus korvaa vuoden 1971 sopimuksen ja vuonna 2003 tehdyn, alun perinkin väliaikaiseksi tarkoitetun sopimuksen yhteisen vesienhoitoalueen perustamisesta. Näiden sopimusten lisäksi artiklassa määrätään vuoden 1949 uittosopimuksen kumoutumisesta. Uittoa on Tornionjoella harjoitettu viimeksi vuonna 1972, joten uitosta tehdyllä sopimuksella ei ole ollut käytännön merkitystä enää yli 30 vuoteen.

34 artikla. Siirtymäsäännökset. Sopimuksen siirtymäsäännökset koskevat pääosin vuoden 1971 sopimuksella perustetun komission toimintaa ja ovat tarpeen komissiossa sopimuksen voimaan tullessa vireillä olevien asioiden sekä komission velkojen ja varojen siirtämisen järjestämiseksi. Vuoden 1971 komission toiminta lakkaa siten kokonaisuudessaan uuden sopimuksen tullessa voimaan.

Artiklan 1 kappaleen nojalla vuoden 1971 komissiossa sopimuksen voimaan tullessa vireillä olevat asiat tulee siirtää asianomaisten kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten käsiteltäviksi. Käytännössä asiat siis siirretään Suomen tai Ruotsin viranomaisille sillä perusteella, kumman maan puolella luvanvaraista toimintaa harjoitetaan. edellä 21 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa asia tulee siirtää käsiteltäväksi molempien maiden viranomaisille. Siirrettäviin asioihin sovellettavasta lainsäädännöstä määrätään 2 kappaleessa. asioihin sovelletaan joko vuoden 1971 sopimuksen säännöksiä tai kansallista lainsäädäntöä riippuen siitä, miten pitkälle asian käsittely vuoden 1971 komissiossa on edennyt. Jos asiassa on jo sovellettu vuoden 1971 sopimuksen 8 luvun 4 artiklan säännöksiä hakemuksesta tiedottamisesta ja kuuluttamisesta, tulee asian käsittelyyn kansallisessa viranomaisessa tai tuomioistuimessa muiltakin osin soveltaa vuoden 1971 sopimusta. Jos hakemuksesta ei ole sopimuksen voimaan tullessa vielä tiedotettu ja kuulutettu, sovelletaan asiassa kansallisia säännöksiä hankkeen toteuttamiseen mukaan.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään komission vuoden 1971 sopimuksen nojalla antamien lupien pysyvyydestä. Sopimuksen voimaantulo ei suoraan vaikuta näihin vanhoihin lupiin, vaan ne jäävät kaikilta osin voimaan niin kuin ne olisi annettu asianomaisen kansallisen lainsäädännön nojalla. Lupien tarkistamiseen, muuttamiseen ja noudattamisen valvontaan sovelletaan sopimuksen voimaantulon jälkeen kansallisia säännöksiä. Vuoden 1971 sopimuksen 3 luvun 18 artikla mahdollistaa jo nykyisin vesitalouslupiin puuttumisen eikä kansallisen lainsäädännön soveltamiseen siirtyminen näin ollen merkitse lupien pysyvyyssuojan heikkenemistä.

Vanhojen lupien rikkomiseen sovelletaan 4 kappaleen mukaisesti joko vuoden 1971 sopimuksen määräyksiä tai kansallisia säännöksiä riippuen siitä, onko rikkomus tapahtunut ennen uuden sopimuksen voimaantuloa vai vasta sen jälkeen. Kansallisia rangaistussäännöksiä voidaan siten soveltaa vain sopimuksen voimaantulon jälkeen tapahtuneisiin rikkomuksiin. Määräys on perusteltu rikosoikeudellisen taannehtivan lainsäädännön kiellon vuoksi. Artiklan 5 ja 6 kappaleet koskevat vuoden 1971 komission hallussa olevia varoja. Vuoden 1971 komission päätösten mukaisesti kalastuskorttien myynnistä kertyneet varat siirtyvät sopimuksen voimaan tullessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Fiskeriverketille. Muut vuoden 1971 komission varat siirtyvät sopimuksella perustettavalle uudelle komissiolle, kun niistä on vähennetty mahdolliset velat. Vuoden 1971 sopimuksen nojalla annetuissa jätevesipäästöjä koskevissa luvissa on määrätty maksettavaksi vesiensojelumaksuja. Nämä voimassa oleviin lupiin perustuvat maksut tulee sopimuksen voimaantulon jälkeen maksaa uudelle komissiolle. Koska jätevesipäästöjä koskevat luvat on määrätty tarkistettaviksi luvassa annetun määräajan kuluessa eikä Suomen tai Ruotsin kansallisissa lainsäädännöissä ole säädetty vastaavasta vesiensojelumaksusta, maksujen kerääminen jatkuu vain siihen asti, kun kaikki voimassa olevat luvat on tarkistettu.

Vuoden 1971 komissiolla on arkisto Haaparannassa. arkisto sisältää muun muassa kaikki vuoden 1971 komission myöntämiin lupiin liittyvät asiakirjat. Näillä asiakirjoilla voi olla merkitystä erityisesti silloin, kun kansallisissa viranomaisissa käsitellään rajajokeen liittyviä vesi- ja ympäristölupa-asioita. asiakirjat saattavat liittyä useiden kansallisten viranomaisten toimivaltaan kuuluviin asioihin, joten niiden siirtäminen tietyille kansallisille viranomaisille ei ole tarkoituksenmukaista. artiklan 7 kappaleen mukaan kaikki vuoden 1971 komission hallussa olevat asiakirjat siirretään uudelle komissiolle, jonka hallussa olevien asiakirjojen julkisuudesta on määrätty 13 artiklassa.

Sopimuksen liitteenä olevan kalastussäännön 8 § sisältää määräyksiä pyydysten rakenteesta. Nämä määräykset merkitsevät joltain osin käytännössä sitä, että nyt käytössä olevia pyydyksiä ei sopimuksen voimaantulon jälkeen enää saa käyttää.

Koska tämä voi joissakin tapauksissa olla kalastajien kannalta kohtuutonta, on artiklan 8 kappaleen mukaan mahdollista jatkaa kalastussäännön 8 §:n 1 momentin vaatimuksia vastaamattomien verkkojen käyttöä vielä kolmen vuoden ajan sopimuksen voimaantulosta.

35 artikla. Voimaantulo. Sopimus tulee artiklan mukaan voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulolle valtiosäännön mukaan asetettujen vaatimusten täyttämistä.

Ohjesääntö

Sopimuksen 8 artiklan 3 kappaleen mukaisesti Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission toimintaa ohjaavat hallinnolliset määräykset sisältyvät sopimuksen liitteenä olevaan ohjesääntöön. Sopimuksen 14 artiklan mukaisesti ohjesäännössä määrätään myös tarkemmin komissiosta aiheutuvien kustannusten jakamisesta sopimuspuolten kesken. Komission ohjesääntö vastaa siten sisältönsä osalta varsin pitkälle vuoden 1971 sopimuksen liitteenä a olevaa suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission ohjesääntöä.

Vuoden 1971 sopimuksen nojalla sopimuspuolet ovat maksaneet komissiolle ennakkoa ja kustannusten lopullinen jakautuminen on päätetty puolivuositain tehtyjen tilitysten perusteella. Tarkoituksena on, että uuden rajajokikomission kanslia huolehtii komission taloushallinnosta kokonaisuudessaan. Tämä yksinkertaistaa taloushallintoa ja vähentää siitä sopimuspuolten viranomaisille aiheutuvaa työtä. Tilintarkastajien avulla voidaan turvata asianmukainen taloudenpito ja sopimuspuolten etujen valvonta.

Komission budjetista maksetaan kattavasti kaikki komission työstä aiheutuvat kustannukset. Toisin kuin nykyisin, asiantuntijoiden ja jäsenten palkkioiden perusteet ovat samat kansallisuudesta riippumatta. Tällöin kaikki kustannukset voidaan jakaa tasan sopimuspuolten kesken, kun perusteita kustannusten erottelulle ei enää ole. Vuoden 1971 sopimukseen perustuvista jäsenten vuosipalkkioista on tarkoitus siirtää kokouspalkkioihin. Matkakorvausten perusteena käytetään edelleen kansallisia matkustussääntöjä.

Aiemmin ohjesääntöön sisältyneet määräykset komission hallussa olevien asiakirjojen julkisuudesta on siirretty sopimuksen 13 artiklaan. Uuden ohjesäännön 10 §:n mukaan komission tulee lisäksi vahvistaa itselleen työjärjestys, jossa komission sisäisestä hallinnosta voidaan antaa vielä tarkempia määräyksiä. Näin ollen ohjesääntö ei ole aivan yhtä yksityiskohtainen kuin vuoden 1971 sopimuksen liitteenä oleva ohjesääntö.

Kalastussääntö

Yleisiä määräyksiä

1 §. Tarkoitus. Ensimmäisessä momentissa ilmaistaan kalastussäännön ja rajajokisopimuksen välinen yhteys. Kalastussääntö on rajajokisopimuksen olennainen osa.

Toisessa momentissa täsmennetään kalastussäännön tarkoitusta suhteessa rajajokisopimuksen 2 artiklan tarkoitusta koskeviin määräyksiin. Sen mukaan lähtökohdiana on, että kalastussäännön määräysten soveltamisella päästäisiin kohtuulliseen ja oikeudenmukaiseen tasapainoon yhtäältä kalakannan hyödyntämisen ja sen suojelun näkökulmasta ja toisaalta siten, että kalastuksen harjoittamisella voidaan edistää koko raja-alueen eri kalastajaryhmien etua kokonaisuudessaan.

Kolmannessa momentissa todetaan, että kalastussäännön määräyksiä ei tulisi tulkita vastoin sen tarkoitusta tai Suomen ja Ruotsin kansainvälisiä velvoitteita, erityisesti EY:n yhteistä kalastuspolitiikkaa.

2 §. Soveltamisalue. Pykälässä määrätään, että kalastussääntö on voimassa Tornionjoen kalastusalueella, jonka rajat ja ulottuvuus on vastaavasti myös määriteltä rajajokisopimuksen 23 artiklassa. Toisessa momentissa määritetään Tornionjoen kalastusalueen jokialueen ja merialueen välinen raja, joka mukailee niin sanottua makean veden rajaa. Kuten nykyisinkin, merialueella ja jokialueella ovat voimassa erilaiset kalastusta koskevat määräykset.

3 §. Rauhoituspiirit. Pykälässä määritetään merialueella sijaitsevat rauhoituspiirit. Koordinaatein rauhoituspiirit on kuvattu kalastussäännön liitteessä 1. Uuteen soveltamisalueeseen sisältyvät rauhoituspiirit vastaavat vuoden 1971 sopimuksen 5 luvun 3 artiklan mukaisia rauhoituspiirejä. Uuden soveltamisalueen ulkopuolelle jäävät rauhoituspiirien linjaukset on lisätietona sisällytetty liitteeseen 1. rauhoituspiirit muodostuvat käytännössä kuudesta 400 metriä leveästä väylästä, jotka ulottuvat jokisuulta selkämerelle. Neuvotteluvaltuuskuntien puheenjohtajien 25 päivänä kesäkuuta 2009 hyväksymässä pöytäkirjassa on todettu, että Suomi ja Ruotsi ylläpitävät jatkossakin ne osat rauhoituspiirejä, jotka jäävät uuden soveltamisalueen ulkopuolelle. Suomessa rauhoituspiirejä vastaavista kalaväylistä säädetään vesilain 12 §:ssä ja kalastuslain 24 §:ssä. Rauhoituspiirin alueella on voimassa kielto asettaa tai käyttää kalanpyydystä siten, että kalan kulku siinä voi estyä tai että kala ei pääse liikkumaan rauhoituspiirin alueelle tai alueella.

Jokisuun alueella on kaikenlainen kalastaminen isorysällä, pohjalla varustetulla pyydysellä sekä koukkuverkolla ja muulla lohen tai taimenen pyydystämiseen tarkoitettua välineellä kielletty. Kielto vastaa vuoden 1971 sopimuksen 5 luvun 4 artiklassa

olevaa määräystä ja sen taustalla on halu varmistaa kalan mahdollisuus liikkua joki- ja merialueen välillä. Sen sijaan kyseisen artiklan toisessa kappaleessa olevaa määräystä tietynlaisen pyydyksen asettamisesta Ison Tervakarin ja Hamppuleiviskän saarten väliseen salmeen ei sisälly enää uuteen rajajokisopimukseen eikä kalastussääntöön, koska Ruotsin valtio on lunastanut kyseisen alueen.

4 §. Määritelmät. Pykälässä määritellään keskeiset kalastussäännössä käytetyt kalanpyydyksiä koskevat käsitteet. Määritelmäluettelon sisällyttäminen kalastussääntöön on katsottu tarpeelliseksi paikallisolosuhteiden sekä tiettyjen suomalaisen ja ruotsalaisen oikeuskäytännön erojen vuoksi.

Kiinteällä pyydyksellä tarkoitetaan johtoaidalla varustettua pyydystä, joka on tarkoitettu olemaan paikallaan vähintään kahden vuorokauden ajan kerrallaan. esimerkkinä kiinteästä pyydyksestä mainitaan lohirsä ja isorysä. Pikkurysän määritelmästä seuraa, että isorysän johtoaidan jonkin osan tai pyydyksen osan on oltava vähintään 1,5 metrin korkuinen. Kiinteän pyydyksen määritelmä vastaa pitkälti kalastusasetuksen 8 §:n määritelmää isorysästä. Sopimusneuvotteluissa on pidetty lähtökohtana sitä, että kiinteän pyydyksen tulee olla rakenteeltaan sellainen, että lohi ja taimen voidaan vapauttaa pyydyksestä elävänä ja vahingoittumattomana. Pyydysten rakenteesta on tarkempia säännöksiä jäljempänä 8 ja 10§:ssä. Myös rysien rakenteen tarkempi määrittely oli neuvotteluissa esillä, mutta maiden välillä saavutettiin lopulta yhteisymmärrys vain 10 §:n mukaisista kiinteiden pyydysten verkkojen silmäkokoa koskevista säännöksistä.

Ankkuroitu verkko on uusi käsite, joka on otettu kalastussääntöön suomen ja ruotsin kielen kalastusterminologian eroavaisuuden takia. Termi vastaa Suomessa lähinnä pohjaverkkoa, joka on määritelty kalastusasetuksen 6 §:n 2 momentissa. ankkuroitu verkko tarkoittaa sellaista verkkoa, joka on laskettu tai ankkuroitu pohjaan ja joka ei ajelehdi veden mukana. Virtasuojan käyttö ankkuroiduilla verkoilla kalastettaessa onkalastussäännön 7 §:n mukaan kielletty. ankkuroiduista verkoista käytetään perinteisesti myös nimitystä kosteverkko tai laiska.

Kulkuverkko on kalastussäännössä määritelty virrassa vapaana ajelehtivaksi verkoksi ja kulle veneeseen kiinnitetyksi nuotaksi. Vastaavia määritelmiä ei sisälly kalastuslakiin tai asetukseen.

Kalastussäännössä vieheellä tarkoitetaan keinotekoisesti valmistettua uistinta, vaappua, perhoa tai niihin rinnastettavaa koukuilla varustettua houkutinta, joka liikkeellään, värillään tai muodollaan houkuttaa kalaa iskemään. Määritelmän on tarkoitus kattaa laajasti kaikki keinotekoisesti valmistetut vieheet. Muunlaisten vieheiden käyttö on siten kielletty.

Vapakalastusvälineellä tarkoitetaan vapaa, pilkkiä ja vastaavia liikuteltavia välineitä, jotka on varustettu siimalla ja vieheellä tai koukulla.

Luonnollisella syötillä tarkoitetaan eläviä tai tapettuja syöttejä (matoja, toukkia, kaloja ja vastaavia) ja hajuvalmisteita.

5 §. Kalastuksenhoitomaksu. Pykälässä viitataan kansalliseen kalastuksenhoitomaksua koskevaan lainsäädäntöön. Kalastuksenhoitomaksuja kerätään Suomessa kalastuslain 88 §:n mukaisesti. Ruotsissa vastaavaa järjestelmää ei ole. Lisäksi pykälässä täsmennetään velvoitetta suorittaa kalastuksenhoitomaksu siten, että kalastettaessa vieheellä myös soutajalla tulee olla maksu suoritettuna. Tätä on pidetty valvonnan kannalta selkeimpänä. Käytäntö on sama myös Tenjoella.

Pyyntivälineet, kalastusajat ja vähimmäismitat

6 §. Sallitut pyydykset. Pykälän ensimmäisessä ja toisessa momentissa luetaan lohen ja taimenen sekä muiden lajien kalastuksessa sallitut pyydykset. Lohen ja taimenen kalastuksessa sallitaan kalastus ainoastaan kiinteällä pyydyksellä merialueella, kulkuverkolla ja kulteella sekä lipolla joessa liitteen 2 apajapaikoissa sekä vavalla ja vieheellä. Lippo hyväksyttäisiin perinteisenä pyyntivälineenä jälleen lohen ja taimenen kalastuksessa. Kiinteän pyydyksen ja nuotan käyttö jokialueella ja kulkuverkon tai kulteen ja lipon käyttö merialueella olisivat kiellettyjä. Myös ankkuroitujen verkkojen käyttö lohen ja taimenen kalastuksessa joella ja merialueella olisi kielletty. Määräyksen taustalla on tarve estää loheen ja taimenen kohdistuvaa tehokasta verkkokalastusta. Muiden lajien kalastuksessa sallitaan useimmat pyydystyypit, kuten ankkuroidut verkot muualla kuin koskialueilla, mutta ei troolipyydyksiä. Liitteen 2 apajapaikat ovat niin sanottuja perinteisiä apajapaikkoja, joissa on jo nykyisin sallittu laajemmin tiettyjä perinteisiä pyyntimuotoja kuin muualla jokialueella. Vuoden 1971 sopimuksen mukainen rajajokikomissio on ylläpitänyt luetteloa näistä paikoista, ja liite 2 perustuu tähän komission luetteloon. Oikeus kalastukseen apajapaikassa on kalastuslain 13 §:ssä ja kiinteistönmuodostamislain 101 §:ssä tarkoitettu kiinteistöön kuuluva erityinen etuus, jonka olemassaolo ja suuruus voidaan tarvittaessa saattaa kiinteistönmääritystoimituksessa ratkaistavaksi. Kalastussäännön 16 §:n mukaan liitteen 2 luetteloa apajapaikoista voidaan muuttaa, jos se esimerkiksi tällaisessa kiinteistönmääritystoimituksessa tehdyn ratkaisun vuoksi on tarpeen.

Kolmannen momentin mukaan sallittua on vain kalastus, jossa on enintään kolme viehettä välinettä eli vapaa kohti. Vapakalastusvälineillä kalastettaessa välineiden on momentin mukaan oltava koko ajan kalastajan ulottuvilla. Määräyksillä pyritään estämään ylimitoitettua vapakalastusta ja kielteisen kalastuskulttuurin kehittymistä, kuten kalastukseen viritettyjen vapojen jättämistä vaille valvontaa.

Neljännän momentin mukaan apajapaikkojen raivaus on sallittu kalastuksen edellyttämässä laajuudessa. Viidennessä momentissa määrätään, ettei raivauksessa kuitenkaan saa käyttää kalaa pyytävää välineistöä kalan pyyntitarkoituksessa. Kuu-dennessa momentissa määrätään ilmoitusvelvollisuudesta. raivaajan tulee ilmoittaa raivauksesta viimeistään seitsemän työpäivää ennen sen aloittamista momentissa määrätuille kansallisille kalastuksen valvontaviranomaisille.

7 §. Kielletyt pyydykset ja kalastustavat. Pykälässä määrätään tietyistä kielletyistä pyydystyypeistä ja kalastustavoista. Kiellot vastaavat pääasiassa sekä Suomen että Ruotsin kansallisessa kalastuslainsäädännössä olevia kieltoja ja käsittävät tiettyissä tapauksissa myös kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuvia kieltoja. ensimmäisessä momentissa todetaan, että muut kuin 6 §:ssä mainitut sallitut pyydykset ovat kiellettyjä.

Toisessa momentissa kielletään kalastus harrilaudalla ja muulla siihen verrattavalla kalastustavalla, kuten erilaisilla plaanareilla.

Kolmannessa momentissa kielletään kalastus ampuma-asetta, huumaavaa tai myrkyllistä ainetta taikka sähkövirtaa käyttäen. Kielto vastaa vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 8 §:n 2 momentin määräystä. Suomessa vastaava kielto on kalastuslain 30 §:ssä. Myöskään kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla annetun neuvoston asetuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaan kalojen pyynnissä ei saa käyttää räjähdysaineita, myrkkijä, huumaavia aineita, sähkövirtaa tai jonkinlaista ammusta.

Neljännessä momentissa kielletään sellainen koukkukalastus, jonka tarkoituksena on kalan tartuttaminen ulkopuolelta tai siten että sen vaara on ilmeinen. Suun ulkopuolelta koukkuun tarttunut kala on välittömästi laskettava takaisin veteen. Määräys vastaa kalastusasetuksen 12 §:n 2 momenttia, joskaan kalan vapautusvaatimusta ei siihen sisälly. Määräyksen keskeinen tarkoitus on niin kutsutun rokastuksen estäminen, eli kalan tartuttaminen ulkoa siihen soveltuvilla koukuilla ja vieheillä. Vapautusvelvoite on uutena elementtinä lisätty kiellon toimeenpanon tehostamiseksi.

Viidennessä momentissa kielletään kalastus atraimella tai muulla kalan ulkopuolelta lävistävällä välineellä. Kalan tartuttua muuhun pyydykseen on kuitenkin sallittua käyttää varrellista nostokoukkuja. Suomessa atraimen ja vastaavien välineiden käyttö lohi- ja siikapitoisissa joissa on kielletty kalastusasetuksen 12 §:n 1 momentissa.

Kuudennessä momentissa kielletään virtasuojan, johtoaidan tai muun kiinteän rakennelman käyttäminen silloin, kun kalastetaan ankkuroiduilla verkoilla. Jos kiinteä laite sijoitetaan virtaavaan veteen, muodostuu laitteen taakse suvanto, jonne kala sijoittuu aloilleen ja on siten helposti pyydyttävissä. Tällainen laite on esimerkiksi siltapilari. Kielto vastaa vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 5 §:n kolmannen momentin määräystä lisättyinä maininnalla muusta kiinteästä rakennelmasta. Johtoaidan käsite on peräisin Suomen kalastuslainsäädännöstä, eikä sillä ole vastinetta Ruotsin kalastuslainsäädännössä, minkä vuoksi sitä koskeva määräys on katsottu tarpeelliseksi sisällyttää kalastussääntöön.

Vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 7 §:n mukainen kielto käyttää tulta ja valoa kalastettaessa haavilla ei tarpeettomana kieltona enää sisältyisi uuteen kalastussääntöön.

Seitsemännen momentin mukaan veteen tai veden yläpuolelle ei saa asettaa esineitä, jotka on tarkoitettu kalan säikäyttämiseen tai sen kulun estämiseen. Kiellolla halutaan muun muassa estää kalan ohjaamista pyydyksiin.

Viimeisessä momentissa kielletään kiellettyjen pyyntivälineiden pitäminen veneessä tai muutoin käsillä. Sama koskee sallittuja pyydyksiä kiellettyinä pyyntiajankohtina. Merialueella on kieltoaikana myös sallittu kuljettaa sallittuja pyydyksiä sillä edellytyksellä, että ne on pakattu ja sidottu kuljetusta varten. Tällöin tulevat kyseeseen esimerkiksi kiinteiden pyydysten osien kuljettaminen pyyntipaikan lähitöllä olevaan saareen. Myös metsästysaseen kuljettaminen on sallittu, jotta tällainen ase voidaan metsästysaikana esimerkiksi kuljettaa joen yli. Kalastuslain 108 §:n mukaan kielletyn pyydyksen pitäminen aluksella tai muutoin käsillä pyyntiä varten on sanktioitu. Kalastuslain 100 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen tai kalastusvalvojan on hävitettävä kielletty pyydys tai pyydyksen osa tai tehtävä se kalastukseen kelvottomaksi.

8 §. Pyydysten rakenne ja sijoittelu. Pykälässä määrätään eräistä rajoituksista pyydysten rakenteelle ja sijoittelulle. Pyydysmateriaaleja ja silmäkokoja säätelemällä pyritään säästämään nuoria kaloja ja muita kuin kalastuksen kohteena olevia kalalajeja pyynniltä.

ensimmäisen momentin mukaan muiden lajien kuin lohen ja taimenen verkko-kalastuksessa on sallittua ainoastaan enintään 0,20 millimetrin vahvuisesta yksisäikeisestä nailonlangasta valmistettujen yksiliinaisten kulkuverkkojen ja ankkuroitujen verkkojen käyttäminen. Meressä on kuitenkin sallittua käyttää vahvempaa lankaa verkossa, jonka silmäkoko on enintään 40 millimetriä. Määräyksillä halutaan estää lohta ja taimenta pyytävien vahvojen verkkojen käyttäminen muiden kalalajien kalastuksessa, mutta samalla mahdollistaa pienisilmäisten ja rajoitusta vahvempien verkkojen käyttö merellä esimerkiksi silakan ja muikun kalastuksessa. Näihin verkkoihin loheta ja taimenet eivät tartu.

Toisessa ja kolmannessa momentissa on määräyksiä verkkojen enimmäispituudesta. Kulkuverkon pituus saa olla enintään 120 metriä, kulteen pituus enintään 200 metriä ja ankkuroidun verkon pituus enintään 60 metriä. Pituuksirajoitukset eivät kuitenkaan koske merialuetta elokuun 1 päivän ja huhtikuun 30 päivän välisenä aikana eivätkä sellaista merellä käytettävää ankkuroitua verkkoa, jonka silmäkoko on enintään 40 millimetriä. Lisäksi kielletään ankkuroitujen verkkojen asettaminen 60 metriä lähemmäksi aikaisemmin asetettua vastaavanlaista pyydystä. Verkkojen pituutta ja etäisyyttä koskevilla määräyksillä halutaan estää ylimitoitettua verkkokalastusta, joka kohdistuisi loheen tai taimeneen. Muihin lajeihin kohdistuva perusteltu verkko-kalastus halutaan kuitenkin sallia. ankkuroitujen verkkojen pituutta ja etäisyyttä koskevat määräykset vastaavat maa- ja metsätalousministeriön Tornionjoen kalastuksesta antaman päätöksen 4 §:n 3 ja 4 kohtien määräyksiä.

Neljännän momentin mukaan nahkiaisen pyyntiin tarkoitetun merran nielun tulee olla enintään 16 senttimetriä. Määräyksen tarkoitus on varmistaa, että merralla ei voida pyydä lohta, ja merran nielu voi siten olla huomattavasti pienempikin.

Viidennen momentin mukaan kiellettyä on metallilangan, metallivaijerin ja vastaavan käyttö kalanpyydyksissä. Kielto ei kuitenkaan koske mertaa, lohen ja taimenen pyyntiin tarkoitettua lippoa tai katiskaa. Lipon materiaalia koskeva määräys liittyy 6 §:n 1 momentin määräykseen sallituista pyydyksistä, joihin sisältyy lohen ja taimenen kalastukseen käytettävä lippo. Kuudennen momentin mukaan muun kalan kuin lohen ja taimenen lippoamisessa saa käyttää vain enintään 0,40 millimetrin vahvuisesta yksisäikeisestä nailonlangasta ja vähintään 80 millimetrin silmäkoon hapaasta valmistettua lippoa. Materiaalirajoituksilla halutaan estää muun muassa vaijerista valmistettujen lohilippojen käyttö siian lippousaikana, jolloin lohen lippoaminen on kielletty.

9 §. Pyydyksen merkitseminen. Pykälässä määrätään velvollisuudesta merkitä pyydykseen omistajan tai käyttäjän nimi ja yhteystiedot. Tällä tavoin halutaan tehostaa kalastuksen valvontaa. Velvoite ei koske kädessä pidettäviä tai käden

ulottuvilla olevia vapakalastusvälineitä. Sen sijaan lipot tulee merkitä. Määräystä on tiukennettu vuoden 1971 sopimuksen kalastussääntöön sisältyvään määräykseen verrattuna.

10 §. Silmä koko. Pykälässä on määräksi havaspyydysten silmäkoosta joki- ja meri- alueella. Suomessa silmäkoon mittaamistavasta säädetään kalastusasetuksen 15 §:ssä. Myös EY:n säädöksiin sisältyy silmäkoon mittaamistapaa koskevia määräyksiä. Silmäkokomääräysten tavoitteena on estää alamittaisten kalojen tarttuminen verkkojen silmiin ja muiden kuin kalastuksen kohteena olevien kalalajien pyytäminen. Tällöin lohelle ja taimenelle asetetaan suurempi silmäkoko kuin siialle tai pienille kaloille, kuten silakalle ja muikulle.

Ensimmäisessä momentissa määrätään jokialueella käytettävien pyydysten silmäkoosta. Momentin 1 kohdan mukaan lohia ja taimenia kulkuverkolla ja kulteella kalastettaessa silmäkoon on oltava vähintään 100 millimetriä. Määräys vastaa vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 18 §:ää. Momentin 2 kohdan mukaan muiden lajien kuin lohen ja taimenen kalastuksessa kulkuverkolla ja kulteella silmäkoon on oltava vähintään 80 millimetriä ja enintään 100 millimetriä. Samat vähimmäis- ja enimmäiskoot on 3 kohdassa asetettu ankkuroidun verkon silmäkoolle. Momentin 4 kohdan mukaan muiden kalojen pyynnissä sallittujen pikkurysien silmäkoko on oltava enintään 80 millimetriä.

Toisessa momentissa määrätään merialueella kiinteiden pyydysten ja ankkuroitujen verkkojen silmäkoosta. Määräykset poikkeavat jossain määrin vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 19 §:ssä olevista silmäkokovaatimuksista. Nykyisin voimassa olevan määräyksen mukaan silakan ja muikun pyyntiin tarkoitettujen verkkojen, nuottien ja kiinteiden pyydysten vähimmäissilmäkoko on 24 millimetriä ja enimmäiskoko 38 millimetriä. Uuden kalastussäännön mukaan kiinteiden pyydysten kalapesän silmäkoko saa olla enintään 80 millimetriä, joka soveltuu sekä lohen, taimenen että siian pyyntiin. Silakan ja muikun pyyntiin käytettävästä silmäkoosta ei ole tarpeen säätää. Momentin 2 kohdan mukaan ankkuroitujen verkkojen silmäkoko ei saa toukokuun 1 päivän ja heinäkuun 31 päivän välillä olla enempää kuin 90 millimetriä. Muuna aikana silmäkoon tulee olla enintään 40 millimetriä tai vähintään 90 millimetriä. Silakan verkkokalastuksen osalta määräys täydentää kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla annetun neuvoston asetuksen liitettä III, jonka mukaan silakan pyynnissä verkon silmäkoon vähimmäismitta on 16 millimetriä.

11 §. Kalastuskausi ja rauhoitusajat. Pykälässä määrätään lohen ja taimenen kalastuksen kiellostä ja siihen liittyvistä poikkeuksista. ensimmäisen momentin mukaan pääsääntönä on lohen ja taimenen kalastuskielto, josta voidaan poiketa

vain siten kuin jäljempänä pykälässä määrätään. Toisen momentin mukaan kaikenlainen kalastus jokialueella on kielletty syyskuun 15 päivän alusta joulukuun 15 päivän loppuun. Tänä aikana olisi kuitenkin sallittua pyytää nahkiaisia merralla. Tätä niin sanottua syysrauhoitusta esitetään pidennettäväksi loppupäästä kuukaudella joulukuun 15 päivään, jotta ilmaston lämpenemisen mahdollistama kalastus sulissa vesissä tulisi kiellon kattamaksi. Syysrauhoitusta on tarpeen kudulla olevien kalojen lisääntymisen suojelemiseksi.

Kolmas momentti sisältää poikkeuksen 1 momentin lohen ja taimenen kalastuskiellosta vapakalastuksen osalta. Kalastus vapakalastusvälineillä on sallittu kesäkuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun lukuun ottamatta niin sanottua viikkorauhoitusta, joka kestää aina sunnuntaista kello 19 maanantaihin kello 19. Kalastussäännössä kellonajat on ilmoitettu sekä Suomen että Ruotsin aikana, sillä tarkoitus on, että viikkorauhoitus alkaisi molemmissa maissa yhtä aikaa aikaerosta riippumatta. Kalastuskautta lyhennettäisiin siten alkupäästä ja jatkettaisiin loppupäässä siten, että vapakalastuskausi kestäisi yhteensä kolme kuukautta. Lisäksi viikkorauhoitusta lyhennettäisiin kahdesta vuorokaudesta yhteen. Lyhennyksellä otettaisiin huomioon kalastusmatkailun tarpeet. Kun otetaan huomioon lyhennetty viikkorauhoitus, kokonaiskalastusaika vastaa nykyistä kolmen ja puolen kuukauden kalastusaikaa pidemmällä viikkorauhoituksella. Toukokuu esitetään kieltoajaksi silloin joken nousevien taimenten suojelemiseksi. Vapa- ja viehekalastusoikeutta koskevat lisäksi muun muassa kalastussäännön 7, 13 ja 14 §:ssä olevat erityismääräykset.

Neljännessä momentissa määrätään lohen ja taimenen kalastuskiellon poikkeuksista jokialueella liitteen 2 apajapaikoissa. Lohen ja taimenen pyynti sallitaan tiettyinä aikoina. Määräysten tarkoituksena on perinteisten pyyntimuotojen salliminen ja osittainen laajentaminen. Lohen pyynti lipolla on nyt ollut kiellettyä. Kalastus lipolla olisi sallittu juhannusviikon maanantaista kello 19 sunnuntaihin kello 19 sekä kulkuverkolla ja kulteella juhannusviikon tiistaista torstaihin ja juhannusta seuraavan kahden viikonlopun perjantaista kello 19 seuraavaan sunnuntaihin kello 19. Sallittuja pyyntiaikoja on useammassa jaksossa, jotta mahdollisuus lohen ja taimenen kalastukseen voisi koskea joen kaikkia apajapaikkoja lohen nousun etenemisestä riippumatta. Kalastuskausi on esitetty ajoitettavaksi juhannusta edeltävälle viikolle, jotta perinteisen juhannuslohen pyytäminen olisi mahdollista.

Viidennessä momentissa määrätään muiden lajien perinteisistä pyyntimuodoista liitteen 2 apajapaikoissa. Siian lippopyynnin rajoittamista toukokuun alun ja juhannusviikon välisenä aikana puoltaa erityisesti se, että Tornionjoen vaellussiikanta on viimeaikaisen saaliskehityksen perusteella edelleen heikentynyt. Lippopyynti on myös valvonnan tehostamiseksi ajoitettu alkavaksi samanaikaisesti

kohdelajista riippumatta. Siian lippopyyntiä koskevaa aloitusaikaa voi olla tarpeen tarkastella osana 16 tai 18 §:ssä määriteltyjä poikkeusmahdollisuuksia. Perusteena ovat tällöin muun muassa matkailuun liittyvät tekijät. Muiden lajien kalastus kulkuverkolla ja kulteella olisi sallittua liitteen 2 apajapaikoissa heinäkuun 15 päivästä syyskuun 14 päivään.

Kuudennessa momentissa määritellään kalastuskausi merialueella kiinteillä pyydyksillä. Muiden lajien kuin lohen ja taimenen kalastus kiinteillä pyydyksillä on sallittua kesäkuun 11 päivästä lokakuun 31 päivään. Lohen ja taimenen kalastus kiinteillä pyydyksillä voidaan aloittaa aikaisintaan kesäkuun 17 päivänä kello 12. Taimenen kalastusaika päättyy elokuun 31 päivä ja lohen kalastus syyskuun 15 päivä.

Seitsemännen momentin mukaan kumpikin sopimuspuoli saa vahvistaa kansallisilla määräyksillä eri kalastajaluokille myöhäisemmät lohen tai taimenen kalastuksen aloituspäivämäärät sekä pyydysrajoituksia kiinteillä pyydyksillä tapahtuvalle kalastukselle. ammattikalastus tai muu kalastus kiinteillä pyydyksillä alkaa kuitenkin viimeistään 29 päivänä kesäkuuta. Nykyisin pyyntiajoista säädetään kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen 4 §:n 2 momentissa. erona nykyiseen sääntelyyn on myös se, että lohen ja taimenen pyynti kiinteillä pyydyksillä sallitaan myös muille kuin kalastuslain 6 a §:ssä tarkoitettuille ammattikalastajille. Käytettäessä edellä mainittua mahdollisuutta kansallisten määräysten antamiselle voidaan eri kalastajaluokat ottaa huomioon kalastusajoista määrättäessä.

Kiinteiden pyydysten kalastusajat olivat neuvottelujen keskeisin kysymys ja ongelmakehto. Suomen pyrkimyksenä oli vähentää Ruotsin puolella Tornionjoen edustalla kesäkuussa tapahtuvaa kalastusta kiinteillä pyydyksillä. Vastaavaa pyyntiä ei Suomen puolella ole sallittu. Ruotsi painotti kuitenkin koko neuvottelujen ajan sitä, että lohen ja taimenen kalastusoikeus kuuluu merialueella vesialueiden omistajille ja että sen pyrkimyksenä on saariston elävänä pitäminen ja perustuslain omaisuudensuojan noudattaminen. Ruotsi katsoi siten, että sillä ei ollut poliittisia tai oikeudellisia mahdollisuuksia asettaa omien vesialueidensa osalta muita kuin ehdottoman välttämättömiä kalastusrajoituksia. Ottaen huomioon Ruotsin ehdoton vastustus ja lohikannan vahvistuminen päädyttiin malliin, jossa kiinteitä pyydyksiä ei alkukaudella saisi ollenkaan laittaa vesille ennen kesäkuun 11 päivää. Varsinainen lohenkalastus saisi alkaa kesäkuun 17 päivänä kello 12.

Kyseisten määräysten vaikuttavuutta tehostettiin niihin liittyvillä valvontamääräyksillä, joita kirjattiin kalastussäännön 12 §:n 3 momenttiin ja 21 §:ään sekä yhteiseen pöytäkirjaan 25 päivästä kesäkuuta 2009. Pöytäkirjan mukaan kalastajien, jotka kalastavat kiinteillä pyydyksillä muita kalalajeja ennen lohen ja taimenen

kalastuskauden alkua, tulee sekä antaa ennakkoilmoitukset pyydysten koennasta että tehdä ennakkoilmoitus saaliin mairintuonnista. Lisäksi mairintuontipaikoja ja pyydysten kokemisen ajankohtia rajoitetaan. ennen lohenkalastuskauden alkua päivittäin ja erityisesti kesäkuun 17 päivän aamupäivän aikana kaikkien kiinteiden pyydysten kalapesät tulee tyhjentää lohista ja taimenista. Tässä yhteydessä viranomaisten tulisi suorittaa riskiin perustuvaa valvontaa. Tällä tavalla pyrittäisiin minimoimaan kiinteisiin pyydyksiin kieltoaikana joutuneiden lohien ja taimenten ottaminen saaliiksi. Vapauttamisvelvoite edistää osaltaan lohien ja taimenten nousua jokeen.

Suomen ja Ruotsin näkemuserojen vuoksi katsottiin, että merialueella voi olla perusteita lohien ja taimenen kalastuksen erilaiselle sääntelylle Suomen ja Ruotsin puolella. Suomen merialueen kalastajien kansallinen yhdenvertaisuus edellyttää myös, että sopimusalueen suomalaisia kalastajia ei aseteta olennaisesti eri asemaan kuin rannikkoalueen muita suomalaisia kalastajia, joiden kalastusta on rajoitettu valtioneuvoston asetuksella lohenkalastuksen rajoituksista Pohjanlahdella ja Simojoessa. Kansallisen yhdenvertaisuuden periaate johtaa siten lohenkalastuksen järjestelyyn Suomen puolella, joka noudattaisi pääpiirteissään edellä mainittua valtioneuvoston asetusta tai sen tilalle tulevaa sääntelyä. erillinen sääntely on perusteltu siitä huolimatta, että kalastussäännöllä yleisesti pyritään yhteiseen sääntelyyn ja yhdenvertaiseen kohteluun koko sopimusalueella. Tällä tavalla voidaan myös laajemmin ottaa huomioon maiden kalastuksen rakenteissa olevat erot. Ruotsissa lohien kalastus on perinteisesti sijoittunut jokisuihin, kun sitä Suomessa voidaan harjoittaa pitkin Pohjanlahden matalaa rannikkoa.

Pykälän viimeisen momentin mukaan kiinteiden pyydysten paalutus ja ankkurointi saadaan aloittaa ennen kuin kalastus on sallittu. Pyydysten sellaisten osien, jotka eivät pyydä kalaa, asettaminen paikoilleen saadaan aloittaa aikaisintaan seitsemän päivää ennen sitä päivää, jolloin kalastuksen aloittaminen kalastussäännön mukaan on sallittua. Kiinteiden pyydysten asettamiseen liittyviä määräaikoja on kalastajien työturvallisuuden ja -olosuhteiden parantamiseksi pidennetty.

12 §. Vähimmäismitat ja kalojen vapauttaminen. Pykälässä määrätään tiettyjen kalojen vähimmäismitoista sekä siitä, miten mittaus tulee suorittaa. Vähimmäismittoja koskevien määräysten tarkoituksena on suojella sellaisia kasvuikäisiä kaloja, jotka eivät vielä ole saavuttaneet sukukypsyyttä.

Vähimmäismittamääräys vastaa pääosin vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 13§:ää. Lohen vähimmäismita on 50 senttimetriä, kuten nykyisinkin. Suomessa merilohen vähimmäismitasta on säädetty kalastusasetuksen 19 §:ssä, jonka mukaan merilohen alimman mitan tulee olla vähintään 60 senttimetriä, paitsi Perämerellä

50 senttimetriä. Määräys on samansisältöinen kuin mitä on säädetty neuvoston asetuksessa kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla. edellä mainitussa asetuksessa lohen alamitaksi on asetettu 60 senttimetriä, paitsi Perämerellä 50 senttimetriä. Meritaimenen alamitta on asetuksessa säädetty 40 senttimetriksi.

Edellä mainittu neuvoston asetus koskee vain merikalastusta eikä sitä sovelleta sisävesiin. Näin ollen yhteisön oikeudessa ei ole säädetty lohen vähimmäismitoista Tornionjoen kalastusalueella. EY:n yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan perusasetuksen eli elollisten vesiluonnonvarojen säilyttämisestä ja kestävästä hyödyntämisestä yhteisessä kalastuspolitiikassa annetun neuvoston asetuksen 10 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat toteuttaa kansallisia toimenpiteitä kantojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi suvereniteettiinsä ja lainkäyttövaltaansa kuuluvilla merialueilla edellyttäen, että toimenpiteet ovat yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisia ja vähintään yhtä tiukkoja kuin voimassa oleva yhteisön lainsäädäntö. Lohen alamitan pienentäminen 50 senttimetriin on siten sopusoinnussa edellä mainitun neuvoston asetuksen kanssa.

Tornionjoen kalastusalueella lohen alhaisempi vähimmäismitta on perusteltua, koska 50–60 senttimetrin pituiset lohet ovat pieniä uroksia, niin sanottuja kosseja. Kosseja pidetään biologisesti vähemmän arvokkaina ja niiden kalastus on siten suotavaa.

Pykälän ensimmäisessä momentissa määrätään myös taimenen ja harjuksen vähimmäismitoista. Voimassa olevan kalastussäännön 13 §:n mukaan taimenen vähimmäismitta on rajoitetussa osassa Tornionjoen kalastusalueella 30 senttimetriä ja muualla 40 senttimetriä. Uuden määräyksen mukaan taimenen vähimmäismitta on koko Tornionjoen kalastusalueella 50 senttimetriä. Näin vähimmäismitta vastaisi kalastusasetuksessa ja neuvoston asetuksissa meritaimenelle asetettua vähimmäismittaa sekä Ruotsin kansallista lainsäädäntöä ja turvaisi osaltaan taimenkantojen säilymistä. Harjuksen vähimmäismitta nostetaan 25 senttimetristä 35 senttimetriin harjuskantojen vahvistamiseksi. Pykälässä määrätään EY:n voimassa olevia määräyksiä vastaavasti, mistä kohden kalaa vähimmäismitta tulee mitata.

Pykälän toisen ja kolmannen momentin mukaan alamittainen kala on välittömästi laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena. Myös täysimittainen kala, joka on pyydetty rauhoitusaikana tai kielletyllä pyydyksellä tai kalastustavalla, tai milloin kyseessä on talvehtinut lohi, on laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena. Määräyksellä pyritään estämään mahdollisuus hyödyntää laitonta saalista.

Neljännessä momentissa määrätään erityisestä velvollisuudesta kokea vähintään kerran vuorokaudessa kalapesät ja varoen vapauttaa niistä kaikki lohet ja taimenet silloin, kun kalastaja 11 §:n 6 momentin mukaisesti kalastaa kiinteillä pyydyksillä ennen kuin lohen ja taimenen kalastus on sallittu. Määräyksellä halutaan edistää lohen ja taimenen nousua jokeen ja varmistaa, että kiinteitä pyydyksiä ei kieltoaikana tosiasiallisesti käytetä lohen tai taimenen pyyntiin.

Vapakalastusta ja lippoamista koskevat erityismääräykset

13 §. Saaliskiintiö. Pykälässä määrätään kalastaja- ja lupapäiväkohtaisesta saaliskiintiöstä kalastettaessa vavalla ja vieheellä tai lipolla. Sallittua on yhden lohen tai taimenen pyytäminen ja saaliiksi ottaminen kalastajaa ja lupapäivää kohti. Määräys vastaa pääosin kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen 5 §:n 5 kohtaa sillä erotuksella, että nykyisin voimassa oleva pykälä koskee vain lohen viehekalastusta.

14 §. Veneen käyttö viehekalastuksessa. Ensimmäisessä momentissa määrätään, että lohen ja taimenen kalastuksessa vakalastusvälineillä ankkuroidusta veneestä ei saa häiritä muiden kalastusta. Säännöksen tarkoituksena on välttää tilanne, jossa veneiden ankkuroinnilla varataan käytännössä parhaat kalastuspaikat. ankkuroinnin kieltämisen tarvetta voidaan parhaiten harkita paikallistasolla. Säännöksellä pyritään ohjaamaan sellaiseen toiset kalastajat huomioon ottavaan kalastuskäyttäytymiseen, jossa ankkuroitu vene väistää paikalle soutaen saapuvaa venettä.

Toisessa momentissa määrätään moottorin käytön kiellosta kalastettaessa vieheellä veneestä. Kielto vastaa kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen 5 §:n 4 kohtaa ja on otettu kalastussääntöön Suomen vaatimuksesta. Kielto ei ole voimassa Ruotsin Ylitornion ja Suomen aavasaksan välisen sillan alapuolella olevissa suvantopaikoissa. Lisäksi on kiellettyä käyttää moottoria 200 metriä lähempänä koskialueita. Määräyksellä on tarkoitus helpottaa moottorin käyttökiellon valvontaa koskenniskalla suvantopaikkojen ja kosken välissä. Kielto ei estä moottorin käyttöä kalastuspaikalle ja sieltä pois pääsemiseksi, vaan tarkoituksena on torjua liian tehokas kalastus moottorin avulla esimerkiksi kalastettaessa virtavedessä. Moottorin käytön kiello on yhteydessä ensimmäisessä momentissa olevaan määräykseen ankkuroidusta veneestä. Sopimuksen tarkoitus ja tavoitteet huomioon ottaen pykälä on tarkoitettu tulkittavaksi laajasti siten, että moottorin käyttö on kielletty myös kalastettaessa vieheellä siimaa kädessä pitäen. Toisaalta kiello ei pykälän mukaan koske henkilöitä, joiden toimintakyky on esimerkiksi sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt siten, että

se vaikeuttaa veneen käyttöä ilman moottoria. Tarvittaessa henkilön tulee pystyä asianmukaisella tavalla luotettavasti osoittamaan toimintakykynsä heikkeneminen, jotta mahdolliset väärinkäyttöyritykset pystyttäisiin estämään.

Kolmannen momentin mukaan Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Suomessa ja Fiskeriverket Ruotsissa voivat hakemuksesta yksittäistapauksissa erityisesti syystä myöntää poikkeuksen moottorin käytön kiellosta. erityisellä syyllä tässä yhteydessä tarkoitetaan muun muassa tilannetta, jossa kalastajan on sairauden tai vamman vuoksi käytettävä moottorivenettä kyetäkseen kalastamaan. Viranomaisen tulee ilmoittaa toisilleen annetuista luvista.

Muut määräykset

15 §. Viranomaiset. Pykälässä nimetään rajajokisopimuksen 26 artiklassa tarkoitetuiksi viranomaisiksi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Suomessa ja Fiskeriverket ja Norrbottenin läänin lääninhallitus Ruotsissa, kun kyse on kalastuksen hallinnoinnista kalastusalueella ja poikkeusten myöntämisestä kalastussäännössä olevista määräyksistä.

Kalastusta koskevista kalastussäännöstä poikkeavista määräyksistä voivat sopia Suomen ja Ruotsin hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset. Tarkemmin valtuutusmääräyksen tarkoittamia eri tilanteita on käsitelty kalastussäännön 16 sekä 18 ja 19 §:n yhteydessä, eikä 15 § siten yksin muodosta itsenäistä valtuussäännöstä.

16 §. Kalastussäännöstä poikkeavat määräykset. Kalastussäännön yksittäisiä määräyksiä tulee voida tarvittaessa joustavasti ja dynaamisesti muuttaa, jos kalakantojen tila niin vaatii tai sen sallii (joustavuusperiaate). Esitetty pykälä sisältää määräysten antamisen tarkemmat edellytykset. Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat antaa sallittuja kalastusaikoja, kalastustapoja, sallittuja pyydyksiä tai pyydysten määrää koskevia määräyksiä ja määräyksiä liitteeseen 2 kuuluvista apajapaikoista. Määräykset voidaan tarvittaessa rajata koskemaan vain kalastusalueen tiettyä osaa, kalastuskauden osaa taikka yksittäistä kalastustapaa. Kalastussäännöstä poikkeavilla määräyksillä tarkoitetaan sekä kalastussääntöä ankarampia että sitä lievempiä määräyksiä. Valtuutuksen nojalla viranomaiset voivat esimerkiksi myöhentää sallitun kalastuskauden alkua merialueella tai aikaistaa sitä biologisten olosuhteiden niin vaatiessa tai salliessa.

Määräystenantovaltuus on sidottu erityisesti biologisiin olosuhteisiin. Määräyksiä voidaan antaa vain, jos kalakantojen tila sen sallii. Tämä vaatimus tulee ottaa huomioon erityisesti annettaessa kalastussäännöstä lievempiä määräyksiä. Määräyksen

antamisen tulee olla perusteltua ja tarkoituksenmukaista myös kalastuksen harjoittamisen kannalta. Määräysten on oltava sellaisia, että ne eivät johda kalastussäännön ja rajajokisopimuksen kanssa ristiriidassa olevaan kalastuksen lisäämiseen. Rajajokisopimuksen yhtenä tarkoituksena on 2 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan kalakantojen suojelu ja kestävä käyttö, joiden turvaamistavoitetta ei viranomaisten määräyksillä saa vaarantaa. Kalastussääntöä ankarampia eli kalastussäännön määräyksiä ankarampaa kalastusoikeuden rajoittamista merkitseviä määräyksiä voidaan antaa vain niissä tapauksissa, joissa se on välttämätöntä kalakantojen suojelemiseksi ja kestävä hyödyntämisen varmistamiseksi. Määräykset voidaan antaa määräajaksi yhtä kalastuskautta kerrallaan koskeviksi, mutta ne voivat olla voimassa myös toistaiseksi. edellä 11 §:ssä määrättyjä kalastuksen sallittuja aloitusajankohtia tulee 3 momentin mukaan vuosittain tarkastella. Tarkastelun perusteella hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat kalakantojen tilanne huomioon ottaen 1 momentin mukaisesti sopia tarkistuksista. Sovitut muutokset tulee kirjata erityiseen, yhdessä laadittuun pöytäkirjaan. Neljännessä momentissa määrätään määräysten antamista edeltävistä viranomaisten välisistä neuvotteluista. Neuvottelut on aloitettava niin ajoissa, että määräykset voidaan antaa hyvissä ajoin ennen kalastuskauden alkua. Viranomaisten on saavutettava yhteisymmärrys asiasta viimeistään huhtikuun 1 päivänä määräysten soveltamisvuonna.

Rajajokisopimuksen 30 artiklassa on määrätty menettelyistä tilanteissa, joissa sopimuspuolten välille syntyy riita sopimuksen tulkinnasta tai sen soveltamisesta. Koska kalastussääntö on olennainen osa rajajokisopimusta, voidaan artiklan mukaista mekanismia soveltaa myös tilanteissa, joissa kalastussäännön 16 §:n mukaisista toimenpiteistä ei päästä yhteisymmärrykseen.

17 §. Kalastusluvut. Vuoden 1971 sopimuksen 5 luvun 7 artikla sisältää määräyksiä lohen ja taimenen kalastukseen oikeuttavasta kalastuskortista. Määräykset ovat olleet tarpeen, koska lohen ja taimenen kalastusoikeus on Ruotsissa kytköksissä kiinteistön omistukseen ja rajoittuu siten kiinteistörajoiden mukaan. Suomessa lohen kalastusoikeus kuuluu valtiolle regaleoikeuden perusteella. Vuoden 1971 sopimuksen määräysten nojalla rajajokikomissiolla olisi ollut periaatteessa mahdollisuus päättää kalastuskortista enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Määräyksiä kalastuskortista ei kuitenkaan ole sovellettu sellaisenaan, vaan käytännössä rajajokikomissio on sopinut kalastusoikeuden haltijoiden kanssa lohen ja taimenen kalastukseen oikeuttavasta yhtenäisluvasta. Tämä käytäntö on osoittautunut hyvin toimivaksi ja tarkoitus olisi mahdollistaa vastaava järjestely myös jatkossa.

Pykälässä valtuutetaan siten Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Fiskeriverket tai viranomaisten määräämä taho hallinnoimaan kalastuslupia valtion puolesta. Tarkoituksena on ollut, että tehtävä voitaisiin jatkossakin antaa

rajajokikomissiolle. Kalastettaessa alueella, jolla kalastusoikeus kuuluu valtiolle, luovuttavat edellä mainitut viranomaiset 1 momentin mukaan aina kalastusluvan. Jotta lupien valvonta ei kohtuuttomasti vaikeutuisi, tulisi veneestä kalastettaessa olla lupa myös soutajalla, joka osallistuu lohen ja taimenen kalastukseen.

Pykälän 2 momentissa todetaan, että edellä mainitut viranomaiset voivat sopia jokialueen muiden kalastusoikeuden haltijoiden kanssa yhteisestä kalastusluvasta. Lisäksi viranomaiset valtuutetaan sopimaan määräyksistä, jotka koskevat lohen ja taimenen kalastukseen oikeuttavaa kalastuslupaa. Kalastusluvan lunastaneilla on oikeus kalastaa viehettä tai vastaavaa pyyntivälinettä käyttäen lohta tai taimenta valtakunnanrajasta riippumatta jokialueen tietyssä osassa. Jos yksittäinen kalastusoikeuden haltija ei halua tehdä sopimusta yhteisluvasta tietyn vesialueen osalta, ei kyseisessä osassa rajajokea kalastettaessa olisi mahdollista ylittää valtakunnanrajaa ilman, että hankkii useita lupia.

Kalastusluvista kertynyt tulo kuuluu omistusosuuksien mukaisessa suhteessa niille, joilla kalastusluvan osoittamalla alueella on kalastusoikeus. Valtion kalastusoikeuden taikka regaleoikeuden tai muun erityiseen perusteeseen perustuvan kalastusoikeuden arvo-osuus tulee kuitenkin määritellä erikseen viranomaisten ja kalastusoikeuden haltijoiden välisessä sopimuksessa, sillä sitä ei voida laskea suoraan vesialueosuuksien mukaan.

Lupamyynnistä saadut tuotot tuloutetaan Suomen ja Ruotsin yhteiselle tilille. Tuotoista maksetaan ensin yksityisille kalastusoikeuden haltijoille heidän osuutensa. Tämän jälkeen jäljelle jäänyt valtion osuus tulee käyttää viranomaisten yhteisesti sopimiin kalastuksen valvontaa ja tutkimusta palveleviin toimenpiteisiin.

18 §. Kalastusnäytökset ja kalastuskilpailut. Pykälässä annetaan Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Fiskeriverketille ja Norrbottenin läänin lääninhallitukselle oikeus myöntää lupa kalastukseen kalastusnäytöksissä ja kalastuskilpailuissa. Lupa voidaan myöntää kalastussäännön määräyksistä poiketen. Luvan myöntää hakijan kotimaan viranomaisen. ennen luvan myöntämistä asiasta on sovittava toisen maan viranomaisen kanssa. Lupa tulee liittää tarvittavat lupaehdot. Toisen sopimuspuolen viranomaiselle on ilmoitettava luvasta. Lupa-asian käsittelyn yhteydessä noudatetaan rajajokisopimuksen 21 artiklaa.

19 §. Tieteelliseen tarkoitukseen tapahtuva pyynti. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Fiskeriverketille ja Norrbottenin läänin lääninhallitukselle annetaan oikeus kalastussäännön määräyksistä poiketen myöntää lupia tieteelliseen tarkoitukseen tapahtuvaan pyyntiin. Kuten kalastusnäytösten ja kilpailujenkin kohdalla, asiasta tulee sopia toisen maan viranomaisen kanssa. Toimivalta luvan

myöntämiseen määräytyy hakijan kotimaan perusteella. Luvan myöntämiseen tarvitaan lisäksi kalastusoikeuden haltijan lupa, jonka hankkiminen kuuluu hakijan velvollisuuksiin. Lupaviranomainen on velvollinen ilmoittamaan toisen sopimuspuolen viranomaiselle tieteelliseen tutkimukseen myönnetystä luvasta. Myös näiden lupa-asioiden käsittelyssä sovelletaan rajajokisopimuksen 21 artiklaa.

20 §. Rajajokikomission lausunto. Pykälässä määrätään poikkeuksesta sopimuksen 11 artiklaan sisältyvästä velvoitteesta pyytää rajajokikomissiolta lausunto kalastusta koskevista päätöksistä. rajajokikomission toimivaltaa koskevassa 11 artiklan 3 kappaleessa komission lausunnonanto-oikeus kalastusta koskevista päätöksistä ja määräyksistä on kirjoitettu yleiseen muotoon. Lausunnonanto-oikeus liittyy erityisesti komissiolle 10 artiklan 2 kappaleessa annettuun tehtävään seurata sopimuksen soveltamista ja lupakäytäntöä sekä kiinnittää sopimuspuolten huomiota tarpeeseen muuttaa sopimusta. Voidakseen seurata sopimuksen soveltamista ja lupakäytäntöä komission tulee saada tieto sopimuksen nojalla tehdyistä päätöksistä. Komissiolla ei kuitenkaan ole toimivaltaa puuttua kansallisten viranomaisten päätöksentekoon yksittäisessä asiassa eikä ole tarkoituksenmukaista, että komissio antaisi lausuntonsa kaikista viranomaisten rutiiniluonteisistakin päätöksistä. Tämän vuoksi pykälässä rajataan rajajokikomission lausunnonanto-oikeutta. Käytännössä kansallinen viranomainen harkitsee lausunnon pyytämisen tarpeellisuutta aina tapauskohtaisesti.

21 §. Valvonta. Pykälä sisältää määräykset kalastussäännön noudattamisen valvonnasta. Valvonnasta vastaavat kalastusta hallinnoivat viranomaiset eli Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Norrbottenin läänin lääninhallitus. Lisäksi valvontavastuussa ovat kummankin maan lainsäädännön mukaan kalastusta valvovat toimielimet eli Suomessa kalastuslain 96 §:n mukaisesti poliisi ja rajavartiolaitos sekä kalastuslain 97 §:ssä tarkoitettut kalastuksenvälvojat. Kummankin sopimuspuolen tulee nimittää riittävä määrä kalastuksenvälvoja ja huolehtia riittävästä valvonnasta.

Toisessa momentissa annetaan yhteisille suomalais-ruotsalaisille partioille mahdollisuus suorittaa valvontaa yhdessä. Kussakin partiossa on oltava yksi suomalainen ja yksi ruotsalainen valvoja. Yhteisvalvontaa suoritettaessa toisen maan valvojat ovat ainoastaan tarkkailijan asemassa.

Kolmannessa momentissa veloitetaan asianomaiset lainvalvontaviranomaiset vaihtamaan tarvittaessa tietoja keskenään. Ajatuksena on, että valvojat ilmoittaisivat toisen sopimuspuolen valvontaviranomaisille tarpeellisista toimenpiteistä, kun ne havaitsevat tai saavat tietoonsa, että toisen valtion vesillä harjoitetaan kalastussäännön kanssa ristiriidassa olevaa kalastusta.

22 §. Yleisen kalastuslainsäädännön soveltaminen. Pykälän määräyksessä viitataan kummankin maan voimassa olevaan kansalliseen kalastuslainsäädäntöön, joka tulee sovellettavaksi Tornionjoen kalastusalueella niiltä osin kuin kalastussäännössä ei ole jostakin asiasta erityismääräyksiä.

Laki rajajokisopimuksen voimaansaattamisesta

Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta.

Annettu Helsingissä 20 päivänä elokuuta 2010

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Suomen ja Ruotsin välillä Tukholmassa 11 päivänä marraskuuta 2009 tehdyn rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Rajajokisopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuna sopimuspuolen nimeämänä viranomaisena ja 17 artiklassa tarkoitettuna valvontaviranomaisena toimii Suomessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

3 §

Maa- ja metsätalousministeriö tekee Ruotsin hallituksen tai tämän määräämän viranomaisen kanssa rajajokisopimuksen olennaisena osana olevan kalastussäännön 16 §:ssä tarkoitetun sopimuksen kalastussäännön määräyksistä poikkeamiseksi. Sopimuksella voidaan poiketa kalastussäännössä määräytyistä sallituista kalastusajoista ja pyydysistä, kalastustavoista, pyydysten määrästä tai muista kalastusta koskevista teknisistä säännöistä sekä kalastussäännön liitteeseen 2 kuuluvista apajapaikoista.

4 §

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää kalastussäännön 11 §:n 6 momentissa säädettyjen kiinteiden pyydysten sallituista kalastusajoista, pyydysten määrästä ja muista pyydysrajoituksista. Säädettyä sallituista kalastusajoista tai pyydysrajoituksista otetaan huomioon pyrkimys kestävään kalastukseen ja kalastajien

yhdenvertainen kohtelu Suomen puoleisen Pohjanlahden rannikkoalueilla. Tällöin voidaan kalastuslain (286/1982) 6 a §:ssä tarkoitetut ammattikalastajat asettaa etusijalle muulla perusteella kalastaviin nähden.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa kalastuksen valvonnan vuoksi tarpeellisia säännöksiä kiinteillä pyydyksillä tapahtuvan kalastuksen pyydysten kokemisen ja saaliiden ennakoilmoituksista, saaliiden maihintuontipaikkojen ja pyydysten kokemisen ajankohtien rajoituksista sekä muista kiinteillä pyydyksillä tapahtuvan kalastuksen valvontatoimista.

5 §

Tällä lailla kumotaan:

- 1) Suomen ja Ruotsin kesken uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa tehdyn sopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä annettu laki (561/1949);
- 2) Suomen ja Ruotsin kesken uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa tehdyn sopimuksen lisäysten hyväksymisestä annettu laki (415/1964);
- 3) Suomen ja Ruotsin välisen «rajajokisopimuksen» sekä Suomen ja Ruotsin kesken 17 päivänä helmikuuta 1949 uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa tehtyyn sopimukseen tehdyn lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (902/1971);
- 4) kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annettu laki (494/1997).

6 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

He 264/2009

MmVM 10/2010

YmVL 1/2010

PeVL 14/2010

EV 95/2010

Helsingissä 20 päivänä elokuuta 2010

Tasavallan Presidentti

Tarja Halonen

Ministeri Juha Rehula

Tasavallan presidentin asetus rajajokisopimuksen voimaansaattamisesta

Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen voimaansaattamisesta, rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta annetun lain voimaantulosta sekä eräiden Ruotsin kanssa tehtyjen sopimusten voimaansaattamista koskevien asetusten kumoamisesta.

Annettu Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2010

Tasavallan presidentin päätöksen mukaisesti, joka on tehty maa- ja metsätalousministerin esittelystä, säädetään:

1 §

Suomen ja Ruotsin välillä Tukholmassa 11 päivänä marraskuuta 2009 tehty rajajokisopimus tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010 niin kuin siitä on sovittu. Eduskunta on hyväksynyt rajajokisopimuksen 16 päivänä kesäkuuta 2010 ja tasavallan presidentti 20 päivänä elokuuta 2010. Hyväksymistä koskevat nootit on vaihdettu 31 päivänä elokuuta 2010.

2 §

Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta annettu laki (722/2010) tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010.

3 §

Rajajokisopimuksen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat asetuksena voimassa.

4 §

Tällä asetuksella kumotaan Suomen ja Ruotsin kesken uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa tehdyn sopimuksen eräiden säännösten voimaansaattamisesta annettu asetus (562/1949), Suomen ja Ruotsin kesken uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa tehdyn sopimuksen lisäysten voimaansaattamisesta annettu asetus (416/1964), Ruotsin kanssa tehdyn rajajokisopimuksen sekä 17 päivänä helmikuuta 1949 uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa Ruotsin kanssa tehtyyn sopimukseen tehdyn lisäsopimuksen voimaansaattamisesta annettu asetus (903/1971), Ruotsin kanssa tehdyn rajajokisopimuksen liitteen B muuttamista koskevan pöytäkirjan voimaansaattamisesta annettu asetus (51/1979), Ruotsin kanssa tehdyn rajajokisopimuksen liitteen B muuttamista koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta annettu asetus (677/1987), Ruotsin kanssa tehdyn rajajokisopimuksen B liitteen eräiden määräysten soveltamisen keskeyttämisestä annettu asetus (528/1997) ja Ruotsin kanssa euroopan unionin vesipuitedirektiiviin sisältyvien vaatimusten täyttämiseksi noottienvaihdolla tehdyn väliaikaisen sopimuksen voimaansaattamisesta annettu asetus (874/2003).

5 §

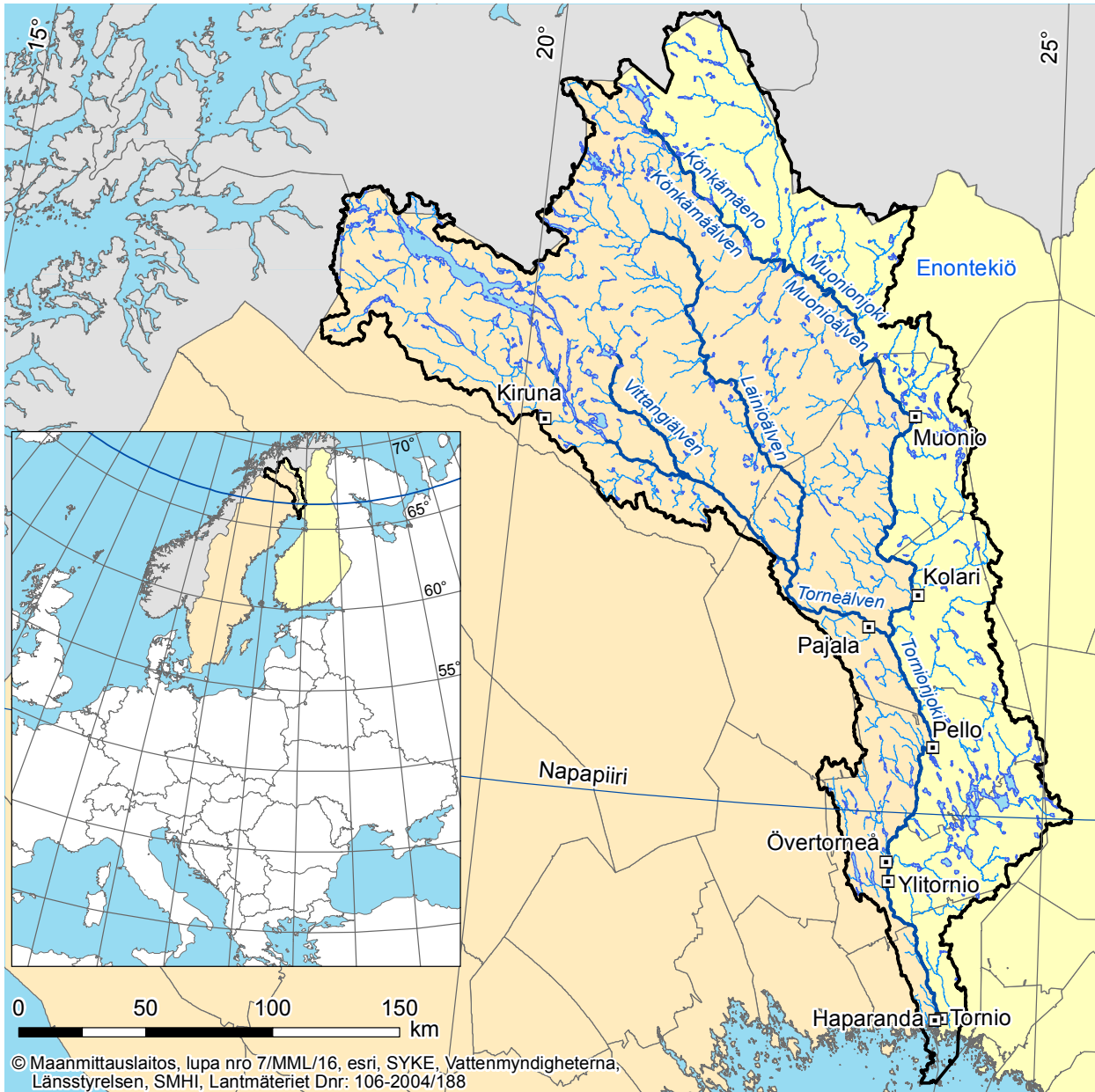
Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010. (Sopimusteksti on julkaistu Suomen säädöskokoelman sopimussarjan n:ossa 91/2010)

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2010

Tasavallan Presidentti
Tarja Halonen

Maa- ja metsätalousministeri
Sirkka-Liisa Anttila

Sopimuksen soveltamisalue kartalla

Maa- ja metsätalousministeriö

Hallituskatu 3 A, Helsinki
PL 30, 00023 Valtioneuvosto
mmm.fi

ISBN: 978-952-366-716-7 PDF

ISBN: 978-952-366-720-4 nid.

ISSN: 1797-397X PDF

ISSN: 1238-2531 nid.